

คู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

สารนิพนธ์
ของ
นายสุฤษดิ์ ดาวแจ้ง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ตุลาคม 2547

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

บทคัดย่อ
ของ
นายสุฤษดิ์ ดาวแจ้ง

31 ม.ค. 2548

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ตุลาคม 2547

๑
(๑): 1

๖ ๖๕๖๖๖๖

สฤษฎี ดาวแจ้ง. (2547). คู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครนายก. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ.

คู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
นครนายก จัดทำขึ้นเพื่อให้ ผู้บริหาร ผู้เกี่ยวข้อง และบุคลากรในสถานศึกษานำไปใช้เป็นแนวทาง
ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

การจัดทำคู่มือ ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้า หลักการจัดทำคู่มือ แนวคิด เรื่องการประเมิน
คุณภาพภายในสถานศึกษา จากหนังสือ งานวิจัย เอกสารทางวิชาการ ของหน่วยงานต่าง ๆ
ด้านการศึกษา เพื่อให้ได้เนื้อหา สาระ ครบถ้วน และมีความถูกต้อง ขั้นตอนการจัดทำคู่มือผู้ศึกษา
ได้กำหนดขั้นตอนการจัดทำคู่มือเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาแนวทางในการจัดทำคู่มือ
2) วางแผนในการดำเนินการจัดทำคู่มือ 3) ดำเนินการจัดทำคู่มือ 4) ตรวจสอบความเป็นได้
ของคู่มือ 5) คู่มือ

สิ่งที่ได้จากการจัดทำสารนิพนธ์ คือ คู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ซึ่งประกอบไปด้วย ขั้นตอน 5 ขั้นตอน คือ
1) การเตรียมความพร้อม 2) การวางแผนการประเมินภายใน 3) การดำเนินการประเมินภายใน
4) การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SSR) 5) การใช้ประโยชน์จากการประเมินภายใน

**A MANUAL FOR INTERNAL QUALITY ASSESSMENT IN SCHOOL EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE NAKHON NAYOK**

**AN ABSTRACT
BY
MR. SARIT DAWJANG**

**Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University
October 2004**

Sarit Dawjang. (2004). *Manual for Internal Quality assessment in school educational Service Area, Nakhon Nayok*. Master's project, M.Ed. (Educational Administration) Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor : Asst. Prof. Dr. Phairojana Klinkularb.

The purpose of the manual for internal quality assessment in school educational Service area, Nakhon Nayok was to be manual for school administrator and other people concerning the education for use as guideline for inter quality assessment in schools according to the National education Acts.

The creation of the, manual for internal quality assessment in school educational Service area, Nakhon Nayok has 5 steps followed, 1) study information and methodology from books, 2) set up the plan, 3) follow up the plan 4) check for correctness and 5) manual.

The result of this was the manual for internal quality assessment in schools of education service area, Nakhon Nayok consisting of 5 parts, 1) preparation of data and readiness, 2) making the plan, 3) process assessment, 4) making self-study report(SSR), 5) making use of the result of internal of internal quality assessment.

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบได้
พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.มารศรี สุธานี)

.....กรรมการ
(อาจารย์สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จัตรศุภกุล)

วันที่...11...เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2547

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี ด้วยความกรุณาให้คำปรึกษาแนะนำพร้อมข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

บุคคลท่านแรกที่คุณศึกษาขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ ที่เมตตาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และถ่ายทอดความรู้ให้คำแนะนำปรึกษาที่มีคุณค่า รวมทั้งการเสียสละเวลา เสียสละกำลังกาย กำลังใจ และกำลังความคิดด้วยความเห็นดีเห็นงามนับตั้งแต่เริ่มดำเนินการ จนสารนิพนธ์เสร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณท่านด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศนา แสงศักดิ์ อาจารย์ ดร. มารศรี สุขานิติ อาจารย์ สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์ คณะกรรมการพิจารณาโครงการสารนิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ในการจัดทำคู่มือ

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ อาจารย์ ดร.มารศรี สุขานิติ อาจารย์ สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์ คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ จนเป็นผลให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณ คณะผู้เชี่ยวชาญพิจารณาโครงร่างคู่มือด้านความเหมาะสมในเนื้อหาสาระ คู่มือ นายจรุงเกียรติ ช่วยประทีพ นายปรีชา ภาวโน นางประภร พูลศิลป์ นางสุภาวดี สายรัตน์ นางสุบิน ณ อัมพร คณะผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเนื้อหาสาระความถูกต้องของคู่มือ นายสุนทร เขยชื่น นายสมชาย พุ่มพิมล นายประเวช สุขประสงค์ นายสมศักดิ์ ป่าไพร นางสาวกฤษณา รักซ้อน คณะผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำคู่มือไปใช้ นางวรรณวิไล พันธุ์สีดา นายไชพร ดวรรัตน์ นายสมศักดิ์ ชำนาญกิจ นายกิตติศักดิ์ แป้นงาม นายธนบูลย์ สหสานนท์ นายวินัย อ่ำประเวทย์ นายสถาพร ศรีม่วง นายไพบูลย์ คนเสี้ยม นางสาวอมรรัตน์ จรัสอรุณฉาย นางศุภนิจ ดาวแจ้ง นางวัชรารวรรณ อาภาทองรัตน์ นายบุญเลิศ ชัยเดช ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ คณะผู้เชี่ยวชาญทุกท่านได้ทำหน้าที่พิจารณา คู่มือสารนิพนธ์ ตามที่ผู้ศึกษาได้เรียนเชิญ และได้ให้ข้อคิด คำแนะนำที่เป็นประโยชน์นำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงสารนิพนธ์จนสำเร็จด้วยดี

คุณค่าที่เกิดจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทีตาคูณ แต่คุณพ่อ คุณแม่ คุณครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ผู้ศึกษาด้วยดี

สฤษดี ดาวแจ้ง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	
ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์.....	2
ขอบเขตในการจัดทำคู่มือประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา.....	4
ความสำคัญของคู่มือประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก.....	8
ข้อมูลทั่วไป.....	9
สภาพการดำเนินงานงานประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก.....	9
การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา.....	9
ความหมายของการประเมินคุณภาพภายใน.....	10
ความสำคัญของการประเมินคุณภาพภายใน.....	11
ประโยชน์ของการประเมินคุณภาพภายใน.....	12
แนวทางการประเมินคุณภาพภายใน.....	12
ขั้นตอนการประเมินคุณภาพภายใน.....	15
คู่มือ.....	18
ความหมายของคู่มือ.....	18
ประเภทของคู่มือ.....	19
องค์ประกอบของคู่มือ.....	21
ลักษณะของคู่มือที่ดี.....	22
ประโยชน์ของคู่มือ.....	23
แนวทางการเขียนคู่มือ.....	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
งานวิจัยในประเทศ.....	24
งานวิจัยต่างประเทศ.....	28

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินงาน.....	32
ขั้นตอนการจัดทำคู่มือ.....	32
ตอนที่ 1 ศึกษาแนวทางการจัดทำคู่มือ.....	32
ตอนที่ 2 วางแผนในการจัดทำคู่มือ.....	32
ตอนที่ 3 การดำเนินการจัดทำคู่มือ.....	33
ตอนที่ 4 การตรวจสอบความเป็นไปได้ของคู่มือ.....	34
ตอนที่ 5 คู่มือ.....	37
4 คู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	
นครนายก.....	39
คำชี้แจงการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา.....	39
คำแนะนำในการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา.....	39
ขั้นตอนการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา.....	41
การเตรียมความพร้อม.....	43
การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของบุคลากร.....	43
การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินภายในของสถานศึกษา.....	51
การเตรียมงบประมาณ.....	52
การจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน.....	53
การวางแผนการประเมินภายใน.....	55
การกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมิน.....	55
การกำหนดกรอบการประเมิน.....	67
การดำเนินการประเมินภายใน.....	82
การสร้างเครื่องมือประเมินภายในวิธีการและเครื่องมือ.....	82
การกำหนดแหล่งผู้ให้ข้อมูล.....	153
การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล.....	156
การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง.....	160
แนวทางการเขียนรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี.....	160
ตัวอย่างการเขียนรายงานการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาประจำปี.....	164
การใช้ประโยชน์จากการประเมินภายใน.....	168
การนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลและรายงาน.....	168
การนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา.....	169

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บทสรุป.....	169
บรรณานุกรม.....	172
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	177

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

จากการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยเกี่ยวกับการศึกษา ให้นักลดย่อมมีสิทธิเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีกฎหมายรองรับเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งต่อมาได้ดำเนินการออกกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ และประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดอย่างชัดเจนถึงความมุ่งหมาย และหลักการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพ และมาตรฐาน กล่าว คือ จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและ เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544:3)

นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวดที่ 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาได้มุ่งเน้นให้สถานศึกษาทุกแห่งมีการประเมินคุณภาพภายใน หรือการประเมินตนเองทุกปี โดยดำเนินการเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารตามปกติ โดยต้องเปิดเผยการดำเนินงานของตนเองต่อสาธารณชน พร้อมจะถูกตรวจสอบจากคณะกรรมการประเมินผลภายในต้นสังกัดทุก 3 ปี และพร้อมที่จะถูกตรวจสอบจากคณะกรรมการการประเมินผลภายนอกทุก 5 ปี ทั้งนี้บุคลากรภายในสถานศึกษาตลอดจนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วมในการประเมินผล และทำการพัฒนาปรับปรุง การดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด (กรมสามัญศึกษา. 2544 :1) การประกันคุณภาพภายในจะทำให้สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการทำงานที่มีเป้าหมาย และแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนโดยในการดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายนั้น ก็จะต้องมีการประเมินคุณภาพภายใน หรือการประเมินตนเองเพื่อตรวจสอบ และพัฒนาปรับปรุงให้เป็นไปตามเป้าหมายอยู่ตลอดเวลา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 3)

การประเมินคุณภาพภายใน หรือการประเมินตนเองเป็นกระบวนการหนึ่งในกระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ขั้นตอนการตรวจสอบและพัฒนาสถานศึกษามีกิจกรรมที่สำคัญ คือโรงเรียนทำการประเมินภายใน ในระหว่างการดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะทำให้ได้สารสนเทศที่สะท้อนการปฏิบัติงานของสถานศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ดังนั้นหากสถานศึกษามีการประเมินคุณภาพภายในครบทุกมาตรฐาน ก็จะได้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของตนเองว่ายังมีจุดที่ต้องแก้ไขปรับปรุง ด้านใดบ้าง ปัญหาหนึ่งที่มีมักจะเกิดขึ้นในการประเมินคุณภาพภายใน คือ การมีข้อจำกัดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในวิธีการประเมินคุณภาพภายใน ของกลุ่มบุคคลที่ต้องรับผิดชอบ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 6) สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2544 : 1) กล่าวถึงการประเมินตนเองของสถานศึกษาว่า เป็นกลไกสำคัญของระบบการประกันคุณภาพภายใน ที่ส่งเสริมและผลักดันให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ ข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการประเมินตนเองจะเป็นข้อมูลย้อนกลับสำหรับโรงเรียนในการวางแผนเพื่อปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตระหนักกว่าการทำงานที่ดีต้องมีระบบการประเมินควบคู่กันไปเสมอ จึงส่งเสริมให้โรงเรียนในสังกัดดำเนินการประเมินภายใน จากการสำรวจแนวทางการดำเนินการประเมินตนเองของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนมีรูปแบบการประเมินภายในที่หลากหลาย แต่ปัญหาที่พบ คือ สถานศึกษาขาดการประเมินอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการเขียนรายงานผลและลำดับผลการประเมินตนเอง และการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาไม่ชัดเจน

การพัฒนาคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นการบริหารสถานศึกษาตามภารกิจปกติ เน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย หลักการ และแนวการจัดการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เน้นการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข คนไทยทุกคนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกระดับทุกฝ่าย มีหลักฐานการปฏิบัติงานที่ตรวจสอบได้ว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา นอกจากสถานศึกษาจะต้องถือปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ตามแนวทางของธรรมนูญสถานศึกษา และแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาแล้ว การพัฒนาคุณภาพการศึกษายังต้องยึดแนวทางตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติที่เป็นมาตรฐานสำคัญ 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ ตามที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติเมื่อปี พ.ศ. 2543 ให้เป็นมาตรฐานที่ใช้เพื่อการประเมินในรอบแรก 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ ซึ่งประกอบด้วย มาตรฐานด้านผู้เรียน 7 มาตรฐาน มาตรฐานด้านกระบวนการ 3 มาตรฐาน

มาตรฐานด้านปัจจัย 4 มาตรฐาน และที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ทบทวนในการประชุมคณะกรรมการบริหาร สมศ.ครั้งที่ 3/2547 เมื่อวันอังคาร ที่ 23 มีนาคม 2547 และครั้งที่ 5/2547 เมื่อวันอังคารที่ 27 เมษายน 2547 ได้พิจารณาการปรับระบบ และหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเห็นว่า การประเมินในระดับตัวบ่งชี้ตาม 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ นั้นผู้ประเมินต้องใช้การวินิจฉัยสูง จึงมีมติให้ปรับปรุงตัวบ่งชี้ในทุกมาตรฐานให้มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น การปรับปรุงสาระของการประเมินคุณภาพภายนอกครั้งนี้ให้คงมาตรฐานการศึกษาสำหรับการประเมินในรอบแรก 14 มาตรฐานเหมือนเดิม โดยให้มีการประเมินทั้ง 3 มิติ คือ ความตระหนัก (Awareness) การปฏิบัติ (Attempt) และผลสำเร็จ (Achievement) (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2547 : 1) ในแต่ละตัวบ่งชี้จะระบุกิจกรรมที่สถานศึกษาต้องสร้าง หรือจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน จากนั้นใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นตามกิจกรรมของแต่ละตัวบ่งชี้ไปทำการวัด และ นำข้อมูลที่ได้จากการวัดมาจัดกระทำ ทางสถิติ ให้เป็นสารสนเทศสำหรับการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายใน สรุปผลการพัฒนาการศึกษา และเพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาในการปรับปรุง แก้ไขหรือพัฒนางานในวงจรคุณภาพตามระบบของการบริหารคุณภาพของ เดมมิ่ง (P-D-C-A) ต่อไป (วิโรจน์ ศรีโสภา. 2543 : 2)

จากข้อค้นพบที่ได้จากการประชุมสัมมนาของคณะผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอองครักษ์ ที่ผ่านมา ในปีการศึกษา 2545 จำนวน 39 แห่ง พบว่าสถานศึกษามีข้อจำกัด คือ ด้านบุคลากร ขาดความรู้ ความเข้าใจ และขาดความชำนาญการ กระบวนการประเมินทำได้ไม่รอบด้าน หรือใช้วิธีการประเมินไม่เหมาะสม ผู้ประเมินมีอคติต่อการประเมิน ด้านการดำเนินการประเมินคุณภาพภายใน ในกลุ่มของผู้รับผิดชอบ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา ก็มีข้อจำกัดเรื่องการศึกษาและการเตรียมการ ระบบข้อมูลสารสนเทศไม่เพียงพอ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ธรรมนูญโรงเรียน มีองค์ประกอบไม่ครบถ้วน ด้านงบประมาณขาดงบประมาณการดำเนินงาน (รายงานการประชุมสัมมนาผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอองครักษ์ : 2545) สอดคล้องกับ สุวิมล ว่องวาณิช (2543 : 2) ได้กล่าวไว้ในรายงานการวิจัย “เรื่องการวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินผลภายในของสถานศึกษา” สรุปเกี่ยวกับสภาพความพร้อมของสถานศึกษาในการประเมินผลภายในว่า ครู อาจารย์ประมาณร้อยละ 88 รับรู้เรื่องมาตรฐานการศึกษาและมีเพียงร้อยละ 53 ที่เคยผ่านการฝึกอบรมด้านประเมิน และในการประชุมสัมมนาผู้บริหารและครูวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ระหว่างวันที่ 29 - 30 ตุลาคม พ.ศ. 2546 ที่ประชุม ได้สรุปเกี่ยวกับระบบการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดได้ว่าการดำเนินการประเมิน คุณภาพภายใน ของสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่เป็นไปตามกรอบมาตรฐานของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่กำหนดให้มีการดำเนินงานตามแผน ซึ่งโดยปกติแล้ว

การตรวจสอบคุณภาพการปรับปรุงโรงเรียนนั้นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้โรงเรียนทำการประเมินภายในตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ในระหว่างการทำเนินการตาม แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการตรวจสอบภายนอกโดยสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และให้โรงเรียนนำผลการตรวจสอบทั้งภายในและภายนอกไป ปรับปรุงพัฒนาโรงเรียน (จำรูญ รัชชกร. 2545: 7) การสำรวจสภาพการดำเนินงาน การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ที่ประชุมสัมมนาพบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีการประเมินคุณภาพภายในตามกรอบที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ แต่จะมีการรายงานตามแบบการเก็บ และ รายงานข้อมูลที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สํารวจ สอบถามมาเท่านั้นในการตอบแบบสำรวจดังกล่าวก็ไม่ได้อยู่บนพื้นฐานการตรวจสอบประเมิน ตามหลักวิชาการ ข้อมูลสารสนเทศไม่มีประสิทธิภาพ ส่วนใหญ่ ไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ประเมินคุณภาพภายในและรายงานการประเมินตนเอง การดำเนินงานยังไม่เป็นระบบขาดความ ชัดเจนและไม่ต่อเนื่อง (รายงานสำรวจสภาพการประเมินภายในสถานศึกษา : 2546)

จากสภาพดังกล่าว ประกอบกับเป็นเรื่องสำคัญ ที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการ เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับการประเมินคุณภาพภายนอก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษาตามที่กำหนดไว้ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในฐานะที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจึงได้จัดทำคู่มือ การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางดำเนินงานประเมินคุณภาพ ภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

วัตถุประสงค์

เพื่อจัดทำคู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครนายก

ขอบเขตในการจัดทำคู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา

คู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษ นครนายก จัดทำเพื่อให้ผู้บริหาร ผู้เกี่ยวข้องและบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษานครนายก สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางดำเนินการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษา โดยกำหนดขอบเขตการดำเนินการในคู่มือไว้เป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อม มีแนวทางประกอบด้วย

- 1) การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของบุคลากรในสถานศึกษา
- 2) การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินภายใน
- 3) การเตรียมงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกในการประเมินภายใน

4) การจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการประเมินภายใน มีแนวทางประกอบด้วย

- 1) การกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินภายใน
- 2) การกำหนดกรอบการประเมินภายใน

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการประเมินภายใน มีแนวทางประกอบด้วย

- 1) การสร้างเครื่องมือประเมินภายใน/วิธีการและเครื่องมือประเมิน
- 2) การกำหนดแหล่งผู้ให้ข้อมูล
- 3) การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล

ขั้นตอนที่ 4 การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง มีแนวทาง ประกอบด้วย

- 1) แนวทางการเขียนรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี
- 2) ตัวอย่างรายงานการพัฒนาศักยภาพการศึกษาประจำปี

ขั้นตอนที่ 5 การใช้ประโยชน์จากการประเมินภายใน มีแนวทางประกอบด้วย

- 1) การนำผลการประเมินภายในไปใช้เป็นข้อมูลและรายงาน
- 2) การนำผลการประเมินภายในปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

ความสำคัญของคู่มือประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายนอกและระบบการประกันคุณภาพภายใน โดยระบบการประกันคุณภาพภายนอกใช้กระบวนการประเมินผลภายนอก (External Evaluation) เป็นกระบวนการตรวจสอบคุณภาพ และการดำเนินงานของสถานศึกษาซึ่งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาที่เป็นองค์กรมหาชน ทำการประเมินคุณภาพสถานศึกษาทุก 5 ปี นำไปสู่การพัฒนาและการรับรองคุณภาพ การดำเนินงานของสถานศึกษา การประกันคุณภาพภายในเป็นการประเมินผล และการตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยใช้การประเมินผลภายใน (Internal Evaluation) เป็นกระบวนการตรวจสอบคุณภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา ที่กระทำโดยบุคคลภายในสถานศึกษาหรือผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับปรับปรุงการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด และรองรับการประกันคุณภาพภายนอก ถือว่าเป็นกระบวนการตรวจสอบการทำงานของตนเอง ดังนั้น การประเมินตนเองจึงถือเป็นการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา ที่มีลักษณะของ การตรวจสอบโดยผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้ประเมินตามภารกิจของตนเอง เพื่อปรับปรุงและพัฒนา ซึ่งการประเมินตนเองเป็นกลไกสำคัญของกระบวนการพัฒนาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาและเป็นหน้าที่ของทุกคน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 3)

คู่มือประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่จัดทำขึ้นนี้ จะเป็นแนวทางดำเนินงาน ประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา และเกิดประโยชน์ต่อผู้บริหาร บุคลากรในสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการประเมิน ภายในซึ่งมีคุณค่าต่อการวางแผน เพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับ การประเมินภายนอก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

นิยามศัพท์

1. คู่มือ หมายถึง เอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้บริหาร บุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานการประเมินตนเองให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
2. การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ที่กระทำโดยบุคลากรในสถานศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ช่วยในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด ถือเป็นกระบวนการตรวจสอบการทำงานภายในของสถานศึกษา
3. ขั้นตอนเตรียมความพร้อม หมายถึง การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของบุคลากรในสถานศึกษา การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินภายใน การเตรียมงบประมาณ และการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน
4. ขั้นตอนการวางแผนการประเมินภายใน หมายถึง แนวทางที่กำหนดไว้ล่วงหน้าในการประเมินคุณภาพภายใน มีรายละเอียดเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมิน การกำหนดกรอบการประเมินภายใน ประกอบด้วยมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ ตัวอย่าง แหล่งข้อมูล แนวทางการรวบรวมข้อมูล ตัวอย่างเครื่องมือ แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล และแปลผล เกณฑ์การประเมินการกำหนดช่วงเวลาการเก็บข้อมูล และผู้รับผิดชอบการประเมิน
5. ขั้นตอนการประเมินภายใน หมายถึง ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินภายในของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึกข้อมูล แบบสำรวจ เป็นการกำหนดปฏิทินการตรวจสอบ ประเมินภายใน ที่ประกอบด้วยมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ วันที่เก็บข้อมูล วันที่วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิเคราะห์ข้อมูล และเป็นขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากการจัดเก็บมาจากแต่ละแหล่งข้อมูล
6. ขั้นตอนการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง หมายถึง แนวทางการเขียนรายงานการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาประจำปีของสถานศึกษา
7. ขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากการประเมินภายใน หมายถึง การนำผลจากการประเมินภายในไปใช้เป็นข้อมูลรายงาน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

8. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
9. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก หมายถึง หน่วยงานงานต้นสังกัดของสถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสถานศึกษา ให้สามารถปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ เพื่อรองรับการประเมินภายนอก เพื่อให้การดำเนินการประเมินคุณภาพภายในดำเนินการได้อย่าง มีคุณภาพ และเกิดประสิทธิผล การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพ ภายในนี้ จะช่วยให้ผู้ศึกษาเข้าใจ หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายในได้อย่าง ถูกต้อง ชัดเจนยิ่งขึ้น ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

1.1 ข้อมูลทั่วไป

1.2 สภาพการดำเนินงานประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานครนายก

2. การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา

2.1 ความหมายของการประเมินคุณภาพภายใน

2.2 ความสำคัญของการประเมินคุณภาพภายใน

2.3 ประโยชน์ของการประเมินคุณภาพภายใน

2.4 แนวทางการประเมินคุณภาพภายใน

2.5 ขั้นตอนสำคัญในคู่มือการประเมินคุณภาพภายใน

3. คู่มือ

3.1 ความหมายของคู่มือ

3.2 ประเภทของคู่มือ

3.3 องค์ประกอบของคู่มือ

3.4 ลักษณะของคู่มือที่ดี

3.5 ประโยชน์ของคู่มือ

3.6 แนวทางสำคัญในคู่มือประเมินคุณภาพภายใน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

1. ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

1.1 ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก เป็นหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครนายก สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก นายประกฤษ เอี่ยมสกุล ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 157 แห่ง มีข้าราชการครู จำนวน 2,196 คน มีนักเรียน จำนวน 43,070 คน

1.2 สภาพการดำเนินงานประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

สภาพการดำเนินงานประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก สถานศึกษาที่ดำเนินการประเมินคุณภาพภายใน และจัดทำรายงานการประเมินตนเองเพื่อขอรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) แล้ว มีจำนวน 26 แห่ง สถานศึกษาที่ยังไม่ได้รับการประเมินคุณภาพภายใน และจัดทำรายงานการประเมินตนเอง เพื่อขอรับการประเมินภายนอก มีจำนวน 131 แห่ง (รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้บริหาร ครูวิชาการโรงเรียน : 2546) และจากการสำรวจข้อมูลของกลุ่มส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ปี 2547 พบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่เสนอชื่อเข้ารับการประเมินภายนอก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) มีสาเหตุเนื่องมาจากสถานศึกษาขาดความมั่นใจในระบบการประเมินภายในตามระบบกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาที่กำหนดไว้ในหมวดที่ 6 มาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

2. การประเมินคุณภาพภายใน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2544 : 3) ได้กล่าวถึงการประเมินคุณภาพภายใน ไว้ว่า ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้มีการประกันคุณภาพภายนอก และการประกันคุณภาพภายใน โดยระบบการประกันคุณภาพภายนอก ใช้กระบวนการประเมินภายนอก (External Evaluation) เป็นกระบวนการตรวจสอบคุณภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) องค์การมหาชน ทำการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา

ทุก 5 ปี และมีการเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชนนำไปสู่การปรับปรุงการทำงานและรับรองคุณภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา

การประกันคุณภาพภายใน เป็นการประเมินผลและการตรวจสอบคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการประเมินภายใน (Internal Evaluation) เป็นกระบวนการตรวจสอบคุณภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาที่กระทำโดยบุคคลภายในสถานศึกษา หรือผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับปรับปรุงการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด และรองรับการประเมินภายนอก ถือว่าเป็นกระบวนการตรวจสอบภายใน (Self Assessment) ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การประเมินภายในของสถานศึกษาที่มีลักษณะการตรวจสอบโดยผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้ประเมินตามภารกิจของตนเอง เพื่อปรับปรุงและพัฒนางาน การประเมินภายในเป็นกลไกสำคัญของกระบวนการพัฒนาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาและเป็นหน้าที่ของทุกคน

2.1 ความหมายของการประเมินคุณภาพภายใน

ความหมายของการประเมินคุณภาพภายใน มีนักวิชาการ และหน่วยงานทางการศึกษาได้ให้ความหมายของการประเมินคุณภาพภายในไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

สุวิมล ว่องวาณิช (2543 : 7) กล่าวถึงความหมายของการประเมินคุณภาพภายใน ไว้ว่า การประเมินคุณภาพภายใน คือ การตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ถูกวัดโดยการเทียบกับเกณฑ์ จุดเน้นของการประเมินอยู่ที่ความยุติธรรมและความเหมาะสมของเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินที่มีความโปร่งใส และเปิดเผย นอกจากนี้การประเมินที่ดีต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่มีความเที่ยงตรง และเชื่อถือได้ซึ่งได้มาจากกระบวนการวัดผลที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถให้ผลการวัดที่ถูกต้องสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

ธเนศ ขำเกิด (2543 : 182) ได้กล่าวถึงการประเมินคุณภาพภายในว่า เป็นการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา เป็นการประเมินคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาในแต่ละปีว่าสามารถดำเนินการได้ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์กำหนดไว้หรือไม่ มีจุดอ่อน จุดแข็ง อะไรบ้าง เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไข วางแผนกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานศึกษาต่อไป ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้สถานศึกษาต้องรายงานคุณภาพการศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ได้รับทราบความก้าวหน้า ความสำเร็จในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกปี

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 2) กล่าวถึง ความหมายการประเมินคุณภาพภายใน คือ กระบวนการในการบริหารจัดการศึกษาที่ใช้ควบคุม ตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐาน

สัมฤทธิ์ ทางเพ็ง (2544 : 36) ให้ความหมาย ของการประเมินคุณภาพภายใน หมายถึง การประเมินผล และติดตามตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน สถานศึกษา โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่ดูแล สถานศึกษานั้น

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา (2544 : 8) ให้ความหมายว่า การประเมินคุณภาพ ภายในเป็นกระบวนการประเมินภายในของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งสะท้อนให้เห็นเป้าหมาย จุดเน้น และทิศทางการพัฒนาสถานศึกษา

กล่าวโดยสรุป การประเมินคุณภาพภายใน คือ กระบวนการประเมินผล การดำเนินงาน ของหน่วยงานที่กระทำโดยบุคลากรในหน่วยงาน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูล ที่ช่วยในการปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด ถือเป็นกระบวนการ ตรวจสอบการทำงานของตนเอง และควรทำเป็นกิจกรรมหนึ่งในขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่าง ต่อเนื่อง ดังนั้นลักษณะสำคัญของการประเมินภายในของสถานศึกษา ก็คือ สถานศึกษาประเมิน ภายในอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้ข้อมูล ที่นำไปสู่การพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพภายในและพร้อมที่จะ ได้รับการตรวจสอบจากการประเมินภายนอกอีกด้วย

2.2 ความสำคัญของการประเมินคุณภาพภายใน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.(2543 :1) กล่าวถึง ความสำคัญของการประเมินคุณภาพภายในไว้ว่า เป็นกลไกสำคัญของระบบการประกันคุณภาพภายในที่ส่งเสริม และผลักดันให้การดำเนินงานของสถานศึกษา บรรลุเป้าหมายที่กำหนดร่วมกันไว้อย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ ข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการประเมินภายในจะเป็นข้อมูลย้อนกลับสำหรับ โรงเรียนในการวางแผนเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติตระหนักว่า การทำงานที่ดีต้องมีระบบการประเมินควบคู่กันไปเสมอ จึงส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัดดำเนินการประเมินภายในที่หลากหลาย เช่นใช้รูปแบบจาก หน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ และพัฒนารูปแบบขึ้นใช้เอง แต่ปัญหาที่พบคือ โรงเรียนขาด การประเมินภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเฉพาะการเขียนรายงานการประเมินคุณภาพ การศึกษา และการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544 : 10) ได้สรุป ความสำคัญและความ จำเป็นของการประเมินภายใน ไว้ดังนี้

1. เพื่อทราบจุดอ่อน จุดแข็งของตนเอง
2. เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงการดำเนินงานของตนเอง
3. เพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากชุมชน

4. เพื่อรายงานผลการประเมินให้สาธารณชนทราบ และได้ข้อมูลที่ช่วยในการวางแผนพัฒนาหน่วยงานต่อไป

กล่าวโดยสรุป การประเมินภายในมีความสำคัญ เป็นกระบวนการที่สถานศึกษาดูตรวจสอบหรือประเมินการทำงานของสถานศึกษาเอง ในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน โดยครอบคลุมเป้าหมาย จุดเน้น และงานทั้งหมดตามแผนที่วางไว้ ยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่ใช้ในการประเมิน ก็คือการประเมินภายในของสถานศึกษาเอง โดยมีจุดประสงค์เพื่อการปรับปรุงงานในระหว่างการทำงาน เป็นสำคัญ

2.3 ประโยชน์ของการประเมินคุณภาพภายใน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541 : 8) สรุปถึงประโยชน์ของการประเมินภายใน ดังนี้

1. บุคลากรที่รับผิดชอบงานสามารถนำผลจากการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนา งานได้โดยทันที

2. ผู้บริหารโรงเรียนสามารถใช้สารสนเทศจากการประเมินมาประกอบการตัดสินใจ การบริหารงาน และกำหนดทิศทางการดำเนินงานต่อไป

3. สถานศึกษาสามารถใช้ผลจากการประเมิน เพื่อขอความสนับสนุนและความ ช่วยเหลือด้านปัจจัยต่าง ๆ จากหน่วยงานต้นสังกัด

สุวิมล ว่องวาณิช. (2543 : 10) กล่าวถึง ประโยชน์ของการประเมินภายใน ดังนี้

1. ทำให้ได้ข้อมูลที่ช่วยปรับปรุงการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. ทำให้ทราบผลการปฏิบัติงานว่าบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้มากน้อยเพียงใด

3. ทำให้ได้ข้อมูลที่ช่วยในการวางแผนหรือพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานให้มี คุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้มากขึ้น

4. ทำให้ได้ข้อมูลที่ช่วยในการตัดสินใจอนาคตของโครงการ ในหน่วยงานหรือการดำเนินงาน ในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา

สรุป ประโยชน์ที่ได้รับจากการประเมินภายในสถานศึกษา คือผู้บริหาร ครู และ บุคลากรที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนางานให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย และผลที่ได้ จากประเมินนำไปรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีต่อไปได้

2.4 แนวทางการประเมินคุณภาพภายใน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540 :147 –150) ได้เสนอแนวทางการประเมินผลภายในของประเทศนิวซีแลนด์ในระดับสถานศึกษาไว้ ดังนี้

1) กรรมการบริหารสถานศึกษา (Board of Trustees) มีบทบาทเป็นทั้งผู้ติดตาม ประเมินผล และผู้ถูกติดตามประเมินผล กล่าวคือ บทบาทติดตามประเมินผล ทำหน้าที่ประเมิน

การดำเนินงานของสถานศึกษา โดยภาพรวม รวมทั้งประเมินประสิทธิภาพการทำงานของ อาจารย์ใหญ่ ครู และบุคลากรในสถานศึกษา ว่าเป็นไปตามหลักสูตร ธรรมนูญสถานศึกษาและ สัญญาหรือไม่ โดยมีวิธีการติดตามหลายรูปแบบ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น การ ประชุมประจำเดือน เพื่อรับฟังความก้าวหน้าของการดำเนินงาน การอ่านรายงานผลการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษาบทบาทของผู้ถูก ติดตามประเมินผล โดยรับการประเมินจาก 3 องค์การ คือ

1.1 กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งดำเนินการติดตามประเมินผลภายใน (Internal evaluation) เพื่อดูว่าคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาบริหารงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยดำเนินการในลักษณะของการติดตาม แผนงาน / กิจกรรม / กระบวนการ ปฏิบัติงานและพฤติกรรม การปฏิบัติตามบทบาทของคณะกรรมการ หากการดำเนินงานของ คณะกรรมการมีปัญหาในทางปฏิบัติ ที่ท้องถิ่นไม่สามารถแก้ไขได้ เช่น เกิดอิทธิพลในกลุ่ม หรือเกิดความอ่อนแอในการบริหาร กระทรวงศึกษาธิการก็จะดำเนินการยุบเลิกคณะกรรมการชุด นั้น ๆ และดำเนินการสรรหาแต่งตั้งกรรมการใหม่

1.2 สำนักงานตรวจสอบคุณภาพการศึกษา (Education Review Office – ERO) ซึ่งเป็นองค์กรอิสระภายนอกกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจในการติดตามการจัดการศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษา ทั้งในเรื่องของกระบวนการ และผลการดำเนินงานตามแนวทางของ ชาติว่าด้วยการศึกษา (National Education Guidelines) หลักสูตร ธรรมนูญสถานศึกษาและ ความต้องการของชุมชนโดยทำการตรวจสอบคุณภาพการจัดการสอนในสถานศึกษาต่าง ๆ หาก สำนักงานตรวจสอบมีรายงานผล และเสนอแนะว่าสถานศึกษาจะต้องปรับปรุงพัฒนาสิ่งใด คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาจะต้องรับไปปฏิบัติภายในระยะเวลาที่กำหนด

1.3 ชุมชนและผู้ปกครอง ติดตามการทำงานของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา จากสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนและความก้าวหน้าของนักเรียน นักศึกษา ดูว่าการบริหารงานเป็นไป ตามความต้องการของชุมชนและผู้ปกครองหรือไม่ หากไม่สามารถดำเนินการได้สอดคล้องกับ ประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าว ก็จะไม่ได้รับการพิจารณาแต่งตั้งให้เป็นกรรมการบริหารสถานศึกษาใน โอกาสต่อไป

2) อาจารย์ใหญ่ (Principal) ในฐานะหัวหน้าสถานศึกษาจะทำหน้าที่ติดตาม ประเมินผล ครู และเจ้าหน้าที่ตามสัญญาการจ้างงาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนตาม หลักสูตร และธรรมนูญของสถานศึกษา โดยมีวิธีการติดตามประเมินผลดังนี้

2.1 การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของครู อาจารย์ใหญ่ในสถานศึกษาแต่ละ โรงมีอิสระในการติดตามประเมินผล และมีรูปแบบที่แตกต่างกัน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทาง การ เช่น การแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลการเรียนการสอนของครู การสร้างแบบ ติดตามประเมินผล การวางแผนและกำหนดเวลาในการประเมินผล การสรุปผลการประเมินร่วม กันระหว่างครูและผู้บริหาร การทดสอบนักเรียน นักศึกษา ซึ่งแล้วแต่สถานศึกษาจะเลือกใช้วิธีใด

2.2 การรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ครูใหญ่ทำหน้าที่ รายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ต่อกระทรวงศึกษาธิการ ปีละ 1 ครั้ง โดยรายงานเป็นเอกสาร รายงานคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา เดือนละ 1 ครั้ง รายงานในที่ประชุมผู้ปกครองนักเรียน ปีละ 2 ครั้ง โดยรายงานในที่ประชุมพร้อมเอกสาร

3) ครู การติดตามประเมินผลครู เป็นไปในลักษณะ 3 ลักษณะ คือ

3.1 การติดตามประเมินผลอาจารย์ใหญ่ มีทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่นประเมินจากรายงาน การสังเกตการร่วมประชุม และการปรึกษาหารือโดยประเมินในส่วนของการดำเนินงานตามสัญญาจ้าง และการบริหารงานตามหลักสูตร

3.2 การติดตามประเมินผลเพื่อนครูดำเนินการโดยเพื่อนครูด้วยกันเอง ในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่นการประชุมร่วมกัน การสังเกต การพบปะพูดคุย

3.3 การติดตามประเมินผลนักเรียน นักศึกษา ครูแต่ละคนมีอิสระในการประเมินนักเรียน นักศึกษา รูปแบบที่ใช้จึงแตกต่างกัน แต่ผลจะต้องนำไปสู่การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน นักศึกษา ตามหลักสูตรและการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน

4) นักเรียน นักศึกษา ในการเรียนการสอนแต่ละรายวิชานักเรียนนักศึกษาจะได้เป้าหมายของการเรียนที่ได้จัดทำร่วมกับครูผู้สอนว่า ในแต่ละรายวิชานักเรียน นักศึกษาจะได้อะไร และมีการสร้างแบบในการประเมินตนเองร่วมกับครู ถึงเป้าหมายการเรียนซึ่งนักเรียน นักศึกษาจะตรวจสอบระหว่างเรียนจนครบกำหนดเวลา เพื่อจะได้รู้ว่าได้ผลตามที่กำหนดเป้าหมายไว้หรือไม่ ผลการประเมินจะสอดคล้องกับการประเมินของครู หากขาดเป้าหมายใด ก็จะมีสอนเพิ่มเติมให้

5) ผู้ปกครอง ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาและการเรียนการสอนของครู กล่าวคือ

5.1 การติดตามประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ประเมินจากเสียงสะท้อนจากการประชุมของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา ข้อมูลจากรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาของสำนักงานตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และสื่อมวลชนต่าง ๆ

5.2 การติดตามผลการเรียนการสอนของครู ประเมินจากเป้าหมายและโปรแกรมการสอนตามหลักสูตรของสถานศึกษา การประชุมร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ครู และผู้ปกครอง รายงานผลการเรียนและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กที่สถานศึกษาส่งให้สังเกตความก้าวหน้าของเด็กรวมทั้งเสนอแนะการดำเนินงานและการเรียนการสอนของครูต่อสถานศึกษา

วิโรจน์ ศรีโกศา และพีระ รัตนวิจิตร (2544 : 6-7) กล่าวถึง การประเมินภายใน (Internal Evaluation) ผู้ปฏิบัติงานจะเป็นผู้ประเมินภารกิจของตนเอง เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนางานให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น การประเมินภายในเป็นกลไกของกระบวนการบริหาร และกระบวนการพัฒนางานที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีการปรับปรุงคุณภาพ และควบคุมคุณภาพ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จของการดำเนินงาน ดังนี้

1. ผู้ประเมินต้องมีจิตสำนึกกว้างงานต่าง ๆ ต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเป็นหน้าที่ของทุกคน
2. สถานศึกษาจำเป็นต้องสร้างวัฒนธรรมใหม่ ที่ว่าการประเมินตนเองเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการศึกษาโดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อการปรับปรุงการปฏิบัติงานในสถานศึกษา และชั้นเรียน
3. สถานศึกษาคควรมีความมั่นใจในการประเมินภายใน ที่ดำเนินการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ
4. สถานศึกษาต้องรับรู้และสร้างกระบวนการประเมินตนเอง ให้เกิดขึ้นในห้องเรียน และระบบอื่นของสถานศึกษา

กล่าวโดยสรุปว่าแนวทางการประเมินภายในนั้นควรมีรูปแบบ และที่สำคัญ คือในการประเมินจะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมหลายฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น กรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน และผู้ที่มีส่วนร่วมและเกี่ยวข้องนั้นจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของตนเอง มีจิตสำนึก และดำเนินการประเมินตามระบบหลักเกณฑ์ โดยสร้างวัฒนธรรมให้เกิดขึ้น และถือว่าการประเมินภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการศึกษาตามปกติและต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

2.5 ขั้นตอนในการประเมินคุณภาพภายใน

การประเมินคุณภาพภายใน (Internal Evaluation) เป็นกระบวนการหนึ่งในกระบวนการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา ขั้นตอนการตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษา และปรับปรุงสถานศึกษา กิจกรรมที่สำคัญคือ การประเมินภายในเอง ระหว่างการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ธรรมนูญสถานศึกษา และเมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จึงมีหน่วยงาน สถานศึกษา ได้กำหนดขั้นตอนในการประเมินคุณภาพภายในไว้ หลากหลายวิธีการขั้นตอนด้วยกันแล้วแต่บริบทของสถานศึกษา สำหรับขั้นตอนการประเมินคุณภาพภายในตามคู่มือนี้ ผู้ศึกษาได้ยึดขั้นตอนการประเมินคุณภาพภายในของ สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นแนวทางประเมินซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ คือ

1. การเตรียมความพร้อม ดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของบุคลากรเพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ได้แก่ ประสิทธิภาพ ความรู้ ความคิดเห็นที่มีต่อการประเมินตนเอง เพื่อเป็นแนวทางการกำหนดรูปแบบ และวิธีการพัฒนาบุคลากร

2.2 กำหนดรูปแบบ และวิธีการเสริมสร้างความรู้ให้แก่บุคลากรในโรงเรียนเรื่อง การประเมินตนเองโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดประชุมอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ จัดทำเอกสารให้ศึกษา และการศึกษาดูงาน

2.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภารกิจของโรงเรียนกับมาตรฐานการศึกษา และธรรมนูญสถานศึกษา

2. การวางแผนการประเมินภายใน ดำเนินการ ดังนี้

2.1 กำหนดกรอบการประเมินภายใน การกำหนดกรอบการประเมินภายใน สถานศึกษาสามารถทำได้ ดังนี้

2.1.1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของโรงเรียน เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป นโยบายของ สถานศึกษา ธรรมนูญของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี การจัดสรรทรัพยากร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จุดเด่น จุดด้อยของสถานศึกษา

2.2.2 ทำความเข้าใจกับบุคลากรในสถานศึกษา ให้เข้าใจเหตุผลความจำเป็น ในการประเมินภายใน

2.2.3 กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินภายใน ให้เป็นไปเพื่อพัฒนางาน

2.2 กำหนดกระบวนการ วิธีการประเมินภายใน ในการประเมินภายในนั้น สถานศึกษาควรกำหนดแหล่งข้อมูล วิธีการเก็บข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ ระบบการจัดเก็บข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งบุคลากรผู้รับผิดชอบงานแต่ละด้าน

2.3 กำหนดเกณฑ์ในการประเมินภายใน เกณฑ์ที่จะใช้ในการประเมินแต่ละ มาตรฐาน / ตัวบ่งชี้ ที่กำหนดในการประเมินภายในแต่ละมาตรฐาน / ตัวบ่งชี้ ที่กำหนดในการ ประเมินนั้นสถานศึกษาควรร่วมกันกำหนดเกณฑ์การประเมินภายในว่า ระดับที่พึงพอใจของแต่ละ รายการ ต้องการเพียงใด เมื่อกำหนดเกณฑ์การประเมินภายในเสร็จเรียบร้อยแล้ว สถานศึกษา ต้องแจ้งเกณฑ์การประเมินให้กับบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบร่วมกัน

2.4 การกำหนดผู้ประเมินและบทบาทหน้าที่ สถานศึกษาจะต้องแต่งตั้ง คณะกรรมการประเมินภายใน เพื่อทำหน้าที่ ดูแล ติดตาม ตรวจสอบการประเมินและผลของ การประเมิน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ กรรมการสถานศึกษา ผู้แทนชุมชน และนักเรียน สถานศึกษาอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงานประเมินภายในเพื่อทำหน้าที่ประเมิน ประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายเช่นกัน จำนวน ของคณะกรรมการ / อนุกรรมการ คณะทำงานประเมินขึ้นอยู่กับขนาด และความพร้อมของ สถานศึกษา

2.5 การกำหนดระยะเวลา และแผนการติดตาม กำกับกับการประเมินภายใน เป็น กระบวนการการที่กระทำอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ และขั้นตอนชัดเจน ในการวางแผนประเมิน ภายใน การกำหนดระยะเวลา แผนกำกับติดตาม จะช่วยให้โรงเรียนสามารถดำเนินการตาม กิจกรรมให้เป็นไปตามกรอบการประเมินภายในที่วางไว้

3. การดำเนินการประเมินภายใน

หลังจากที่สถานศึกษาได้วางแผนการประเมินภายในเสร็จแล้ว ผู้ประเมินตามที่ได้ รับผิดชอบหมายจะต้องเป็นผู้สร้างเครื่องมือสำหรับการประเมินภายใน โดยกำหนดชนิดของเครื่องมือ

โครงสร้างและรายการประเมินย่อยของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบวัดเจตคติ แบบสำรวจรายการ แบบรายงานตนเอง แบบบันทึกข้อมูล เป็นต้น เลือกชนิดของเครื่องมือที่จะเก็บข้อมูลได้ตามวัตถุประสงค์ โดยมีกระบวนการสร้างเครื่องมือที่เป็นระบบ มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริง เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการประเมินตามลำดับ ในกระบวนการประเมินภายในนี้สถานศึกษาจะต้องสร้างระบบการประเมินที่โปร่งใส บุคลากรทุกคนเข้าใจขั้นตอนวิธีการการประเมิน ยอมรับผลการประเมิน ข้อมูลที่ได้จากการประเมินเป็นข้อมูลที่ถูกต้องตรงกับสภาพแท้จริง

4. การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง

เมื่อตรวจสอบผลการประเมินภายในแล้วสถานศึกษาต้องสรุปรายงานผลการประเมินให้คณะกรรมการ / อนุกรรมการ คณะทำงานประเมินภายใน ครูผู้สอน นักเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ รูปแบบรายงานการประเมินตนเอง สถานศึกษาสามารถออกแบบให้เหมาะสมกับผู้เกี่ยวข้อง จุดเน้นของการเขียนรายงานการประเมินตนเองอยู่ที่การนำเสนอ กระบวนการประเมินตนเองและผลการประเมินเองที่กระชับ เข้าใจง่าย ใช้ภาษาที่ชัดเจน ตรงกับสภาพความเป็นจริงที่ต้องการสื่อความหมาย รายงานการประเมินตนเองโดยทั่วไปจัดทำได้ 2 ลักษณะ คือ

4.1 รายงานฉบับสมบูรณ์ เป็นรายงานสำหรับนำเสนอหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และโรงเรียนเก็บไว้สำหรับการประเมินตนเอง เป็นรายงานที่มีข้อมูลครบตามกระบวนการ แสดงผลการวิเคราะห์อย่างละเอียด

4.2 รายงานฉบับย่อ เป็นรายงานสำหรับนำเสนอผู้ปกครอง ชุมชน กรรมการสถานศึกษา จัดทำโดยสรุปข้อมูลที่จำเป็นต้องนำเสนอจากรายงานฉบับสมบูรณ์ นำมาเขียนใหม่ให้ง่ายต่อความเข้าใจ อาจลดกระบวนการ ขั้นตอน สถิติ ข้อมูลการวิเคราะห์ที่ดูเป็นเรื่องเข้าใจยากลงบ้าง แต่ยังเป็นข้อมูลเดียวกัน ไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง

5. การใช้ประโยชน์จากการประเมินภายใน

ปัจจัย เงื่อนไขสู่ความสำเร็จของการประเมินภายในที่จะเชื่อมโยงไปสู่ความสำเร็จของระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ การสร้างจิตสำนึก ตระหนักในความสำคัญของการประเมินภายใน โดยสถานศึกษาจำเป็นต้องสร้างวัฒนธรรมใหม่ ที่ว่า การประเมินภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการสถานศึกษา จุดมุ่งหมายเพื่อการปรับปรุงการปฏิบัติงานในสถานศึกษา และชั้นเรียน ดังนั้นเมื่อสถานศึกษาประเมินภายในแล้ว สถานศึกษาจำเป็นต้องนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานในปีต่อไป และยังสามารถนำผลการประเมินภายในที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขระบบการประเมินภายในให้มีความถูกต้อง ชัดเจน เป็นระบบมากยิ่งขึ้นด้วย

สรุป

แนวทางการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่ได้ศึกษา ดังกล่าวข้างต้นนั้น เป็นกระบวนการขั้นตอนการประเมินภายในที่หน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ ได้กำหนดขึ้นเพื่อให้สถานบัน สถานศึกษา ส่วนงาน ฝ่ายงาน นำไปใช้เป็นแนวทางในการประเมินภายใน เป็นการตรวจสอบทบทวนการดำเนินงานตามแผนงานในแต่ละช่วงของแผน ซึ่งหน่วยงานสถาบัน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย สถานศึกษา สามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนได้ และจากการค้นพบ วิธีการประเมินภายในของหน่วยงานต่าง ๆ มีความหลากหลายแต่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน สอดคล้องกับรายงานวิจัยปฏิบัติการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.2546 : 106) พบว่าการพัฒนาระบบประเมินภายในของสถานศึกษา สรุปขั้นตอนการประเมินได้ 5 ขั้นตอน คือ การเตรียมความพร้อม การวางแผนการประเมิน การดำเนินการประเมิน การจัดทำรายงานการประเมิน และการใช้ประโยชน์จากการประเมิน

3. คู่มือ

3.1 ความหมาย

ในการดำเนินการตามระบบการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษานั้น สถานศึกษาจำเป็นต้องมีคู่มือ เพราะคู่มือเป็นสิ่งกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน ขั้นตอนการประเมิน คำอธิบายตัวชี้วัด และตัวอย่างการประเมิน ความหมายของคู่มือ นั้นนักวิชาการได้อธิบายเกี่ยวกับความหมายของคู่มือไว้ ดังนี้

ปรีชา ช่างขวัญยืน และคนอื่น ๆ (2539 : 127) ให้ความหมายของคู่มือว่า เป็นหนังสือที่ใช้ควบคู่ไปกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นหนังสือที่ใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติให้กับผู้ใช้สามารถกระทำสิ่งนั้น ๆ ได้บรรลุผลตามเป้าหมาย

สมพร พุฒตาล (2539 : 38) ได้ให้ความหมายของคู่มือการปฏิบัติงานไว้ว่า เป็นเอกสารสำคัญสำหรับหน่วยงานทุกประเภท เนื่องจากคู่มือการปฏิบัติงานนั้นจะประกอบด้วยนโยบาย วัตถุประสงค์ หน้าที่ความรับผิดชอบ และรายละเอียดต่าง ๆ ที่สำคัญ คือ แนวทางหรือวิธีการปฏิบัติงานซึ่งจะช่วยให้บุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้าใจ ตามบทบาทหน้าที่ที่หน่วยงานกำหนดขึ้น รวมทั้งสามารถใช้คู่มือปฏิบัติงานเป็นคู่มือในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้อย่างถูกต้อง ราบรื่น มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

วรรณฯ สุคันธชาติ (2541 : 40) ได้ให้ความหมายของคู่มือไว้ว่า คู่มือการสอนหรือ คู่มือครูจะต้องประกอบด้วยจุดมุ่งหมายของการเรียน มีเนื้อหาในรายวิชา มีการแนะแนวทางในการจัดกิจกรรม เป็นแนวทางในการทำกิจกรรมของนักเรียน กระตุ้นให้นักเรียนรู้จักคิดหาเหตุผล มีการ

กำหนดการใช้วัสดุประกอบการเรียนการสอน ดังนั้นครู อาจารย์ที่นำคู่มือการสอนที่มีองค์ประกอบต่าง ๆ ครบไปใช้ จะทำให้การเรียนการสอนมีมาตรฐานใกล้เคียงกันมากที่สุดและทำให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถและทักษะใกล้เคียงกัน

เอกวุฒิ ไกรมาก (2541 : 51) ได้ให้ความหมายของคู่มือไว้ว่า คู่มือครูเป็นหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางการให้ครูได้ศึกษา ทำความเข้าใจและง่ายแก่การปฏิบัติตามได้ ในการกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อส่งเสริมและประกอบการเรียนการสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

อำนาจ เถาตระกูล (2541 : 8) ได้อธิบายเกี่ยวกับความหมายของคู่มือว่า เป็นเอกสารที่มีรายละเอียดเสนอแนะแก่ผู้ใช้ให้สามารถเข้าใจแนวทางการใช้และข้อพึงปฏิบัติที่จะช่วยให้การนำเรื่องนั้นไปใช้ตรงตามเจตนารมณ์

อนุชิต เชิงจำเนียร (2545 : 22) สรุปความหมายคู่มือว่า เป็นหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ใช้คู่มือได้ศึกษาทำความเข้าใจและง่ายต่อการปฏิบัติตาม เพื่อให้การทำการกิจกรรมอย่างใด อย่างหนึ่งมีความหมายใกล้เคียงมากที่สุด และทำให้นักเรียนนักศึกษาเกิดความรู้ความสามารถและทักษะที่ใกล้เคียง

เดล (Dale. 1969 : 665) อธิบายความหมายของคู่มือการสอนไว้ทำนองเดียวกัน พอสรุปได้ว่า คู่มือการสอนเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญ เป็นแหล่งปฐมฐานความคิด การสอนวิชาต่าง ๆ โดยทั่วไปจะต้องใช้แบบเรียนประกอบเสมอ

เวปสเตอร์ (Webster. 1983 : 1097-1098) ให้ความหมายของคู่มือการสอนว่า คู่มือการสอน คือหนังสือที่บรรจุเนื้อหาตามหลักวิชา และใช้เป็นหลักในการสอนระหว่างครูกับนักเรียน

ชอริส (Shores. 1960 : 50) ได้สรุปความหมายของคู่มือการปฏิบัติงานว่า ใช้สื่อความหมายซึ่งกันและกัน และเป็นแหล่งรวบรวมเนื้อหาสาระความรู้ กิจกรรม และวัสดุประกอบการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง

สรุป

จากความหมายของคู่มือดังกล่าว พอสรุปได้ว่า คู่มือเป็นหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แนะนำให้ความรู้ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ผู้ใช้คู่มืออ่านแล้วมีความรู้ ความเข้าใจสามารถกระทำสิ่งนั้น ๆ ให้บรรลุเป้าหมายมีความเที่ยงตรงและมีความเชื่อมั่น

3.2 ประเภทคู่มือ

ในการบริหารงานไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชนหรือบริษัท การที่จะเน้นการให้ผู้ปฏิบัติงานดำเนินงานต่าง ๆ ได้อย่างราบรื่นจำเป็นต้องมีคู่มือในการปฏิบัติ มีนักวิชาการได้อธิบายเกี่ยวกับประเภทคู่มือ ไว้ดังนี้

ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ (2535 : 77) ได้อธิบายเกี่ยวกับประเภทของคู่มือว่า คู่มือแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่หนึ่ง คือ คู่มือการสอน เป็นคู่มือที่ให้ความรู้ข้อเสนอนแนะเกี่ยวกับ

หลักสูตรการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น คู่มือการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรมในโรงเรียนประเภทที่สอง คือคู่มือหนังสือเรียน เป็นคู่มือที่จัดทำขึ้นคู่กับหนังสือเรียนที่ต้องการอธิบายการใช้หนังสือนั้นให้ได้ถูกต้อง และดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาในหนังสือเรียน จึงมีลักษณะเป็นกึ่งแผนการสอนกึ่งคู่มือ นักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของปรีชา ช้างขวัญยืน และคณะ (2539 : 127) อธิบายเกี่ยวกับประเภทของคู่มือโดยทั่ว ๆ ไปว่า คู่มือมี 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่หนึ่ง คือ คู่มือครู เป็นหนังสือที่ให้แนวทางและคำแนะนำแก่ครู เกี่ยวกับสาระ วิธีการ กิจกรรม สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งข้อมูลอ้างอิง ประเภทที่สอง คือ คู่มือเรียน เป็นหนังสือซึ่งผู้เรียนใช้ควบคู่ไปกับตำราเรียน ปกติจะประกอบด้วย สาระ คำสั่ง แบบฝึกหัด ปัญหา คำถาม ที่ว่างสำหรับเขียนตอบ และการทำสอบ และประเภทที่ 3 คือ คู่มือทั่วไป เป็นหนังสือที่ให้ข้อความรู้เกี่ยวกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผู้อ่านโดยมุ่งหวังให้ผู้อ่านหรือผู้ใช้เข้าใจสามารถดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ด้วยตนเองได้อย่างถูกต้อง

กรมวิชาการ (2538) ได้จัดทำคู่มือการดำเนินงานโครงการส่งเสริมอาชีพ การเรียนรู้ควบคู่การทำงาน เป็นคู่มือที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางการจัดการศึกษา ที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยวัตถุประสงค์การดำเนินงานโรงเรียนในโครงการ นักเรียนในโครงการ หลักสูตร การลงทะเบียน แนวทางดำเนินงานในโรงเรียน การวิเคราะห์งาน การจัดการเรียนการสอน การวัดผลการเรียน บทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ และผลที่คาดว่าจะได้รับ

กระทรวงศึกษาธิการ (2539) ได้จัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เป็นคู่มือที่หน่วยศึกษานิเทศก์จัดทำขึ้นเพื่อให้สถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมของนักเรียนให้คล่องตัว เป็นไปในทิศทางเดียวกันและชัดเจนในการปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

อำนวยการ (2541 : 8-10) ได้อธิบายเกี่ยวกับประเภทของคู่มือว่า คู่มือมี 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่หนึ่ง คือ คู่มือหลักสูตร เป็นเอกสารที่มีรายละเอียดและข้อเสนอแนะแก่ผู้ใช้หลักสูตรให้สามารถเข้าใจแนวทางการใช้ และข้อพึงปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยให้การนำหลักสูตรไปใช้ตรงตามเจตนารมณ์นั้น ๆ ประเภทที่สอง คู่มือฝึกงานเป็นเอกสารที่เสนอแนะแนวทางการปฏิบัติ การฝึกงานของผู้เรียนทั้งในสถานศึกษาและสถานประกอบการรวมทั้งให้ผู้ที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการฝึกงานได้มีแนวทางในการปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ประเภทที่ 3 คือ คู่มือนักเรียนเป็นเอกสารแนะนำการปฏิบัติตนของนักเรียนที่อยู่ในสถานศึกษาแห่งนั้น โดยเสนอแนะเกี่ยวกับข้อมูลของสถานศึกษา อาคารที่ตั้ง กฎระเบียบ วิธีปฏิบัติ สิทธิประโยชน์ สิ่งที่เป็นบริการ และเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่นักเรียนจะได้รับ

สรุป

จากแนวคิดเกี่ยวกับประเภทของคู่มือซึ่งมีนักวิชาการได้อธิบายมาแล้ว ผู้ศึกษาคิดว่าคู่มือแต่ละประเภทมีความสำคัญทั้งสิ้น เพราะคู่มือเปรียบเสมือนกุญแจดอกสำคัญที่จะไขไปสู่ปัญหาในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ แต่สำหรับคู่มือในระบบการประกันคุณภาพภายในนั้นอาจ ได้แก่ คู่มือคุณภาพ (Quality Manual) คู่มือขั้นตอนการดำเนินงาน (Procedure Manual) และคู่มือปฏิบัติงาน (Work Instruction) ส่วนคู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา เป็นคู่มือเกี่ยวกับขั้นตอนการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา

3.3 องค์ประกอบของคู่มือ

คู่มือแต่ละประเภทมีองค์ประกอบ หลายส่วน ดังนี้

ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ และคณะ (2535 : 89) กล่าวว่า องค์ประกอบของคู่มือโดยทั่วไปประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่

1. คำชี้แจงเกี่ยวกับการเตรียมการที่จำเป็นต่าง ๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ สื่อ
2. เนื้อหาสาระและกระบวนการหรือขั้นตอนในการดำเนินการ
3. ความรู้เสริม หรือแบบฝึกหัด หรือแบบฝึกปฏิบัติ เพื่อช่วยให้ผู้อ่านในการฝึกฝน
4. ปัญหาและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา
5. แหล่งข้อมูล และแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ

ปรีชา ช้างขวัญยืน และคนอื่น (2539 : 129) อธิบายองค์ประกอบของคู่มือประกอบด้วย

1. คำชี้แจงการใช้คู่มือ
2. คำชี้แจงเกี่ยวกับการเตรียมการที่จำเป็นต่าง ๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ สื่อ เป็นต้น
3. เนื้อหาสาระและกระบวนการหรือขั้นตอนในการดำเนินการ
4. ความรู้เสริมหรือแบบฝึกหัดหรือแบบฝึกปฏิบัติเพื่อช่วยในการฝึกฝน
5. ปัญหาและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา
6. แหล่งข้อมูล และแหล่งอ้างอิง

สมพร พุฒตาล (2539 : 93-94) กล่าวถึงส่วนประกอบของคู่มือไว้ ดังนี้

1. ส่วนประกอบต้น ได้แก่ ปก หน้าแสดงรายนามคณะผู้จัดทำและปีที่พิมพ์ คำนำ สารบัญ และแผนภูมิแสดงโครงสร้างของหน่วยงาน
2. ส่วนที่เป็นเนื้อหาหรือวิธีปฏิบัติงาน ได้แก่ คำอธิบายลักษณะงาน แผนภูมิแสดงสายการปฏิบัติงาน ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงาน และภาพประกอบ
3. ส่วนประกอบตอนท้าย ได้แก่ คำอธิบายศัพท์ ดรรชนี

ดักลาส (Douglass. 1965 : 162) อธิบายว่าคู่มือควรประกอบด้วย

1. เนื้อหาและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน
2. การเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา

3. การเสนอเนื้อหาและวัสดุอุปกรณ์ที่สอดคล้องกับรายวิชา
4. การนำหลักการ และข้อเท็จจริงของเนื้อหาวิชาไปใช้
5. การแนะนำแหล่งความรู้อื่น ๆ

3.4 ลักษณะของคู่มือที่ดี

คู่มือจะดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับผู้นำไปใช้ เมื่อนำคู่มือไปใช้แล้วสามารถปฏิบัติตามได้ถูกต้อง และเป็นไปตามจุดประสงค์ที่ต้องการก็ถือว่าเป็นคู่มือที่ดี มีนักวิชาการได้กล่าวถึงลักษณะของคู่มือ การปฏิบัติงานที่ดี ไว้ดังนี้

สมพร พุฒตาล (2539 :90-91) ได้กล่าวถึงลักษณะคู่มือปฏิบัติงานที่ดี สรุปได้ดังนี้

1. อธิบายและแนะนำวิธีปฏิบัติอย่างละเอียดชัดเจน
2. จัดลำดับเนื้อหาได้เหมาะสม
3. รูปแบบดึงดูดความสนใจ
4. ทำความเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายและเหมาะสมกับระดับผู้ใช้คู่มือ
5. มีภาพประกอบชัดเจนและถูกต้อง
6. กำหนดหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อยได้อย่างครอบคลุม
7. มีข้อมูลที่ทันสมัย
8. ใช้ภาษาที่ไม่ซับซ้อนและกระชับ
9. มีการอธิบายอย่างเป็นขั้นตอน
10. ขนาดรูปเล่มไม่ใหญ่เกินไป ทำให้สะดวกในการใช้ในชีวิตประจำวัน
11. การค้นข้อมูลภายในเล่มเป็นไปด้วยความสะดวก
12. เนื้อหามีความสัมพันธ์และต่อเนื่อง

เอกวุฒิ ไกรมาก (2541 : 57) ได้กล่าวถึงลักษณะคู่มือที่ดี ไว้ดังนี้

1. สามารถเข้าใจลักษณะเนื้อหาขอบข่ายหรือสิ่งที่จะสอนได้อย่างกระจ่างชัด เช่น มองเห็นโครงสร้างของการสอนทั้งหมด
2. ช่วยให้สามารถดำเนินตามทางและขั้นตอนต่าง ๆ ได้ดีโดยสามารถคิดแปลงและยืดหยุ่นได้เองไม่เป็นแนวทางบังคับ ต้องเสนอแนะแนวทางโดยสามารถให้ปฏิบัติงานคล่องขึ้น
3. กิจกรรมที่เสนอแนะหรือกำหนดไว้ ควรมีการทดลองใช้กับเด็กวัยนั้น ๆ เด็กสนใจ ปฏิบัติได้จึงควรใช้และเลือกได้บ้าง
4. แนวการเขียน เน้นย้ำแนวปฏิบัติที่มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายอย่างต่อเนื่อง นั่นคือมีจุดเน้นย้ำไปทางเดียวกัน เช่น มุ่งฝึกงานกลุ่มทำงานเป็นกลุ่มก็ฝึกอย่างต่อเนื่อง จนเด็กมีแนวทาง ได้แนวทางแล้วจึงฝึกเป็นรายบุคคล เป็นต้น
5. ความแปลกใหม่ของกิจกรรม ควรส่งเสริมแก่ผู้ปฏิบัติโดยค่อยเป็นค่อยไปมิได้มุ่งกระจายให้แนวใหม่ทั้งหมด แต่การใช้แนวปฏิบัตินั้น ๆ ต้องเป็นการปฏิบัติได้และได้ผลด้วย

6. รูปแบบและวิธีการ (ขั้นตอน) ที่เป็นแนวทางในการเขียนคงรูปแบบและขั้นตอน โดยสม่ำเสมอ เพื่อสะดวกแก่การใช้ เป็น

สรุป

เทคนิคในการเขียนคู่มือจะต้องเน้นแนวปฏิบัติที่สำคัญ ส่วนวิธีการจัดกิจกรรมนั้น ต้องเขียนให้ละเอียดปฏิบัติตามขั้นตอน ได้และควรแสดงแผนภาพ แผนภูมิ แผนผังเพื่อช่วยให้ ปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้ง่าย

3.5 ประโยชน์ของคู่มือ

คู่มือปฏิบัติงานซึ่งหน่วยงานจัดทำขึ้นด้วยความประณีต รอบคอบและเข้าใจสายงาน ตลอดจนเทคนิคกลไกการปฏิบัติงาน จะเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรและหน่วยงานอย่างมาก (สมพร พุฒตาล. 2539 :88) ดังนี้

1. เป็นบรรทัดฐานสำหรับการปฏิบัติงาน คือ ช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมี กฎเกณฑ์คงเส้นคงวา ไม่ว่าใครเป็นผู้ปฏิบัติ และปฏิบัติต่อใคร ทำให้เกิดระบบแบบแผนที่ดี มีความน่าเชื่อถือ

2. ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบของตนอย่างชัดเจน

3. ใช้เป็นคู่มือในการฝึกงานให้บุคลากรใหม่ทำให้สามารถเรียนรู้งานได้ถูกต้องรวดเร็ว

4. ช่วยลดเวลาลดความผิดพลาดบกพร่องในการทำงาน

5. ช่วยลดค่าใช้จ่าย

3.6 แนวทางการเขียนคู่มือ

การเขียนคู่มือเน้นต้องเน้นแนวปฏิบัติเป็นสำคัญ ส่วนวิธีการจัดกิจกรรมนั้นจะต้อง เขียนให้ละเอียด สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้ และควรแสดงแผนภาพ แผนภูมิ แผนผังเพื่อ ช่วยให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการใช้คู่มือปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้ง่าย การเขียนคู่มือที่ผู้อ่าน จะได้รับความรู้ทางภาษาเขียน แต่ไม่มีโอกาสซักถามผู้เขียนคู่มือในประเด็นที่สงสัยได้ คู่มือจึง ต้องมีความชัดเจน และมีรายละเอียดครอบคลุมประเด็นที่น่าสงสัยไว้ทั้งหมด เพื่อที่ผู้อ่านจะได้เกิด ความเข้าใจอย่างชัดเจน ดังนี้ (ปรีชา ช้างขวัญยืน และคณะ. 2539 : 132- 134)

1. ควรระบุให้ชัดเจนว่าคู่มือนี้เป็นคู่มือสำหรับใคร ใครเป็นผู้ใช้

2. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ต้องการให้ผู้ใช้ได้ทำอะไร

3. คู่มือควรมีส่วนจะช่วยเหลือผู้ใช้อย่างไร มีประโยชน์อะไร

4. ควรมีส่วนที่ให้หลักการหรือความรู้ที่จำเป็นแก่ผู้ใช้ ในการใช้เครื่องมือเพื่อให้การใช้คู่มือเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

5. มีส่วนที่แนะนำให้ผู้ใช้มีการเตรียมตัว เตรียมวัสดุ อุปกรณ์และสิ่งที่จำเป็นตามคู่มือ แนะนำ

6. ควรมีส่วนที่ให้คำแนะนำผู้ใช้เกี่ยวกับขั้นตอน หรือกระบวนการในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เนื้อหาสาระควรมีความถูกต้อง สามารถช่วยให้ผู้ใช้คู่มือทำสิ่งนั้นได้สำเร็จ คือ

7. เนื้อหาสาระควรมีความถูกต้อง สามารถช่วยให้ผู้ใช้คู่มือทำสิ่งนั้นได้สำเร็จ

7.1 มีข้อมูลรายละเอียดที่เพียงพอที่จะช่วยให้ผู้ใช้สามารถทำสิ่งนั้นได้สำเร็จ

7.2 ต้องเรียงลำดับขั้นตอนอย่างเหมาะสม จึงจะช่วยให้ผู้ใช้ทำสิ่งนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว ประหยัด

7.3 สามารถใช้ภาษาสื่อให้ผู้ใช้เข้าใจตรงกับผู้เขียน ไม่คลุมเครือหรือทำให้ผู้ใช้เกิดความเข้าใจผิด ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย หากสิ่งใดยุ่งยากซับซ้อนควรใช้เทคนิคอื่น เช่น ภาพตาราง การยกตัวอย่าง การใช้สีจำแนก เป็นต้น

7.4 ควรแนะนำเคล็ดลับ หรือเทคนิควิธีต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้ใช้กระทำการสิ่งนั้น ๆ ได้ ซึ่งข้อมูลนี้จะมาจากประสบการณ์ของผู้เขียน

7.5. ควรมีคำถามหรือกิจกรรมให้ผู้ใช้คู่มือทำ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจจากการอ่าน หรือปฏิบัติตามขั้นตอน

8. การใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการช่วยให้ผู้ใช้คู่มือใช้ได้สะดวก เช่น การจัดรูปเล่ม ขนาด การเลือกตัวอักษร ขนาดตัวอักษร การใช้ตัวหนา การใช้สี การใช้ภาพ การใช้การตีกรอบ การเน้นข้อความบางตอน เป็นต้น

9. การใช้แหล่งอ้างอิงที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ซึ่งอาจเป็นบรรณานุกรม รายชื่อชมรม รายชื่อสื่อ รายชื่อสถาบัน รายชื่อบุคคลสำคัญ เป็นต้น

การจัดทำคู่มือนั้นมักจะพบข้อบกพร่องต่าง ๆ อยู่บ่อยครั้ง เช่น รายละเอียดเนื้อหาสาระไม่ชัดเจนเพียงพอ คำอธิบายไม่กระจ่าง ใช้คำที่สื่อความหมายไม่ตรงหรือผิดความหมาย ภาพประกอบไม่ชัดเจน ขนาดเล็กเกินไป และการพิมพ์ที่ผิดพลาด ผิดวรรคตอน และตกหล่น เป็นต้น

ผู้เขียนหรือผู้จัดทำคู่มือต้องระมัดระวัง เพื่อไม่ให้เกิดข้อบกพร่องดังกล่าว ข้างต้น เพราะจะทำให้คู่มือขาดความสมบูรณ์ และเพื่อให้คู่มือมีความกระจ่างชัดเจนควรใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น การพิมพ์เน้นคำหรือข้อความ เทคนิคการจัดหน้าคู่มือ และเทคนิคการจัดภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.งานวิจัยในประเทศ

ด้านการประกันคุณภาพภายใน

สุวรรณ วิลารักษ์ (2542 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องการศึกษาความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ทำการศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนศูนย์ปฏิบัติการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 43 โรงเรียน ปีการศึกษา 2542

เพื่อให้ทราบถึงระดับความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาและศึกษาปัจจัยหลักพื้นฐานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ของการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผลการศึกษาในด้านความรู้ ความเข้าใจ ผู้บริหารโรงเรียนมีระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับที่ดี และมีอัตราส่วนของความรู้ความเข้าใจที่มากกว่าครูฝ่ายปฏิบัติการสอน ครูฝ่ายปฏิบัติการสอน มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับ “พอใช้” อัตราส่วนที่มีความรู้ความเข้าใจดียังมีน้อยมากและบุคลากรในกลุ่มผู้มีอายุมากมีประสบการณ์ที่ยาวนาน จะมีระดับความรู้ความเข้าใจที่ดีกว่าบุคลากรที่อยู่ในกลุ่มอายุน้อยระดับความรู้ความเข้าใจของบุคลากรฝ่ายปฏิบัติการถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นพื้นฐานเบื้องต้นที่จะนำไปสู่ภาคการปฏิบัติของการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานของการประกันคุณภาพการศึกษาได้ ส่วนในด้านปัจจัยหลักพื้นฐานที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษา ที่สำคัญที่สุด คือ ครูฝ่ายปฏิบัติการสอนไม่เปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการสอนจากแนวเดิมมิได้กระทำเพื่อให้เด็กมีกระบวนการคิด การแก้ปัญหา และหาองค์ความรู้อย่างแท้จริง กระบวนการ กำกับ ติดตามการนิเทศและประเมินผลจากองค์กรภายนอก เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลให้ครูฝ่ายปฏิบัติการสอนเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนการสอน และพัฒนาตนเองเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ให้เข้าสู่เกณฑ์ มาตรฐาน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษาดำเนินนโยบาย

ธัญญาทิพย์ บุรณพันธ์รัตน์ (2543 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องการศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนนครนายกวิทยาคม จังหวัดนครนายก ปีการศึกษา 2543 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในสภาพการปฏิบัติจริงกับความคาดหวังที่ต้องการให้มีขึ้นในโรงเรียนนครนายกวิทยาคม และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียนนครนายกวิทยาคม ต่อการส่งเสริมปรับปรุงและแก้ไขการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กรมสามัญฯ กำหนด กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเป็นอาจารย์ฝ่ายบริหารโรงเรียน จำนวน 14 คน และฝ่ายปฏิบัติการสอน จำนวน 42 คน และใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนนครนายกวิทยาคมตามความคิดเห็นของบุคลากรฝ่ายบริหาร โรงเรียนและฝ่ายปฏิบัติการสอนอยู่ในระดับ “น้อย” และบุคลากรมีความคาดหวังที่ต้องการให้มีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ผลการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในสภาพการปฏิบัติจริง ตามความคิดเห็นของ ฝ่ายบริหาร กับฝ่ายปฏิบัติการสอนอยู่ในระดับ “น้อย” ส่วนความคาดหวังที่ต้องการให้มีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนนครนายกวิทยาคมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” เช่นเดียวกันและความคิดเห็นของบุคลากรทั้งฝ่ายบริหารโรงเรียน และฝ่ายปฏิบัติการสอนมีความคิดเห็นว่าควรดำเนินการจัดอบรมให้ความรู้การประกันคุณภาพการศึกษาให้บุคลากรอย่างทั่วถึง วางแผนการดำเนิน

การประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ บุคลากรทุกฝ่าย ทุกคนต้องร่วมมือกันดำเนินการ และมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลเป็นระยะ ๆ อย่างใกล้ชิด

สุวิมล ว่องวานิช (2543 : 2) ศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินผลภายในของ สถานศึกษา ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นการสำรวจ สถานศึกษานำร่อง 63 แห่ง จากการศึกษา รายงาน การวิจัยเกี่ยวกับสภาพความพร้อมของสถานศึกษา ในการทำการประเมินผลภายใน สรุปได้ ดังนี้

1. สถานศึกษามากกว่าครึ่งหนึ่งมิได้มีการประเมินผลภายใน ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบ ผลการปฏิบัติงานกับเป้าหมาย การทบทวนแผนการปฏิบัติงาน การวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนของ สถานศึกษา และการรายงานผลการประเมินให้ผู้บริหารทราบโดยทั่วกัน และการทำงานเป็นทีม

2. สภาพที่ผ่านมาสถานศึกษามากกว่าครึ่งหนึ่งมิได้มีการประเมินผลภายในตามมาตรฐาน การศึกษา แต่หากเปรียบเทียบในเชิงสัมพัทธ์กันเองระหว่างมาตรฐาน พบว่าส่วนใหญ่จะมีการ ประเมินผลตามมาตรฐานด้านปัจจัยมากกว่า มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านผู้เรียน เมื่อพิจารณาตามมาตรฐานด้านปัจจัย พบว่าส่วนใหญ่เป็นการประเมินคุณธรรม – จริยธรรมของครู ภาวะผู้นำของผู้บริหารและวุฒิการศึกษาของครู ในมาตรฐานด้านกระบวนการนั้นมีการประเมิน เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน สำหรับมาตรฐานด้านผู้เรียน สิ่งที่มีการประเมินมาก กว่าตัวอื่นคือ การประเมินเกี่ยวกับการปลอดภัยและพฤติกรรมของผู้เรียน ในขณะที่มาตรฐานด้านผู้เรียน ที่เกี่ยวกับทักษะการคิดวิเคราะห์ พบว่ามีการประเมินน้อยมากเพียงร้อยละ 1.6 ของสถานศึกษา นำร่องทั้งหมด

3. ผลการศึกษาความพร้อมของบุคลากรในการทำการประเมินผลภายใน พบว่า ครู อาจารย์ประมาณร้อยละ 88 รับรู้เรื่องมาตรฐานการศึกษาที่มีเพียงร้อยละ 53 ที่เคยผ่านการฝึกอบรม ด้านการประเมิน กลุ่มครูจากสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ประเมินตนเองว่ามีความรู้ และประสบการณ์ด้านการประเมิน และผ่านการอบรมด้านการประเมินสูงกว่าสังกัดอื่น

สุคนธ์ สากลวรีย์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยสภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกัน คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ จำนวน 288 คน ผลการ วิจัย ด้านสภาพการดำเนินการ พบว่า 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ใช้วิธี การประชุมครูก่อนลงมือปฏิบัติมากที่สุด รองลงมา คือ มีการวัดผลการเรียนตามสภาพจริง และที่ ปรากฏน้อยที่สุด คือบุคลากรมิได้ทำงานเท่าที่โรงเรียนกำหนดให้เท่านั้น 2) การจัดทำขรรณูญ โรงเรียน โรงเรียนมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประวัติของโรงเรียนมากที่สุด รองลงมา คือการให้ความ ร่วมมือของผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรท้องถิ่นให้การสนับสนุนในด้านหลักสูตรการเรียนการ สอนน้อยที่สุด 3) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนวางแผนด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้บริหารมีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผนและที่ปรากฏน้อย ที่สุด คือ การมีส่วนในการวางแผนของ ผู้ปกครองและชุมชน ด้านปัญหาการดำเนินการ พบว่า 1) ปัญหาการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน คือ ปัญหาเรื่องบุคลากรขาดการพัฒนา

ตนเองอย่างสม่ำเสมอมากที่สุด 2) ปัญหาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน คือ โรงเรียนขาดข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนมากที่สุดและ 3) ปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ได้แก่ การวางแผนการบริหารการศึกษาในโรงเรียนด้านวิชาการที่มีปัญหามากที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2546 : 40) ได้สรุปรายงานวิจัยปฏิบัติการซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงทดลองเพื่อหารูปแบบ หรือพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่ได้ดำเนินการวิจัยเพื่อหารูปแบบการประเมินตนเองของโรงเรียนประถมศึกษา ในสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยการนำรูปแบบการประเมินตนเองที่คณะทำงานในแต่ละเขตการศึกษา และส่วนกลางร่วมกันพัฒนาขึ้นซึ่งทำการวิจัยกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 105 โรงเรียน ใน 12 เขตการศึกษาทั่วประเทศพบว่า 1) โรงเรียนทุกโรงเรียนมีรูปแบบการประเมินตนเองที่ชัดเจน และเป็นระบบตามบริบทที่แตกต่างกันของแต่ละพื้นที่การศึกษา 2) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้รูปแบบ และแนวทางในกระบวนการพัฒนาระบบประเมินตนเองให้แก่สถานศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพบริบทที่แตกต่างกัน โดยมีแบบหลัก ดังนี้

1. การเตรียมการประเมินตนเอง ดำเนินการ คือ การสร้างความตระหนัก การกำหนดตัวผู้ประเมิน การกำหนดกรอบการประเมิน และการกำหนดปฏิทินการประเมิน
2. การดำเนินการประเมินตนเอง ดำเนินการ คือ การสร้างเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการตรวจสอบประเมินผล
3. การสรุปรายงานการประเมิน การดำเนินการคือ การจัดทำรายงานการประเมิน
4. การนำผลการประเมินไปใช้ การดำเนินการ คือ การนำข้อมูลไปใช้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543) ได้ดำเนินการประเมินมาตรฐานโรงเรียน และประเมินสภาพการดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จากโรงเรียนในสังกัดทั่วประเทศ พบว่า โรงเรียนร้อยละ 66.7 เริ่มมีการดำเนินการตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด

สรุป

การประกันคุณภาพภายใน คือ กระบวนการบริหารจัดการที่มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพซึ่งเป็นภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องทำอยู่แล้วการประกันคุณภาพจึงไม่ใช่เรื่องใหม่หรือเป็นเรื่องแปลกแยกไปจากงานปกติ และไม่ใช้การประเมินเพื่อประเมิน ใช้รูปแบบการประเมินที่หลากหลายเหมาะสมกับบริบทของตนเองไม่เน้นการสร้างเอกสาร แบบวัดหรือแบบประเมินเป็นจำนวนมากแต่เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้านการเขียนคู่มือ

วรรณ สุคันธชาติ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการสร้างคู่มือครูในการจัดกิจกรรมชุมชนส่งเสริมอุตสาหกรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญเพื่อศึกษา ประสิทธิภาพของคู่มือครูที่สร้างขึ้น และศึกษาการดำเนินกิจกรรมของครูในการจัดกิจกรรมชุมชนส่งเสริมอุตสาหกรรมตามคู่มือครูพบว่า คู่มือครูที่สร้างขึ้นทำให้ครูสามารถเลือกงานมาสอนนักเรียนได้ตามความสนใจมีแผนการดำเนินกิจกรรมที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติได้ตามขั้นตอน คู่มือครูที่สร้างขึ้นทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติกิจกรรมได้ดีเยี่ยมและมีความเหมาะสม

เอกวุฒิ ไกรมาก (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการสร้างคู่มือในการจัดหาและใช้ประโยชน์วิทยากรท้องถิ่นสอนวิชาช่างอุตสาหกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษาเพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อคู่มือ และประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานของครูตามคู่มือที่สร้างขึ้น พบว่าคู่มือครูมีความถูกต้องสมบูรณ์ สามารถทำให้ครูช่างอุตสาหกรรมมีความรู้ความเข้าใจดำเนินการตามคำแนะนำจากคู่มือครูและสามารถนำไปปฏิบัติได้

อนันต์ อนันตสมบูรณ์ (2541 : บทคัดย่อ) ผู้วิจัยได้สร้างคู่มือบำรุงรักษาเครื่องกำเนิดไฟฟ้าสำรอง สำหรับพนักงานช่างเทคนิค และได้้นำคู่มือบำรุงรักษาที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับพนักงานช่างเทคนิคฝ่ายโทรศัพท์นครหลวงที่ 4 องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย พบว่าคู่มือบำรุงรักษาเครื่องกำเนิดไฟฟ้าสำรอง สำหรับพนักงานช่างเทคนิคของฝ่ายโทรศัพท์นครหลวง องค์การโทรศัพท์ แห่งประเทศไทยมีความถูกต้องสมบูรณ์สามารถทำให้พนักงานช่างเทคนิคมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำแนวทางการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ในคู่มือไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

2.งานวิจัยต่างประเทศ

ด้านการประกันคุณภาพภายใน

ชูลท์ (Schultz. 1980. abstract) ศึกษาเรื่องชินเนติก โมเดล ในการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำเกี่ยวกับประสิทธิภาพของนักเรียนที่เรียนจบระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย ปัญหา คือ พื้นฐานการศึกษาเป็นการพัฒนาการแบบการตั้งมาตรฐานขั้นต่ำ ของประสิทธิภาพนักเรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยม โมเดลนี้ออกแบบให้สามารถปรับใช้ได้ทั้งขั้นปฏิบัติการและขั้นประเมินผล และนำผลมาใช้ใหม่ ในแคลิฟอร์เนียและรัฐอื่นๆ โมเดลนี้ บรรจุ 4 หัวข้อหลัก คือ 1) ความคาดหวังด้านการศึกษาของผู้เรียน 2) ความเชี่ยวชาญของครู – อาจารย์ ในการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนที่เหมาะสม 3) ผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่ประเมินได้จากประสิทธิภาพที่กำหนด 4) การผสมผสานของ 3 หัวข้อ วิธีการที่ผ่านมาเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพ ใช้วิธีการกระบวนกรเสริมความเที่ยงตรง คือ แบบสำรวจโดยคณะ ผู้เชี่ยวชาญ สมาชิกแต่ละคนจะได้รับแบบ (Model) และแบบสอบถามไปกรอกข้อมูลตามแบบนั้น เป้าหมายของแบบสอบถามเพื่อระดมความคิดเห็น

ตามหัวข้อในข้อคำถาม การวิจัยด้านคุณภาพภายใน และการนำไปใช้ประชากรที่ได้จะเป็นตัวแทนของผู้เชี่ยวชาญ 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่ง คือ ผู้เชี่ยวชาญจากระบบโรงเรียนที่ไม่ใช่ของรัฐ มีตำแหน่งตามสาขาที่เกี่ยวข้องหรือเป็นผู้เคยมีผลงานการเขียน หรือผลงานที่อ้างถึงในฐานะผู้เชี่ยวชาญตามหัวข้อที่กำหนด และเป็นผู้ที่ผู้สำรวจรู้ดีว่ามีความรอบรู้จริงตรงตามหัวข้อที่สำรวจอีกกลุ่มหนึ่งเป็นผู้ที่ในปัจจุบัน หรือใน 5 ปีที่ผ่านมา มีตำแหน่งในสาขาที่ตรงกับแบบหรือเป็นกลุ่มตัวอย่างของประชากรที่เป็นผู้ปฏิบัติในสาขาที่เกี่ยวข้องกับแบบ และเป็นผู้ที่ผู้สำรวจรู้จักเป็นส่วนตัวว่ามีความเชี่ยวชาญในสาขาที่จำเป็นต่อ การสำรวจผลการศึกษา ในทัศนของประชากรแบบ (Model) สามารถใช้ได้ มีความเป็นไปได้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ สรุปค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.8 - 4.8 แสดงถึงความคิดเห็นว่าสามารถนำไปใช้กับกลุ่มประชากรที่จะสำรวจได้

แบบ (Model) มีความถูกต้องและใช้แบบ AB 65 ข้อค้นพบมีดังนี้ 1) แบบมีคุณลักษณะเด่น (เฉลี่ย 4.9 ทั้ง 2 กลุ่ม) 2) ผู้เชี่ยวชาญพบว่าแบบทำได้สำเร็จดีกว่าที่เคยใช้แบบอื่นมา (เฉลี่ย 4.6) สำหรับผู้เชี่ยวชาญ และ 4.2 สำหรับผู้ปฏิบัติ นอกจากนี้การใช้แบบ (Model) ยังมีกระบวนการอีกมากที่จะทำให้โครงการสำเร็จ ปัญหาหลักข้อหนึ่งในการพยายามทำงานตามกรอบแบบนี้ คือ ความรู้ในอันที่จะต้องใช้อย่างตั้งใจ การวินิจฉัยวิเคราะห์ในการทำงานแต่ละกระบวนการมีฉะนั้นแผนการทั้งหมดก็จะไม่บรรลุผล

ฟู่นลอง (Fuinlong. 2000. abstract) สำรวจการใช้แบบการประกันคุณภาพในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ข้อมูลการวิจัย ได้จากการศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพตามนโยบายของทบวงมหาวิทยาลัยของสถาบันนั้น ผลดีและปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานประกันคุณภาพรวมทั้งการพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพในอนาคตของ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการและหัวหน้างานประกันคุณภาพ แบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ได้ถูกปรับให้สามารถรวบรวมข้อมูลได้จากสถาบันการศึกษาระดับสูงของรัฐและเอกชน รวม 52 แห่ง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า แบบการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัยเป็นแบบเบื้องต้น สำหรับการประกันคุณภาพในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยของไทย ทั้งหมด มีจำนวน 10 แห่ง ที่ใช้แบบประกันคุณภาพ ISO 9000 ในระดับฝ่ายและแผนก มี 1 แห่ง ใช้ทั้งในระดับสถาบัน และระดับแผนก และมี 8 แห่งที่ใช้ระบบการประกันคุณภาพ แบบ TQM ในระดับหน่วยงาน ระดับแผนก และระดับฝ่าย เช่น การประกันคุณภาพสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การประกันคุณภาพในสถาบันสังกัดมหาวิทยาลัย ใช้ระบบ ISO 9000 ในระบบการบริหารและงานวิชาการอย่างชัดเจนส่วนการประกันคุณภาพในระบบ TQM ยังไม่ชัดเจน

ด้านการเขียนคู่มือ

เอลิซาเบ็ช (Elizabert. 1988 : abstract) ได้ทำการศึกษาวิจัยการทำคู่มือในการแนะนำทางวิชาการสำหรับวิทยาลัยแห่งเมิร์ทเซนดท์ วินเซนดท์ (นิวยอร์ก) คู่มือประกอบด้วย 1) คู่มือทางวิชาการ 2) โครงการวิชาการ 3) ทฤษฎีการพัฒนา ซึ่งขั้นตอนการทำวิจัยได้ดำเนินการศึกษา

ข้อเขียนเกี่ยวกับการแนะนำทางวิชาการ หลังจากนั้นได้มีการตรวจสอบสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ในวิทยาลัย เพื่อไม่ให้หนังสือคู่มือซ้ำกับสิ่งที่มีอยู่แล้ว ขั้นสุดท้ายคือการพูดคุยกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบ สมรรถภาพของคู่มือผลของการวิจัยพบว่ามีวิธีหลายวิธีที่นำไปสู่การแนะนำทางวิชาการ แต่ความสำคัญที่เน้นก็คือ การรวมทฤษฎีการพัฒนาคนกับระบบการแนะนำทางวิชาการ ส่วนสำคัญอีกส่วนของการวิจัย คือ การพิจารณาคำถามจำเป็นของการรวบรวมการให้ข้อมูลกับทฤษฎีการพัฒนาของ อาร์เธอร์ คิคเคอร์ริง (Arthur Chickering) และวิลเลียม เพอร์รี่ (William Perry) ซึ่งได้เลือกมาเนื่องจากทั้งสองท่านได้กล่าวถึงการพัฒนาทางสติปัญญาและสังคมของนักเรียนไว้อย่างดี เนื่องจากมีหลายวิธีในการแนะนำทางวิชาการไม่เพียงแต่การใช้คู่มือเท่านั้น งานวิจัยจึงได้ศึกษาโครงการแนะนำทางวิชาการ โดยสรุป งานวิจัยเสนอให้วิทยาลัยแห่งเม้าท์ เซนต์ วินเซนต์ (นิวยอร์ก) มีโครงการอบรมในวิทยาลัยโดยพิจารณาความเป็นไปได้จากรายรับ รายจ่าย ความเห็นชอบจากคณาจารย์ การสนับสนุนจากฝ่ายจัดการและสภาพแวดล้อมทั่วไปของวิทยาลัย

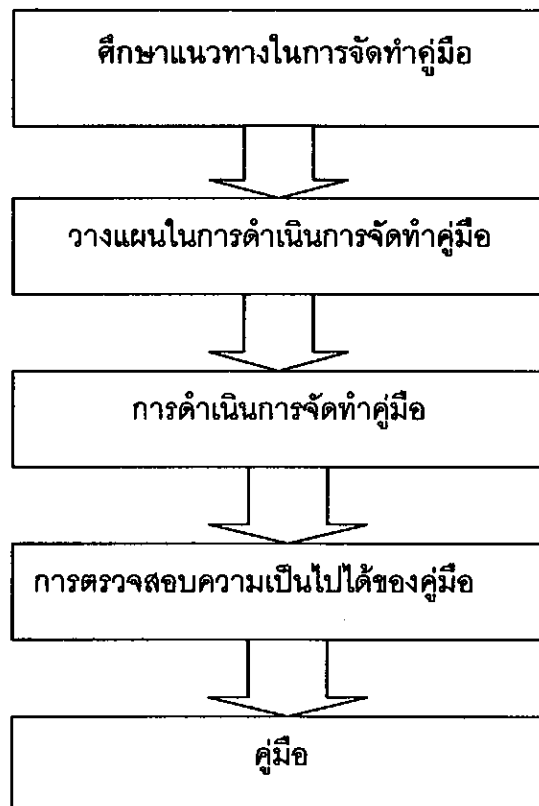
ทอมป์สัน (Thompson. 1989 : abstract) ได้ทำการศึกษาวิจัย ถึงสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการใช้คู่มือสำหรับครูใหม่ เพื่อช่วยในการปรับตัวให้เข้าสู่ระบบโรงเรียนในแมริแลนด์ จากผลของการวิจัยพบว่าการจัดทำคู่มือสำหรับครูใหม่ สามารถช่วยครูใหม่ในการทำงานปีแรก ผลสรุปนี้ได้มาจากการให้ครูใหม่ ครูที่มีประสบการณ์ ฝ่ายจัดการ ตอบแบบสอบถามสองส่วน ส่วนแรกขอให้ผู้ตอบจัดอันดับความสำคัญของหัวข้อที่ควรใส่ไว้ในคู่มือ ส่วนที่สองขอให้ผู้ตอบให้คะแนนคู่มือเมื่อพิมพ์เสร็จแล้ว จากแบบสอบถาม สรุปได้ว่ามีหัวข้อสำคัญที่ควรใส่ไว้ในคู่มือหลายหัวข้อได้แก่ 1) ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนในท้องถิ่น 2) ระบบการจัดโปรแกรมการเรียนของโรงเรียนในท้องถิ่น 3) ทรัพยากรของชุมชน 4) กิจกรรมพัฒนาบุคลากร ผลสรุปของการวิจัยพบว่า การทำคู่มือสำหรับครูใหม่มีประโยชน์ในการช่วยครูใหม่ในการทำงาน และสามารถจัดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการสอนปีแรกได้

ดักกลาส (Douglas. 1999 : abstract) ทำการวิจัยโดยมีจุดมุ่งหมายของการวิจัย คือ การพัฒนาคู่มือเพื่อสร้างผู้นำในระบบการศึกษา คู่มือที่พัฒนาขึ้นนี้บอกถึงทักษะต่าง ๆ ที่สำคัญในการสร้างทีมที่มีประสิทธิภาพจากผลของการวิจัย สรุปได้ว่า 1) แบบของการพัฒนาผู้นำในอดีตไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน 2) มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอยู่เสมอและความเป็นผู้นำจะต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น 3) รูปแบบของผู้นำแบบ Coaching model of leadership กำลังได้รับการยอมรับมากขึ้น 4) ทีมงานที่มีประสิทธิภาพมีส่วนพัฒนาระบบการศึกษา การศึกษาสำหรับนักเรียน อาจารย์ และฝ่ายจัดการ 5) ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับทีมงานมีความ จำเป็นในการทำให้รูปแบบของผู้นำแบบ Coaching model of leadership มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสรุปได้ว่า รูปแบบ Coaching model of leadership สามารถพัฒนาความเป็นผู้นำได้ในระบบการศึกษาหลายแบบ และความสำคัญของหนังสือคู่มือจะชี้ให้เห็นถึงความ ต้องการหาวิธีปฏิบัติงานใหม่ ๆ ของผู้นำอีกด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

ในการดำเนินการจัดทำคู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ผู้ศึกษาได้กำหนดขั้นตอนในการจัดทำคู่มือ ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 ขั้นตอนการจัดทำคู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ขั้นตอนในการจัดทำคู่มือ

ตอนที่ 1 ศึกษาแนวทางในการจัดทำคู่มือ

1.1 ศึกษาจุดประสงค์ของการจัดทำคู่มือ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับเป้าหมาย และนโยบายของสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงศึกษาธิการ

1.2 ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพภายใน และหลักการเขียนคู่มือจากหนังสือ เอกสารทางวิชาการเพื่อการจัดทำคู่มือให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 2 วางแผนในการดำเนินการจัดทำคู่มือ

2.1 เขียนโครงร่างคู่มือ ซึ่งประกอบด้วย

2.1.1 วัตถุประสงค์ของคู่มือ

2.1.1 ขี้แจงการใช้คู่มือ

2.1.2 แนะนำวิธีการใช้คู่มือ

2.2 ขั้นตอนการประเมินภายใน ประกอบด้วย ขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อม มีแนวทางประกอบด้วย

- 1) การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของบุคลากรในสถานศึกษา
- 2) การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินภายใน
- 3) การเตรียมงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกในการประเมินภายใน
- 4) การจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการประเมินภายใน มีแนวทางประกอบด้วย

- 1) การกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินภายใน
- 2) การกำหนดกรอบการประเมินภายใน

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการประเมินภายใน มีแนวทางประกอบด้วย

- 1) การสร้างเครื่องมือประเมินภายในวิธีการและเครื่องมือประเมิน
- 2) การกำหนดแหล่งผู้ให้ข้อมูล
- 3) การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล

ขั้นตอนที่ 4 การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง มีแนวทางดำเนินการประกอบด้วย

- 1) แนวทางการเขียนรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี
- 2) ตัวอย่างการรายงานการพัฒนาสถานศึกษาประจำปี

ขั้นตอนที่ 5 การใช้ประโยชน์จากการประเมินภายใน มีแนวทางดำเนินการประกอบด้วย

- 1) การนำผลการประเมินภายในไปใช้เป็นข้อมูลและรายงาน
- 2) การนำผลการประเมินภายในปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

ตอนที่ 3 การดำเนินการจัดทำคู่มือ

3.1 จัดทำร่างคู่มือแล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและให้ความเห็นชอบ

3.2 ดำเนินการจัดทำคู่มือประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

3.3 การพิจารณาโครงร่างคู่มือประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ผู้ศึกษาได้กำหนดวิธีการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ โดยได้กำหนดให้มีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คณะ คือ คณะที่ 1 จำนวน 5 คน มีหน้าที่พิจารณาโครงร่างองค์ประกอบคู่มือ คณะที่ 2 จำนวน 5 คน มีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องเนื้อหาสาระโครงร่างคู่มือ คณะที่ 3 จำนวน 12 คน มีหน้าที่ตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำคู่มือไปใช้ในการดำเนินการ ผู้ศึกษาได้ทำหนังสือราชการเรียนเชิญและเดินทางไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคณะ และสรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

คณะที่ 1 พิจารณาโครงร่างองค์ประกอบคู่มือประเมินภายใน ผู้ศึกษาได้ทำหนังสือราชการเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มงานส่งเสริมคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาโครงร่างและองค์ประกอบของคู่มือ ประกอบด้วย

- 1) นายจรุงเกียรติ ช่วยประทีพ ศึกษาานิเทศก์ ระดับ 7 หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา
- 2) นายปรีชา ภาวโน ศึกษาานิเทศก์ ระดับ 9 กลุ่มงานส่งเสริมพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา
- 3) นางประภร พูลศิลป์ ศึกษาานิเทศก์ ระดับ 8 กลุ่มงานส่งเสริมพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา
- 4) นางสุภาวดี สายรัตน์ ศึกษาานิเทศก์ ระดับ 8 กลุ่มงานส่งเสริมพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา
- 5) นางสุบิน ณ อัมพร ศึกษาานิเทศก์ ระดับ 8 กลุ่มงานเลขานุการตรวจสอบประเมินผลและนิเทศการศึกษา

สรุปผลการพิจารณา โครงร่างองค์ประกอบคู่มือ ได้แก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน เสนอแนะ คือ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงร่างองค์ประกอบของ

คู่มือการประเมินภายในไปในทิศทางเดียวกัน โดยเห็นว่าโครงสร้างและองค์ประกอบของคู่มือมีความชัดเจนมีความเป็นไปได้ในการจัดทำคู่มือประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยมีข้อเสนอแนะให้จัดทำรายละเอียดในคู่มือให้มีความชัดเจน และจัดเรียงลำดับหัวข้อองค์ประกอบตามโครงสร้างคู่มือที่ได้เสนอแนะ โดยให้พิจารณาด้วยความรอบคอบ

ขณะที่ 2 ตรวจสอบความถูกต้อง ของเนื้อหาสาระในคู่มือ ผู้ศึกษานำคู่มือฉบับที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ขณะที่ 1 และเขียนเนื้อหาสาระในแต่ละขั้นตอนแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ขณะที่ 2 ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา สาระคู่มือ ดังนี้

1) นายสุนทร เขยขึ้น ศึกษาพิเศษ ระดับ 9 หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

2) นายสมชาย พุ่มพิมล ศึกษาพิเศษ ระดับ 9 กลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

3) นายประเวช สุขประสงค์ ศึกษาพิเศษ ระดับ 8 กลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

4) นายสมศักดิ์ ปาไพร ศึกษาพิเศษ ระดับ 8 กลุ่มงานวัดผลและประเมินผลการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

5) นางสาวกฤษณา รักซ้อน ศึกษาพิเศษ ระดับ 7 กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

สรุป ผลการตรวจสอบความถูกต้องเนื้อหา สาระ คู่มือ ได้แก้ไขปรับปรุงตามที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน เสนอแนะ คือ ด้านความถูกต้องของเนื้อหา สาระ คู่มือ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านมีความเห็นด้านความถูกต้องของเนื้อหา สาระ คู่มือประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีข้อเสนอแนะให้จัดลำดับเนื้อหาในแต่ละขั้นตอนให้มีความชัดเจน สอดคล้องกัน เมื่ออ่านแล้วผู้ใช้มีความเข้าใจง่าย นอกจากนั้นยังเสนอแนะในเรื่องการจัดพิมพ์ ให้ตรวจสอบคำผิด และการเรียงประโยคไม่เว้นคำ หรือตกคำ

ตอนที่ 4 การตรวจสอบความเป็นไปได้ของคู่มือ

การตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำคู่มือไปใช้ ผู้ศึกษา นำคู่มือฉบับร่างที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ขณะที่ 2 แล้วไปให้คณะกรรมการชุดที่ 3 ตรวจสอบความเป็นไปได้ของคู่มือ ซึ่งประกอบด้วย 1) กลุ่มนักวิชาการจำนวน 4 คน 2) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 4 คน 3) กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอน จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน ได้พิจารณาให้ความคิดเห็นถึงความเป็นไปได้ของคู่มือ มีรายชื่อ ดังนี้

นักวิชาการศึกษา

- 1) นางวรรณวิไล พันธุ์สีดา ศึกษาพิเศษ ระดับ 9 หัวหน้ากลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
- 2) นายไพพร ดวรรัตน์ ศึกษาพิเศษ ระดับ 7 หัวหน้ากลุ่มงานนิเทศ ติดตาม ประเมินผลระบบบริหารและการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
- 3) นายสมศักดิ์ ชำนาญกิจ ศึกษาพิเศษระดับ 7 กลุ่มงานพัฒนาหลักสูตร การศึกษาและกระบวนการเรียนรู้
- 4) กิตติศักดิ์ แป้นงาม ศึกษาพิเศษ ระดับ 7 กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา

- 1) นายธนบุญ สหัสสานนท์ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ระดับ 8 โรงเรียนบ้านดอนกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
- 2) นายวินัย อ่ำประเวทย์ ผู้อำนวยการสถานศึกษาระดับ 8 โรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
- 3) นายสถาพร สีม่วง ผู้อำนวยการสถานศึกษา ระดับ 8 โรงเรียนอนุบาลวัดทองย้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
- 4) นายไพบุลย์ คนเสียม ผู้อำนวยการสถานศึกษา ระดับ 8 โรงเรียนวัดพรหมเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

ผู้ปฏิบัติการสอน ครูฝ่ายวิชาการ

- 1) นางสาวอมรรัตน์ จรัสอรุณฉาย อาจารย์ 2 ระดับ 7 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนวัดสุนทรพิชิตารามจังหวัดนครนายก
- 2) นางศุภนิจ ดาวแจ้ง อาจารย์ 2 ระดับ 7 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ จังหวัดนครนายก
3. นางวัชรารัตน อาภาทองรัตน์ อาจารย์ 2 ระดับ 7 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนบ้านช่องตะเคียน จังหวัดนครนายก
4. นายบุญเลิศ ชัยเดช อาจารย์ 2 ระดับ 7 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนภัทรพิทยาคาร จังหวัดนครนายก

ในการดำเนินการตรวจสอบความเป็นไปได้ ของคู่มือการประเมินคุณภาพภายใน ของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ผู้ศึกษาได้นำความคิดเห็นของผู้ เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน มาสรุปประเด็นความคิดเห็นเป็นคำร้อยละ ดังตารางที่ 1 สรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ตาราง 1 สรุปความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	รายการตรวจสอบ	ระดับความคิดเห็น (คิดเป็นร้อยละ)				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	คู่มือมีความสอดคล้องและความเป็นไปได้ตามวัตถุประสงค์ของแต่ละขั้นตอน	100	-	-	-	-
2.	รายละเอียดที่กำหนดในคู่มือ มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ	96.33	3.33	-	-	-
3.	คู่มือมีเนื้อหาสาระความเป็นไปได้ในการประเมินคุณภาพ ภายใน	98.33	1.66	-	-	-
4.	ขั้นตอนการประเมินตามคู่มือมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ	98.33	1.66	-	-	-
5.	คู่มือมีประโยชน์ต่อการดำเนินงานประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา	98.33	1.66	-	-	-
6.	คู่มือมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เป็นแนวทางการประเมินตนเอง	90.00	10.00	-	-	-
7.	คู่มือมีความเหมาะสมกับการดำเนินงานประเมินตนเองของสถานศึกษา	86.66	13.33	-	-	-
8.	เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินมาตรฐานและตัวบ่งชี้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ	90.00	10.00	-	-	-
9.	มาตรฐานการประเมิน ตัวบ่งชี้มีความเป็นไปได้ในการประเมินภายใน	98.33	1.66	-	-	-
10.	กรอบการประเมินมีความเป็นไปได้ในการประเมินภายใน	93.33	6.66	-	-	-
11.	แนวทางการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SSR) มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ	95.00	5.00	-	-	-
12.	คู่มือมีความเป็นไปได้นำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการประเมินภายนอก	96.66	3.33	-	-	-

ตาราง 1 ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน มีความเห็นต่อความเป็นไปได้ของกลุ่มการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก กลุ่มมือมีความสอดคล้องและมีความเป็นไปได้ตามวัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือในระดับมากที่สุด ร้อยละ 100 รายละเอียดที่กำหนดในคู่มือมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ระดับมากที่สุด ร้อยละ 96.33 ระดับมาก ร้อยละ 3.33 คู่มือมีเนื้อหาสาระความเป็นไปได้ในการประเมินคุณภาพภายใน ระดับมากที่สุด ร้อยละ 98.33 ระดับมาก ร้อยละ 1.66 ขั้นตอนการประเมินตามคู่มือมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ระดับมากที่สุด ร้อยละ 98.33 ระดับมาก ร้อยละ 1.66 คู่มือมีประโยชน์ต่อการดำเนินงานประเมินคุณภาพในสถานศึกษาระดับมากที่สุด ร้อยละ 98.33 ระดับมาก ร้อยละ 1.66 คู่มือมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เป็นแนวทางการประเมินภายในในระดับมากที่สุด ร้อยละ 90.00 ระดับมาก ร้อยละ 10.00 คู่มือมีความเหมาะสมกับการดำเนินงานประเมินภายในของสถานศึกษาของสถานศึกษาระดับมากที่สุด ร้อยละ 86.66 ระดับมาก ร้อยละ 13.33 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติระดับมากที่สุด ร้อยละ 90.00 ระดับมาก ร้อยละ 10.00 มาตรฐานการประเมิน ตัวบ่งชี้ มีความเป็นไปได้ในการประเมินภายในระดับมากที่สุด ร้อยละ 98.33 ระดับมาก ร้อยละ 1.66 กรอบการประเมินมีความเป็นไปได้ในการประเมินภายในในระดับมากที่สุด ร้อยละ 93.33 ระดับมาก ร้อยละ 6.66 แนวทางการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SSR) มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติระดับมากที่สุด ร้อยละ 95.00 ระดับมาก ร้อยละ 5.00 คู่มือมีความเป็นไปได้นำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการประเมินภายนอกในระดับมากที่สุด ร้อยละ 96.66 ระดับมาก ร้อยละ 3.33

ตอนที่ 5 คู่มือ

ขั้นตอนการนำคู่มือไปใช้ ในการนำคู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ไปใช้ในการดำเนินการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาควรดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาคู่มือ และจัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพภายใน เกี่ยวกับความรู้พื้นฐานระบบการประกันคุณภาพภายใน แนวทางนโยบายและเป้าหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาและกระบวนการขั้นตอนการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
2. จัดทำปฏิทินและกำหนดเวลา เพื่อวางกรอบ แผนการดำเนินงานตามแนวทางของคู่มือประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
3. แต่งตั้งคณะทำงาน เรื่องการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อรับผิดชอบงานตามโครงสร้างการบริหารงานภายในของสถานศึกษา ศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างงาน โครงการ กิจกรรม ว่ามีความสอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ ตามมาตรฐานการประเมิน ทั้ง 3 ด้าน ด้านนักเรียน ด้านครู และด้านผู้บริหาร โดยกำหนดรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

- 1) ศึกษาแนวทางการดำเนินการประเมินคุณภาพภายใน ตามคู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
- 2) ประชุมคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา วางแผน ขั้นตอน และรายละเอียด ปฏิทินการประเมิน
- 3) ปฏิบัติงานตามแผนและแนวทางดำเนินงานตามขั้นตอนการดำเนินงาน
- 4) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินการปฏิบัติงานเป็นระยะ ๆ ตามระบบของการประเมินคุณภาพภายใน
- 5) ปรับปรุงแก้ไขและเสนอแนะแนวทางการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา ในการพัฒนาระบบการดำเนินการประเมินคุณภาพภายในให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคนปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามที่ได้รับแต่งตั้งมอบหมาย
5. ติดตามตรวจสอบผลการดำเนินการตามคู่มือ และประเมินผลการดำเนินงาน โดยใช้แบบสอบถาม และการสังเกต ซึ่งจะมีผลการประเมินตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ มาตรฐานการประเมินระดับเขตพื้นที่ และระดับชาติ
6. นำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขแนวทางการดำเนินงานประเมินคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาให้เกิดคุณภาพ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานต่อไป

บทที่ 4

คู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

คู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ผู้ศึกษาได้กำหนดและแบ่งคู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาออกเป็นส่วนใหญ่ ๆ ดังนี้

1. คำชี้แจงการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา
2. คำแนะนำการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา
3. ขั้นตอนการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา
4. บทสรุป

1. คำชี้แจงการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา

1.1 วัตถุประสงค์ของคู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา

1) เพื่อให้ผู้บริหาร บุคลากรในโรงเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก มีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการดำเนินงานการประเมินคุณภาพภายในหรือการประเมินตนเองของสถานศึกษา

2) เพื่อให้ผู้บริหาร บุคลากรในโรงเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก สามารถดำเนินการตามขั้นตอนและแนวทางการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา การวางแผน ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา จนเกิดคุณภาพที่แท้จริงตามเกณฑ์การประเมินมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ในระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

2. คำแนะนำในการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา

คู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ขั้นตอนการตรวจสอบและปรับปรุงสถานศึกษา กิจกรรมสำคัญ คือสถานศึกษาทำการประเมินภายในระหว่างดำเนินการดำเนินงานตามแผนและเมื่อสิ้นสุดแผน ดังนั้นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบหรือมีส่วนเกี่ยวข้องต้องศึกษาวิธีการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา ก่อนดำเนินการ ดังนี้

2.1 คู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก แบ่งขั้นตอนการดำเนินการในการประเมิน เป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อม มีแนวทางประกอบด้วย

- 1) การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของบุคลากรในสถานศึกษา
- 2) การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินภายใน
- 3) การเตรียมงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกในการประเมินภายใน
- 4) การจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการประเมินภายใน มีแนวทางประกอบด้วย

- 1) การกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินภายใน
- 2) การกำหนดกรอบการประเมินภายใน

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการประเมินภายใน มีแนวทางประกอบด้วย

- 1) การสร้างเครื่องมือประเมินภายในในวิธีการและเครื่องมือประเมิน
- 2) การกำหนดแหล่งผู้ให้ข้อมูล
- 3) การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล

ขั้นตอนที่ 4 การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง มีแนวทางประกอบด้วย

- 1) แนวทางการเขียนรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี
- 2) ตัวอย่างการเขียนรายงานการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาประจำปี

ขั้นตอนที่ 5 การใช้ประโยชน์จากการประเมินภายใน มีแนวทางประกอบด้วย

- 1) การนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลและรายงาน
- 2) การนำผลการประเมินภายในมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

ในการดำเนินการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษานั้น ให้ดำเนินการไปตามขั้นตอน โดยเริ่มต้นที่ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อม ประกอบด้วยแนวทางการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของบุคลากรในสถานศึกษา การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินภายใน การเตรียมงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกในการประเมินภายใน และการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน จากนั้นจึงดำเนินในขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการประเมินภายใน ประกอบด้วยแนวทางการกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินภายใน และการกำหนดกรอบการประเมินภายใน จากนั้นจึงดำเนินการขั้นตอนที่ 3 ประกอบด้วยแนวทางการสร้างเครื่องมือประเมินภายในวิธีการ และเครื่องมือประเมิน การกำหนดแหล่งผู้ให้ข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล ต่อจากนั้นจึงดำเนินการในขั้นตอนที่ 4 การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง ประกอบด้วยแนวทางการจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี และตัวอย่างการเขียนรายงานการพัฒนาสถานศึกษาประจำปี จากนั้นจึงดำเนินการในขั้นตอนที่ 5 ขั้นตอนสุดท้าย แนวทางการใช้ประโยชน์จากการประเมินภายใน ซึ่งประกอบด้วยการนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูล และรายงาน และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

2.2 คู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นคู่มือประเมินภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

2.3 คู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ได้พัฒนาแนวทางการประเมินภายในให้มีความเหมาะสมกับเกณฑ์มาตรฐานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกระบวนการและขั้นตอนการประเมินที่สถานศึกษาสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

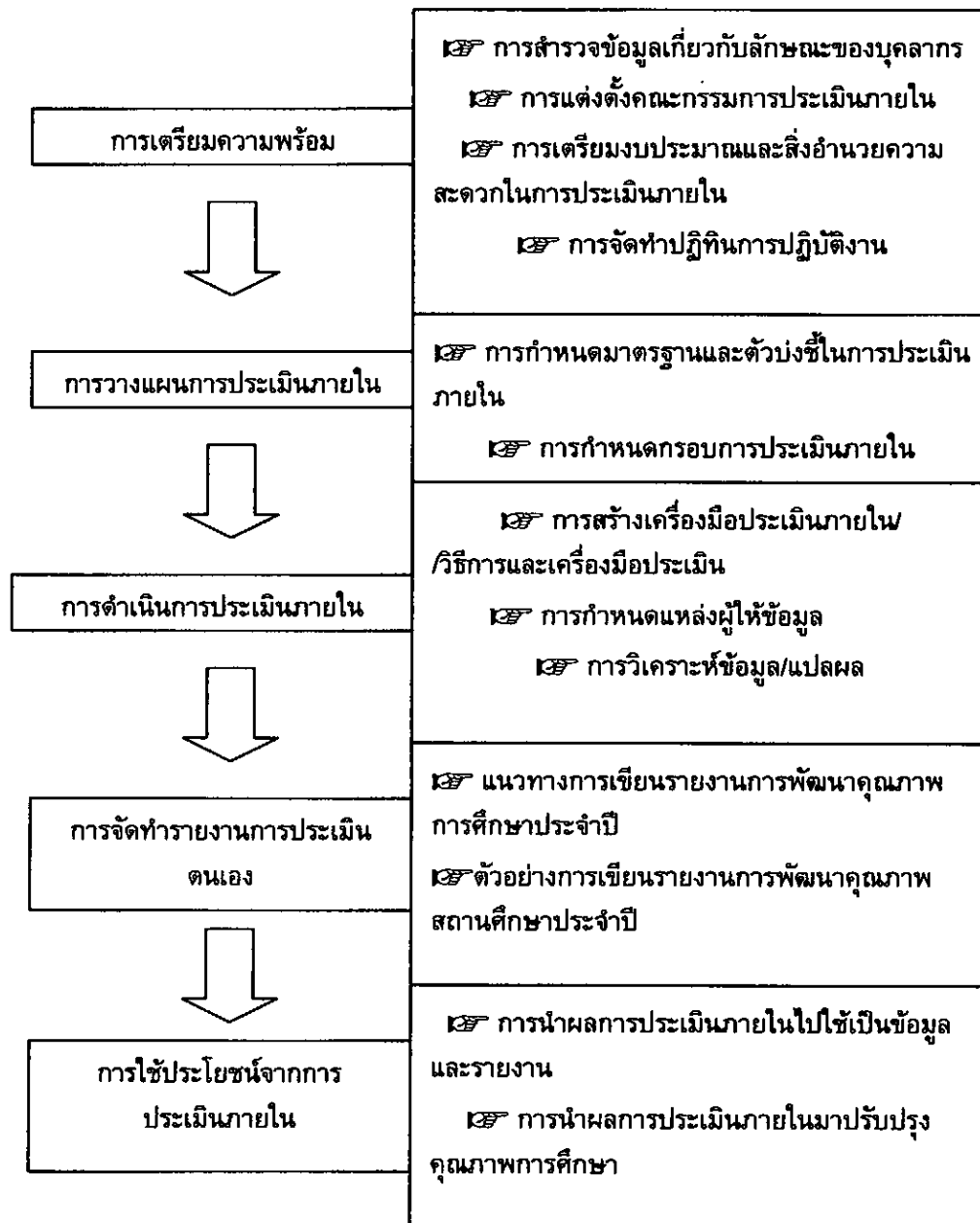
2.4 สถานศึกษาที่นำคู่มือการประเมินคุณภาพภายในไปใช้ ควรจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญของการประเมินภายใน

2.5 การปฏิบัติตามคู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก แนะนำให้ใช้วงจรคุณภาพ P-D-C-A ของเดมมิง ในการดำเนินการตามแนวทางการประเมินภายในทุกขั้นตอน

3. ขั้นตอนการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา

คู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ได้กำหนดแนวทางการประเมินภายในไว้ เป็น 5 ขั้นตอน เป็นกระบวนการขั้นตอนที่สถานศึกษาสามารถนำไปใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาได้ ดังภาพประกอบ

แนวทางการประเมินคุณภาพภายใน

ภาพประกอบ 1 แนวทางการประเมินคุณภาพภายใน

การเตรียมความพร้อม

การเตรียมความพร้อม เป็นการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของบุคลากรในสถานศึกษา การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินตนเอง การเตรียมงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกในการประเมินตนเอง การจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยแนวทางสำคัญ คือ

1. การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของบุคลากรในสถานศึกษา

หลักการ

การประเมินภายในควรเริ่มต้นด้วยการสำรวจความพร้อม ของบุคลากรในสถานศึกษา ในการดำเนินการประเมินภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบ ทำการสำรวจความพร้อมของบุคลากรในสถานศึกษาได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกับบุคลากรในสถานศึกษา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินภายใน เจตคติต่อการประเมินตนเอง แรงจูงใจ ในการทำการประเมินภายใน ประสพการณ์ในการประเมิน

แนวทางดำเนินการ

1.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบุคลากรในสถานศึกษา เนื่องจากการประเมินภายในของสถานศึกษาจะต้องดำเนินการโดยบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อคณะทำงานจะได้มอบหมายภาระหน้าที่ในการทำการประเมินภายในให้เหมาะสมกับบุคคล ข้อมูลจำเป็นที่ควรรับรู้ ได้แก่ 1) อายุ 2) วุฒิการศึกษา สาขาวิชา ที่สำเร็จการศึกษา 3) ความสามารถพิเศษหรือความถนัด 4) ประสพการณ์ทำงาน/การประเมินแบบสำรวจที่ใช้ ดังตัวอย่างที่ 1

ตัวอย่างที่ 1

การสำรวจ ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของบุคลากรในสถานศึกษา

ข้อมูลส่วนบุคคล

ชื่อ.....อายุ.....ปี

วุฒิการศึกษา

ปริญญาตรี วิชาเอก.....วิชาโท.....

ปริญญาโท สาขา.....

ปริญญาเอก สาขา.....

ความสามารถพิเศษหรือความถนัด.....

ประสบการณ์การทำงาน.....

ภาระงาน.....

1. งานสอน

วิชา.....ระดับชั้น.....จำนวน.....คาบ

วิชา.....ระดับชั้น.....จำนวน.....คาบ

วิชา.....ระดับชั้น.....จำนวน.....คาบ

2. งานอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5) ภาระงานที่รับผิดชอบ

1.2 สํารวจความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินภายใน เจตคติการประเมินภายใน และแรงจูงใจในการดำเนินการประเมินภายในของบุคลากรในสถานศึกษา โดยเฉพาะกลุ่ม ครู อาจารย์ และผู้บริหาร ข้อมูลที่ได้จากสํารวจจะนำมาใช้ในการวางแผนและหามาตรการในการสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรทุกส่วนให้เห็น ความสําคัญของการประเมินภายใน และเกิดการร่วมแรงร่วมใจที่จะทำการประเมินภายใน ดังตัวอย่างเครื่องมือสํารวจความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินภายใน เจตคติต่อการประเมินภายใน และแรงจูงใจในการทำการประเมินภายใน แบบสํารวจที่ใช้ ตัวอย่างที่ 2

ตัวอย่างที่ 2

แบบสํารวจความพร้อมในการดำเนินการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา โปรดให้ข้อมูลตามความเป็นจริง เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เมื่อท่านตอบแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว กรุณาส่งแบบสอบถามคืนที่ฝ่ายธุรการ ขอขอบคุณที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสํารวจนี้เป็นอย่างยิ่ง

การประเมินคุณภาพภายใน คือ การประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในด้านต่างๆ ซึ่งกระทำโดยความร่วมมือของบุคลากรภายในสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกัสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผลการประเมินจะทำให้ได้ข้อมูลที่จะช่วยในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนด

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นที่มีต่อการประเมินผลภายในของสถานศึกษา

จากนิยามดังกล่าว ท่านเห็นด้วยกับข้อความต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด โปรดวงกลมล้อมรอบตัวเลขที่ใกล้เคียงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด โดย 1 = น้อยที่สุด จนถึง 5 = มากที่สุด

1. เมื่อนึกถึงงานประเมินผลภายในของสถานศึกษา ข้าพเจ้ามีความรู้สึกดังนี้

					
	มาก				น้อย
สนุกอยากทำ	5	4	3	2	1
เป็นเรื่องใหม่น่าเรียนรู้	5	4	3	2	1
ท้าทายอยากลอง	5	4	3	2	1
ยากแต่น่าศึกษา	5	4	3	2	1
อยากรู้ว่าทำอย่างไร	5	4	3	2	1
ต้องการมีส่วนร่วมในการทำ	5	4	3	2	1
ต้องทำให้สำเร็จ	5	4	3	2	1

2. ท่านเห็นด้วยกับข้อความต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด (โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด)

ข้อที่	ข้อความ	← มาก น้อย →				
		5	4	3	2	1
1.	ข้าพเจ้าคิดว่าการประเมินคุณภาพภายในเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการบริหารสถานศึกษา					
2.	ข้าพเจ้าคิดว่าการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพต้องมีการตรวจสอบผลการดำเนินงานกับเป้าหมาย					
3.	ข้าพเจ้าไม่ยอมรับผิดชอบการทำงานด้านการประเมินคุณภาพภายใน					
4.	ข้าพเจ้าคิดว่าการประเมินที่ทำโดยบุคลากรในสถานศึกษาอาจให้ข้อมูลไม่น่าเชื่อถือ					
5.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นเรื่องที่คุ้มค่าหากสถานศึกษามีการประเมินคุณภาพภายใน					
6.	ข้าพเจ้าอยากมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา					
7.	ข้าพเจ้าคิดว่าสถานศึกษาต้องทำการตรวจสอบตนเองเพื่อจัดการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด					
8.	ข้าพเจ้าคิดว่าการประเมินคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกคน					
9.	ข้าพเจ้าคิดว่าทุกคนสามารถร่วมกันทำการประเมินคุณภาพภายในได้แม้จะมีข้อจำกัดด้านความรู้เกี่ยวกับวิธีการประเมิน					
10.	ข้าพเจ้าคิดว่าการประเมินคุณภาพภายในไม่ใช่อะไรที่จับผิดการทำงานของใคร แต่จะให้ข้อมูลที่ช่วยปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น					
11.	ข้าพเจ้าคิดว่าผลจากการประเมินคุณภาพภายในจะทำให้สถานศึกษารู้จุดอ่อนจุดแข็งของตน					
12.	ข้าพเจ้าคิดว่าถึงเวลาแล้วที่สถานศึกษาต้องตรวจสอบการทำงานของตนเอง					

3. ท่านมีคุณสมบัติตรงกับข้อความต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด
(โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุด)

ข้อที่	ข้อความ	← ↔ →				
		5	4	3	2	1
1.	มีความสามารถในการสร้างเครื่องมือประเมิน					
2.	มีทักษะการสัมภาษณ์					
3.	มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติ					
4.	มีความสามารถในการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล					
5.	มีความสามารถในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล					
6.	มีความรู้เรื่องการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของโครงการ					
7.	มีความรู้ความสามารถในการเขียนรายงานโครงการ					
8.	มีความสามารถในการสังเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร					
9.	มีจรรยาบรรณด้านการประเมิน					
10.	มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์					
11.	มีความกล้าในการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่ถูกประเมิน					
12.	มีความสามารถในการปรับบทบาทตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้					
13.	มีความสามารถในการสอนหรืออธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจ					
14.	มีความสามารถในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้เร็ว					
15.	มีความสามารถในการบริหารจัดการ					
16.	มีความสามารถในการปฏิบัติงานในเชิงสร้างสรรค์กับผู้เกี่ยวข้องกับการประเมิน					

4. การปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้านการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ในรอบปี พ.ศ. 2544 - 2546 สถานศึกษาของท่านได้ทำการประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาต่อไปนี้หรือไม่

คำชี้แจง ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องประเมินให้ตรงกับข้อเท็จจริง

ข้อที่	มาตรฐานการศึกษา	การปฏิบัติงาน	
		ประเมิน	ไม่ได้ประเมิน
1.	ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตดี		
2.	ผู้เรียนปลอดจากสิ่งเสพติดให้โทษและสิ่งมอมเมา		
3.	ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์		
4.	ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์		
5.	ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ตามหลักสูตร		
6.	ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง		
7.	ผู้เรียนเห็นคุณค่าและภูมิใจในภูมิปัญญาไทย ศิลปะ และวัฒนธรรมที่งดงามของไทย		
8.	ผู้เรียนรู้จักตนเอง พึ่งตนเองได้ มีบุคลิกภาพที่ดี		
10.	ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้		
11.	ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และปฏิบัติตามระบบประชาธิปไตย		
12.	ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม		
13.	สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา		
14.	สถานศึกษามีการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา		

4 การปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้านการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา (ต่อ)

ข้อที่	มาตรฐานการศึกษา	การปฏิบัติงาน	
		ประเมิน	ไม่ได้ประเมิน
15.	สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพพลานามัย และความปลอดภัยของนักเรียน		
16.	สถานศึกษามีการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร/ครู ตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ		
18.	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง		
19.	ครูมีวิญญานความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม		
20.	ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง		
21.	ครูมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน		
22.	ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ		
23.	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา		
24.	ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี		
25.	สถานศึกษามีหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับท้องถิ่นมีสื่อเทคโนโลยีและทรัพยากรที่เอื้อต่อการเรียนการสอน		
26.	สถานศึกษามีอาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ		
27.	ชุมชน/ผู้ปกครองมีศักยภาพในการสนับสนุนการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษา		

2. การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินภายในของสถานศึกษา

หลักการ

1. เกณฑ์การคัดเลือกคณะกรรมการประเมินภายในของสถานศึกษา
 - 1.1 เป็นนักประสบการณ์สัมพันธ์กับบุคลากรทั้งในและนอกสถานศึกษาจากนั้นผู้ที่
เป็นคณะกรรมการประเมินตนเองควรเป็นบุคลากรที่ชุมชนในสถานศึกษาไว้วางใจ มีลักษณะเป็น
นักประสาณที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นที่ยอมรับ
 - 1.2 เป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านการวัดและประเมินผล
 - 1.3 เป็นผู้มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา
 - 1.4 เป็นผู้มีความประพฤติดี
 - 1.5 มีความรอบรู้ในภาระงานของสถานศึกษาเป็นอย่างดี
2. คณะกรรมการประเมินตนเองของสถานศึกษาควรมีลักษณะ ต่อไปนี้
 - 2.1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินภายใน
 - 2.2 มีเจตคติที่ดีต่อการประเมินภายใน
 - 2.3 มีแรงจูงใจในการทำการประเมินภายใน
 - 2.4 มีความรู้ความสามารถในการสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินมาตรฐาน
การจัดการศึกษา การประมวลผลข้อมูลที่จัดเก็บ
 - 2.5 มีความสามารถในการเขียนรายงานผลการประเมิน
3. องค์ประกอบคณะกรรมการประเมิน ประกอบด้วยบุคลากรประมาณ 15-20 คน สำหรับ
สถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่ ถ้าเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก ก็ควรมี 9-15 คน ซึ่งมีทั้ง ครู อาจารย์
นักเรียน และชุมชนที่สถานศึกษาดังอยู่ ซึ่งเป็นแกนนำในการประเมินภายใน ดังตัวอย่าง
แนวทางดำเนินการ
 1. ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเกณฑ์การคัดเลือก
คณะกรรมการประเมินภายในของสถานศึกษา
 2. ผู้บริหารแต่งตั้งบุคคลต่าง ๆ เป็นคณะกรรมการประเมินภายในของสถานศึกษา
ประมาณ 15-20 คน สำหรับสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่ และ 9-15 คน สำหรับสถานศึกษาที่มี
ขนาดเล็ก
 3. กำหนดวันประชุมของคณะกรรมการ เดือนละ 1-2 ครั้ง
 4. วางแผนการทำงานและกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โดยควรพิจารณา
มอบหมายความรับผิดชอบให้สอดคล้องตามภาระงานในหน้าที่
 5. วางระบบการกำกับและติดตามผลการทำงาน
 6. วางระบบการรายงานผลการประเมินเพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาได้รับรู้ทั่วกัน

ตัวอย่าง

องค์ประกอบของคณะกรรมการประเมินตนเองของสถานศึกษานาเล็ก (9-15 คน)

1. ผู้บริหารสถานศึกษา	ประธานกรรมการ
2. ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา (1-2 คน)	กรรมการ
3. หัวหน้าหมวด/ฝ่าย วิชา (4-5 คน)	กรรมการ
4. หัวหน้าสายชั้น (2-3 คน)	กรรมการ
5. เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ วิชาการ บริการ บริหาร
วางแผนพัฒนา (2-3 คน)	กรรมการ
6. อาจารย์ที่ชำนาญการด้านการวัดประเมินผล	กรรมการ
7. ผู้ปกครองนักเรียน (2-3 คน)	กรรมการ
8. ผู้แทนชุมชน (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือสมาชิกชุมชน	กรรมการ
9. หัวหน้า/ประธาน/ผู้แทนนักเรียน	กรรมการ
10. ครูธุรการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย	กรรมการและเลขานุการ

3. การเตรียมงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกในการประเมินภายในของสถานศึกษา

หลักการ

การประเมินภายในเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเก็บข้อมูล ดังนั้น นอกจากต้องเตรียมกำลังคนที่จะต้องรับผิดชอบในการทำการประเมินตนเองแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเตรียมงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายในการประเมินด้วย นอกจากนี้ยังต้องจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลและประมวลผลข้อมูล เครื่องคิดเลข กระดาษ เป็นต้น

แนวทางดำเนินงาน

1. ผู้บริหารจัดหางบประมาณที่ใช้ในการทำการประเมินภายใน และอุปกรณ์ในการทำงาน ตลอดจนสถานที่ให้พร้อมเพื่อการทำงาน ทั้งการประชุมหารือ หรือการทำงานด้านการประมวลผลข้อมูล

2. ในการจัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการประเมินผลนั้น ให้คำนึงถึงปริมาณข้อมูลที่ต้องจัดเก็บ ประเภทหรือวิธีการเก็บข้อมูล แหล่งข้อมูล โดยทั่วไปงานด้านการประเมินคุณภาพภายในส่วนใหญ่จะสิ้นเปลืองด้านการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน เช่น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ หากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีขนาดใหญ่ งบประมาณส่วนนี้ก็จะมากตามไปด้วย

ผู้รับผิดชอบ

ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ช่วยผู้บริหาร

ตัวอย่าง

การจัดเตรียมงบประมาณสำหรับการประเมินตนเองของสถานศึกษา

1. ค่าใช้จ่ายในการจัดทำแบบทดสอบ	900 บาท
1.1 เก็บข้อมูลจากนักเรียน	
จำนวน 100 คน X 5 คน	500 บาท
1.2 เก็บข้อมูลจากครู อาจารย์	
จำนวน 20 คน X 5 บาท	100 บาท
1.3 เก็บข้อมูลจากฝ่ายต่าง ๆ	
จำนวน 80 คน X 4 บาท	320 บาท
2. ค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานผลการประเมิน	
จำนวน 20 ฉบับ X 100 บาท	2,000 บาท
3. เบ็ดเตล็ด	500 บาท
รวมงบประมาณทั้งสิ้น	<u>4,320 บาท</u>

4. การจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน

หลักการ

การประเมินภายในเป็นกระบวนการที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง และดำเนินการให้เป็นส่วนหนึ่งของทำงานปกติ ผู้บริหารและคณะกรรมการประเมินตนเองต้องจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน และมีการกำหนดระบบการกำกับและติดตามผลการดำเนินงานที่ชัดเจน การกำหนดแผนการปฏิบัติงานต้องมีความเป็นไปได้ และไม่รบกวนการทำงานตามปกติ เช่น งานด้านการเรียนการสอนของ ครู อาจารย์ และนักเรียนมากเกินไป

แนวทางดำเนินการ

คณะกรรมการประเมินภายในของสถานศึกษา จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานที่สมเหตุสมผล และควรพิจารณาแผนการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมอื่นๆ ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาประกอบด้วย ดังตัวอย่าง

ผู้รับผิดชอบ

คณะกรรมการประเมินตนเองของสถานศึกษา

การวางแผนการประเมินภายใน

1. การกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมิน

หลักการ

ขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งของการประเมินคุณภาพภายใน คือ การกำหนดมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมิน คณะกรรมการประเมินภายในของสถานศึกษาจะต้องศึกษาธรรมเนียม/สถานศึกษาว่า มีแผนพัฒนาสถานศึกษาในทิศทางใดและวางแผนการประเมินร่วมกันว่าการปฏิบัติงานของสถานศึกษา เป็นไปตามแผนที่กำหนดหรือไม่ ดังนั้น คณะกรรมการประเมินภายในของสถานศึกษาจะต้องกำหนดมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้การประเมิน โดยการประชุมหารือและกำหนดขึ้นให้สอดคล้องกับมาตรฐานตัวบ่งชี้ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินภายนอกในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

แนวทางดำเนินการ

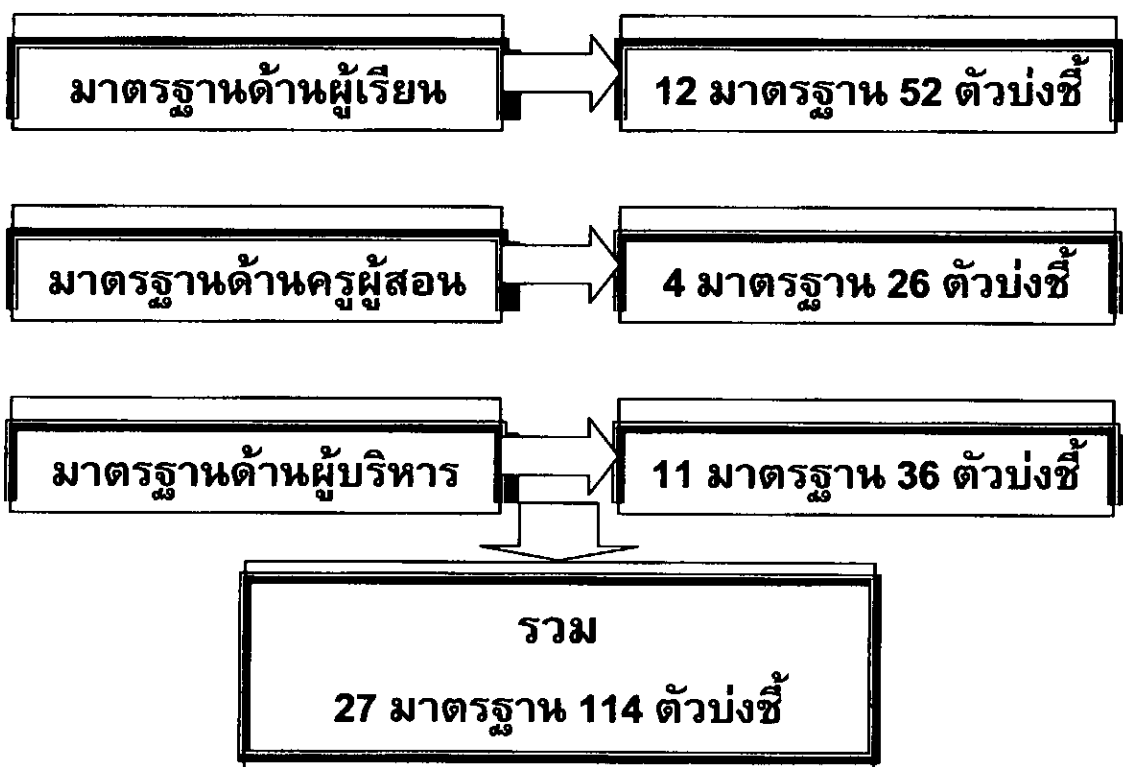
1. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา สถานศึกษาดำเนินการโดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสารการศึกษาที่เกี่ยวข้อง และมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครนายกและมาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์กรมหาชน

2. จัดประชุมคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง นักเรียน ผู้แทนองค์กรชุมชน เพื่อยกร่างมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษาและทำการทำประชาพิจารณ์สรุปผลปรับปรุงแก้ไขตามความเหมาะสม แล้วจัดทำเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต่อไปโดยมีทั้งหมด 27 มาตรฐาน 99 ตัวบ่งชี้ ปัจจุบัน สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินภายนอก มีการปรับปรุง มาตรฐาน / ตัวบ่งชี้ที่ใช้ประเมินรอบแรก เมื่อ (20 พฤษภาคม 2547) 14 มาตรฐาน 75 ตัวบ่งชี้ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน และด้านผู้บริหาร

การดำเนินงานพัฒนามาตรฐานการศึกษาดังกล่าว เป็นการปรับแก้/เพิ่มเติม มาตรฐานและตัวบ่งชี้ให้มีความเหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติในสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งกำหนดเป็นเป้าหมายหลัก และแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และมาตรฐานในการประเมินคุณภาพภายใน โดยหน่วยงานต้นสังกัด ตลอดจนรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ตัวอย่าง
มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ของ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

การพิจารณา

มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายใน
ของ
มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ใช้ในการประเมิน
คุณภาพภายนอก ฉบับปรับปรุง พ.ศ 2547

มาตรฐานด้านผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ (สมศ.ม.1)

มี 4 ตัวบ่งชี้ (ประเมินรอบแรก)

1. ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ
2. ผู้เรียนมีความประหยัด
3. มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม
4. ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและปฏิบัติตาม

ระบอบประชาธิปไตย (สมศ.ม.2) มี 5 ตัวบ่งชี้

1. เคารพและรับฟังคำแนะนำของพ่อแม่ ญาติ และผู้ใหญ่
2. รักษาสิทธิเสรีภาพของตนเองและเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น
3. มีความรู้และปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่เป็นปัญหาของสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
4. ร่วมกิจกรรมในการพัฒนาสถานศึกษาและท้องถิ่น
5. รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อนุรักษ์และพัฒนา

สิ่งแวดล้อม (สมศ.ม.3) มี 3 ตัวบ่งชี้

1. รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและตระหนักถึงผลกระทบต่อตนเองและสังคมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม
2. ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และมีส่วนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
3. ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ

มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง (สมศ.ม.4) มี 4 ตัวบ่งชี้ (ประเมินรอบแรก)

1. ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์
2. ผู้เรียนมีทักษะการคิดสังเคราะห์
3. ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดไตร่ตรอง
4. ผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะตามหลักสูตร (สมศ.ม.5) มี 13 ตัวบ่งชี้

(ประเมินรอบแรก)

1. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิชาภาษาไทย ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6
2. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิชาคณิตศาสตร์ ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6

3. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6
4. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษา ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6
5. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิชาสุขศึกษาและพลศึกษา
6. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิชาศิลปะ ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6
7. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิชาการทำงานอาชีพและเทคโนโลยี ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6
8. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิชาภาษาต่างประเทศ ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6
9. ผู้เรียนมีคะแนนผลการเรียนรวบยอดระดับ (NT) ไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติ วิชาภาษาไทย ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6
10. ผู้เรียนมีคะแนนผลการเรียนรวบยอดระดับ (NT) ไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติ คณิตศาสตร์ ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6
11. ผู้เรียนมีคะแนนผลการเรียนรวบยอดระดับ (NT) ไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติ วิทยาศาสตร์ ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6
12. ผู้เรียนมีคะแนนผลการเรียนรวบยอดระดับ (NT) ไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติ วิชาภาษาไทย ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6
13. ผู้เรียนมีคะแนนผลการเรียนรวบยอดระดับ (NT) ไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติ วิชาภาษาอังกฤษ ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (สมศ.ม.6) มี 3 บ่งชี้ (ประเมินรอบแรก)

1. ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นสนใจใฝ่รู้ และเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล
2. ผู้เรียนรักการอ่านและสามารถค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุด และสื่อต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา ได้อย่างต่อเนื่อง
3. ผู้เรียนพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนเห็นคุณค่าและภูมิใจในภูมิปัญญาไทย ศิลป และวัฒนธรรมที่งดงามของไทย (สมศ.ม.7) มี 3 ตัวบ่งชี้

1. รู้จักท้องถิ่น รักและร่วมพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. มีความรู้ความเข้าใจภูมิปัญญาไทย โดยเฉพาะภูมิปัญญาของท้องถิ่นและนำมาใช้ได้
3. ชื่นชมและสืบสานศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีที่งดงามของท้องถิ่นและของไทย

มาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนรู้จักตนเอง พึ่งตนเองได้ มีบุคลิกภาพที่ดี (สมศ.ม.8) มี 4 ตัวบ่งชี้

1. รู้ถึงความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ข้อดี ข้อด้อยของตนเองและพยายามปรับปรุงตนเอง
2. เป็นตัวของตัวเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น
3. รู้กาลเทศะในการใช้คำพูด กิริยามารยาทและการแต่งกาย
4. สามารถกำหนดเป้าหมาย แนวทางตัดสินใจและแก้ปัญหาของตนเองได้ *

มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตนาที่ดีต่ออาชีพสุจริต (สมศ.ม.9) มี 3 ตัวบ่งชี้ (ประเมินรอบแรก)

1. ผู้เรียนสามารถทำงานตามลำดับขั้นตอน และผลงานมีประสิทธิภาพ
2. ผู้เรียนสามารถทำงานเป็นทีมได้
3. ผู้เรียนที่รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี (สมศ.ม.10) มี 5 ตัวบ่งชี้ (ประเมินรอบแรก)

1. ผู้เรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
2. ผู้เรียนมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกายกรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
3. ผู้เรียนร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน ครู และผู้อื่น
4. ผู้เรียนรู้จักดูแลสุขภาพ สุขนิสัย และป้องกันตัวเองไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ
5. ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา ไม่เสพสิ่งเสพติด และปลอดจากสิ่งมอมเมา

มาตรฐานที่ 11 ผู้เรียนปลอดจากสิ่งเสพติดให้โทษและสิ่งมอมเมา (สมศ.ม.11) มี 2 ตัวบ่งชี้

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา
2. ไม่เสพสิ่งเสพติดและปลอดจากสิ่งมอมเมา และไม่แสวงหาผลประโยชน์

มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา (สมศ.ม.12) มี 3 ตัวบ่งชี้ (ประเมินรอบแรก)

1. ผู้เรียนมีความชื่นชม และชอบกิจกรรมด้านศิลปะ
2. ผู้เรียนมีความชื่นชม และชอบกิจกรรมด้านดนตรี /นาฏศิลป์
3. ผู้เรียนมีความชื่นชม และชอบกิจกรรมด้านกีฬา/สันทนาการ

มาตรฐานด้านครู

มาตรฐานที่ 13 ครูมีจิตสำนึกในความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม * (สมศ.ม.21)

มี 4 ตัวบ่งชี้

1. มีความเอื้ออาทร เข้าใจและเอาใจใส่ผู้เรียนทุกคนอย่างสม่ำเสมอและเท่าเทียมกัน
2. มีมนุษยสัมพันธ์ ควบคุมอารมณ์ได้ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
3. มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา อุทิศตนให้กับการพัฒนาผู้เรียน
4. วางตนเหมาะสม เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความประพฤติและบุคลิกภาพ
5. มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู **

มาตรฐานที่ 14 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและ
เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สมศ.ม.22) มี 10 ตัวบ่งชี้ (ประเมินรอบแรก)

1. ครูรู้เป้าหมายของการจัดการศึกษา และเป้าหมายของหลักสูตร
2. ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตร และจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น สอนตามแนวคิด สุ จิ ปุ ลิ, จัดการเรียนการสอนตามคู่มือต่าง ๆ เป็นต้นวิชาภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.2-ป.4) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1- ม.3) ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4-ม.6)
4. ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น สอนตามแนวคิด สุ จิ ปุ ลิ, จัดการเรียนการสอนตามคู่มือต่าง ๆ เป็นต้นวิชาคณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.2-ป.4) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1- ม.3) ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4-ม.6)
5. ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น สอนตามแนวคิด สุ จิ ปุ ลิ, จัดการเรียนการสอนตามคู่มือต่าง ๆ เป็นต้นวิชาวิทยาศาสตร์ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.2-ป.4) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1- ม.3) ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4-ม.6)
6. ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น สอนตามแนวคิด สุ จิ ปุ ลิ, จัดการเรียนการสอนตามคู่มือต่าง ๆ เป็นต้นวิชาสังคมศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.2-ป.4) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1- ม.3) ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4-ม.6)
7. ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น สอนตามแนวคิด สุ จิ ปุ ลิ, จัดการเรียนการสอนตามคู่มือต่าง ๆ เป็นต้นวิชาภาษาอังกฤษ ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.2-ป.4) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1- ม.3) ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4-ม.6)
8. ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น สอนตามแนวคิด สุ จิ ปุ ลิ, จัดการเรียนการสอนตามคู่มือต่าง ๆ เป็นต้นวิชาคอมพิวเตอร์ ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.2-ป.4) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1- ม.3) ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4-ม.6)

9. ครูสามารถประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง และอิงพัฒนาการของผู้เรียน มีการประเมินเพื่อวินิจฉัยจุดเด่น จุดด้อย การประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน
10. ครูนำผลการประเมินการเรียนการสอนมาปรับการเรียนและเปลี่ยนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 15 ครูมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน (สมศ.ม23) มี 4 ตัวบ่งชี้

1. มีนิสัยรักการแสวงหาความรู้และข่าวสารข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอน
2. มีความสามารถในการศึกษา วิจัย เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน
3. มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ไขสถานการณ์ได้
4. มีความรู้ความเข้าใจ เท่าทันต่อเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษอย่างต่อเนื่องและสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน **

มาตรฐานที่ 16 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ (สมศ.ม.24) มี 8 ตัวบ่งชี้ (ประเมินรอบแรก)

1. ครูที่จบระดับปริญญาตรีขึ้นไป
2. ครูที่สอนตรง ตามวิชาเอก/โท
3. ครูที่ได้รับการอบรมในวิชาที่สอนไม่ต่ำกว่า 20 ชั่วโมง
4. ครูที่ได้สอนตรงกับความถนัด
5. สถานศึกษามีจำนวนครูตามเกณฑ์นักเรียนต่อครู

การจัดหมวดหมู่

มีจำนวน 27 มาตรฐาน 114 ตัวบ่งชี้ แบ่งหมวดหมู่เป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านผู้เรียน เป็นมาตรฐานด้านผลผลิตที่เกี่ยวกับคุณภาพของนักเรียน
2. ด้านครู เป็นมาตรฐานด้านปัจจัยที่เกี่ยวกับครูผู้สอนโดยเฉพาะ
3. ด้านผู้บริหาร เป็นมาตรฐานด้านปัจจัยเกี่ยวข้องกับการบริหาร คือ ผู้บริหาร หลักสูตร อาคารสถานที่ ชุมชน และมาตรฐานด้านกระบวนการ

เกณฑ์การตัดสิน

เกณฑ์การตัดสินใช้ตามเกณฑ์มาตรฐานของ สมศ. ซึ่งขณะนี้ มี 3 ระดับ คือ

ระดับ 1 หมายถึง ควรปรับปรุง

ระดับ 2 หมายถึง พอใช้

ระดับ 3 หมายถึง ดี

คำอธิบายเกณฑ์ตัดสินระดับคุณภาพ
เกณฑ์การประเมินมาตรฐานด้านครูและผู้บริหาร

ควรปรับปรุง	พอใช้	ดี
ฐานนิยมของระดับคุณภาพของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานนั้น ๆ อยู่ในระดับ “ควรปรับปรุง”	ฐานนิยมของระดับคุณภาพของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานนั้น อยู่ในระดับ “พอใช้” หรือฐานนิยมของระดับคุณภาพของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานนั้น ๆ อยู่ในระดับ “ดี” แต่มีจำนวนตัวบ่งชี้ที่มีระดับคุณภาพ “ดี” แต่มีจำนวนตัวบ่งชี้ที่มีระดับคุณภาพ “ดี” ไม่ถึง 3 ใน 4 ของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานนั้น ๆ	ฐานนิยมของระดับคุณภาพของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานนั้น ๆ อยู่ในระดับ “ดี” และมีจำนวนตัวบ่งชี้ที่มีระดับคุณภาพ “ดี” “ไม่ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของตัวบ่งชี้” นั้น ๆ

วิธีประเมินระดับคุณภาพของสถานศึกษาในระดับมาตรฐานด้านครูและผู้บริหาร

1. ในแต่ละมาตรฐานให้พิจารณาระดับคุณภาพของแต่ละตัวบ่งชี้ในมาตรฐานนั้น ๆ โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

$\geq 75\% = \text{ดี}$ $50-74 = \text{พอใช้}$ $< 50 = \text{ควรปรับปรุง}$

2. แจกแจงความถี่ของระดับคุณภาพของตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐาน ระดับคุณภาพของตัวบ่งชี้ที่มีความถี่สูงสุดถือเป็นฐานนิยมของระดับคุณภาพ แต่ถ้าระดับคุณภาพตัวบ่งชี้ที่มีความถี่สูงสุดเท่ากัน ให้ผู้ประเมินหาหลักฐานประกอบการพิจารณาว่า ฐานนิยมควรอยู่ในระดับคุณภาพใด ถ้าฐานนิยมของระดับคุณภาพอยู่ในระดับ พอใช้ หรือ ควรปรับปรุง ก็สรุปได้ว่าระดับคุณภาพของมาตรฐานนี้อยู่ในระดับ พอใช้ หรือ ควรปรับปรุง แต่ถ้าฐานนิยมของระดับคุณภาพอยู่ในระดับดี ต้องพิจารณาจำนวนความถี่ของระดับคุณภาพที่เป็นฐานนิยมต่อไป

3. พิจารณาความถี่ของระดับคุณภาพที่เป็นฐานนิยมในกรณีที่ระดับคุณภาพที่เป็นฐานนิยมอยู่ในระดับดีและมีความถี่ของระดับคุณภาพที่เป็นฐานนิยม ไม่ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนตัวบ่งชี้ในมาตรฐานนั้น ให้ถือว่าระดับคุณภาพของมาตรฐานนี้อยู่ในระดับ ดี แต่ถ้าค่าความถี่ของระดับคุณภาพที่เป็นฐานนิยมต่ำกว่า 3 ใน 4 ของ จำนวนตัวบ่งชี้ในมาตรฐานนั้น ให้ถือว่าระดับคุณภาพของมาตรฐานนี้อยู่ในระดับ พอใช้

สรุปเกณฑ์การประเมินมาตรฐานด้านครู และผู้บริหาร

กรณี	ระดับคุณภาพตัวบ่งชี้	ความถี่ของระดับคุณภาพที่เป็นฐานนิยมของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานนั้น	การใช้ระดับคุณภาพของมาตรฐาน
1.	ดี	ฐานนิยม มากกว่าหรือเท่ากับ 3 ใน 4	ดี
2	ดี	ฐานนิยม น้อยกว่า 3 ใน 4	พอใช้
3	พอใช้	ฐานนิยม มากกว่าหรือเท่ากับ 3 ใน 4	พอใช้
4	พอใช้	ฐานนิยม น้อยกว่า 3 ใน 4	ควรปรับปรุง
5	ควรปรับปรุง	ฐานนิยม	ควรปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินมาตรฐานด้านผู้เรียน

ควรปรับปรุง	พอใช้	ดี
1.ฐานนิยมของระดับคุณภาพของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานนั้น ๆ อยู่ในระดับ “ ควรปรับปรุง” หรือ 2.ฐานนิยมของระดับคุณภาพของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานนั้น ๆ อยู่ในระดับ “พอใช้” และจำนวนตัวบ่งชี้ที่มีระดับคุณภาพ “พอใช้” ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของ ตัวบ่งชี้ในมาตรฐานนั้น ๆ และสถานศึกษามีความตระหนัก (Awareness) และการปฏิบัติ (Attempt) ที่ไม่เด่นชัด	1.ฐานนิยมของระดับคุณภาพของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานนั้น ๆ อยู่ในระดับ “พอใช้” และจำนวนตัวบ่งชี้ที่มีระดับคุณภาพ “พอใช้” ไม่ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของ ตัวบ่งชี้ในมาตรฐานนั้น ๆ หรือ 2.ฐานนิยมระดับคุณภาพของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานนั้น ๆอยู่ในระดับ “พอใช้” และจำนวนตัวบ่งชี้ที่มีระดับคุณภาพ “พอใช้” ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานนั้น ๆ แต่สถานศึกษามีความตระหนัก (Awareness) และการปฏิบัติ (Attempt) ที่เด่นชัดตามเกณฑ์คุณภาพที่แสดงความตระหนัก และเกณฑ์คุณภาพที่แสดงการปฏิบัติในแต่ละมาตรฐาน หรือ ฐานนิยมของระดับคุณภาพของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานนั้น ๆ อยู่ในระดับ “ ดี “ และจำนวนตัวบ่งชี้ที่มีระดับคุณภาพ “ดี” ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานนั้น ๆ แต่สถานศึกษามีความตระหนัก (Awareness) และการปฏิบัติ (Attempt) ที่ไม่เด่นชัด	1.ฐานนิยมของระดับคุณภาพของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานนั้น ๆ อยู่ในระดับ “ดี” และจำนวนตัวบ่งชี้ที่มีระดับคุณภาพ “ดี” ไม่ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานนั้น ๆ หรือ 2.ฐานนิยมของระดับคุณภาพของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานนั้น ๆ อยู่ในระดับ “ ดี “ และจำนวนตัวบ่งชี้ที่มีระดับคุณภาพ “ดี” ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานนั้น ๆ แต่สถานศึกษามีความตระหนัก (Awareness) และการปฏิบัติ (Attempt) ที่เด่นชัดตามเกณฑ์คุณภาพที่แสดงความตระหนัก และเกณฑ์คุณภาพที่แสดงการปฏิบัติหรือความพยายามในการปฏิบัติในแต่ละมาตรฐาน

เกณฑ์คุณภาพที่แสดงความตระหนักในแต่ละมาตรฐาน

ผู้เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 กลุ่ม ขึ้นไป (ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง) มีความตระหนักในการพัฒนาผู้เรียนตามลักษณะมาตรฐานนั้นๆ พร้อมทั้งมีหลักฐานยืนยัน เช่นนโยบายของสถานศึกษา รายงานการประเมินตนเอง เป็นต้น ที่แสดงว่าสถานศึกษามีความตระหนักที่เด่นชัดถ้าไม่เป็นไปตามนี้ ถือว่า ความตระหนักไม่เด่นชัด

ข้อสังเกต ในการประเมินความตระหนักนี้เป็นการประเมินในระดับมาตรฐาน ไม่ต้องประเมินในแต่ละตัวบ่งชี้

เกณฑ์คุณภาพที่แสดงการปฏิบัติหรือความพยายามในการปฏิบัติในแต่ละมาตรฐาน

การมีข้อมูลยืนยันทั้ง 5 ข้อ จึงเป็นการปฏิบัติหรือความพยายามในการปฏิบัติที่เด่นชัด

1) แผนกลยุทธ์ ธรรมนูญโรงเรียน แผนการจัดโครงสร้างองค์กรของสถานศึกษา ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานนั้น ซึ่งพิจารณาได้จากการรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา การพูดคุยและสัมภาษณ์บุคลากรต่างๆที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน ตามมาตรฐานที่13 เป็นต้น

2) มีการจัดโครงการ/ กิจกรรมสำคัญทางด้านการบริหาร การเรียนการสอน และโครงการ กิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งพิจารณาได้จากแผนของสถานศึกษา รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา และข้อมูลที่ใช้ในการประเมินตามมาตรฐานที่ 18, 22, 25 เป็นต้น

3) มีภาคีเข้าร่วมหลากหลายเพียงใด โดยเฉพาะผู้เรียนเข้าร่วมโครงการ / กิจกรรมนั้นมากน้อยเพียงใด ซึ่งพิจารณาได้จากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา และโครงการ/ กิจกรรมของสถานศึกษา

4) มีโครงการ / กิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามมาตรฐานนั้นๆ อย่างเป็นระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพียงใดที่แสดงความยั่งยืนของการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานนั้น

5) ผลการประเมินโครงการ / กิจกรรมว่าได้ผลตามวัตถุประสงค์เพียงใด และเป็นที่ยังพอใจของผู้เกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใด โดยผู้เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 พึงพอใจต่อผลของโครงการ / กิจกรรมนั้นๆ

ข้อสังเกต ในการประเมินการประเมินการปฏิบัติหรือความพยายามนี้เป็นการประเมินในระดับมาตรฐานไม่ต้องประเมินในแต่ละตัวบ่งชี้

วิธีการประเมินระดับคุณภาพของสถานศึกษาในระดับมาตรฐานด้านผู้เรียน

1. ในแต่ละมาตรฐานให้พิจารณาความตระหนัก (Awareness) ในการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานนั้นๆ โดยพิจารณาจากหลักฐานยืนยันที่แสดงว่าสถานศึกษามีความตระหนักที่เด่นชัด เช่น นโยบายของสถานศึกษา รายงานประเมินตนเอง เป็นต้น

2. ในแต่ละมาตรฐานให้พิจารณาการปฏิบัติหรือความพยายาม (Attempt) ตามเกณฑ์คุณภาพทั้ง 5 ข้อข้างต้น ที่แสดงว่าสถานศึกษามีการปฏิบัติหรือความพยายามที่เด่นชัด

3. ในแต่ละมาตรฐานให้พิจารณาระดับคุณภาพของแต่ละตัวบ่งชี้ระดับผลสัมฤทธิ์ (achievement) ในมาตรฐานนั้นๆ จากค่าร้อยละ หรือร้อยละเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

$\geq 75\% = \text{ดี}$ $50-74 = \text{พอใช้}$ $< 50 = \text{ควรปรับปรุง}$

4. แจกแจงความถี่ของระดับคุณภาพของตัวบ่งชี้ระดับผลสัมฤทธิ์ (achievement) ในแต่ละมาตรฐาน ระดับคุณภาพของตัวบ่งชี้ที่มีความถี่สูงสุดถือเป็นฐานนิยมของระดับคุณภาพ แต่ถ้าระดับคุณภาพมีความถี่สูงสุดเท่ากัน ให้ผู้ประเมินหาหลักฐานประกอบการพิจารณาว่าฐานนิยมควรอยู่ในระดับคุณภาพใด ถ้าฐานนิยมของระดับคุณภาพอยู่ในระดับควรปรับปรุง ก็สรุปได้ว่าระดับคุณภาพของมาตรฐานนี้อยู่ในระดับควรปรับปรุง แต่ถ้าฐานนิยมของระดับคุณภาพอยู่ในระดับ พอใช้ หรือ ดี ต้องพิจารณาจำนวนความถี่ที่เป็นฐานนิยมต่อไป

5. พิจารณาความถี่ของระดับคุณภาพของตัวบ่งชี้ระดับผลสัมฤทธิ์ (achievement) ที่เป็นฐานนิยมในกรณีที่ระดับคุณภาพที่เป็นฐานนิยมอยู่ในระดับพอใช้และมีความถี่ของระดับคุณภาพที่เป็นฐานนิยม ไม่ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนตัวบ่งชี้ในมาตรฐานนั้น ให้ถือว่าระดับคุณภาพของมาตรฐานนี้อยู่ในระดับ พอใช้ แต่ถ้าค่าความถี่ของระดับคุณภาพที่เป็นฐานนิยมต่ำกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนตัวบ่งชี้ในมาตรฐานนั้น ให้พิจารณาความตระหนัก (Awareness) และการปฏิบัติ (Attempt) ที่เด่นชัดตามเกณฑ์คุณภาพที่แสดงความตระหนัก และเกณฑ์คุณภาพที่แสดงการปฏิบัติหรือความพยายามในการปฏิบัติในแต่ละมาตรฐาน จึงจะถือว่ามาตรฐานนี้อยู่ในระดับ พอใช้ ถ้าไม่มีความตระหนักและการปฏิบัติที่เด่นชัดก็ให้อยู่ในระดับควรปรับปรุง

6. พิจารณาความถี่ของระดับคุณภาพของตัวบ่งชี้ระดับผลสัมฤทธิ์ (achievement) ที่เป็นฐานนิยมในกรณีที่ระดับคุณภาพที่เป็นฐานนิยมอยู่ในระดับดี และมีความถี่ระดับคุณภาพที่เป็นฐานนิยม ไม่ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนตัวบ่งชี้ในมาตรฐานนั้น ให้ถือว่าระดับคุณภาพของมาตรฐานนี้อยู่ในระดับ ดี แต่ถ้าค่าความถี่ของระดับคุณภาพที่เป็นฐานนิยมต่ำกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนตัวบ่งชี้ในมาตรฐานนั้น ให้พิจารณาความตระหนัก (Awareness) และการปฏิบัติ (Attempt) ที่เด่นชัดตามเกณฑ์คุณภาพที่แสดงความตระหนักและเกณฑ์คุณภาพที่แสดงการปฏิบัติ หรือความพยายามในการปฏิบัติในแต่ละมาตรฐาน จึงจะถือว่ามาตรฐานนี้อยู่ในระดับดี ถ้าไม่มีความตระหนักและการปฏิบัติที่เด่นชัดก็ให้อยู่ในระดับพอใช้

สรุปเกณฑ์การประเมินมาตรฐานด้านผู้เรียน

กรณี	ระดับคุณภาพ ตัวบ่งชี้	ความถี่ของระดับคุณภาพที่เป็นฐาน นิยมของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานนั้น	ความตระหนัก และ การปฏิบัติ	การใช้ระดับคุณภาพ ของมาตรฐาน
1	ดี	ฐานนิยม มากกว่าหรือเท่ากับ 3 ใน 4	-	ดี
2	ดี	ฐานนิยม น้อยกว่า 3 ใน 4	มีอย่างเด่นชัด	ดี
3	ดี	ฐานนิยม น้อยกว่า 3 ใน 4	ไม่เด่นชัด	พอใช้
4	พอใช้	ฐานนิยม มากกว่าหรือเท่ากับ 3 ใน 4	-	พอใช้
5	พอใช้	ฐานนิยม น้อยกว่า 3 ใน 4	มีอย่างเด่นชัด	พอใช้
6	พอใช้	ฐานนิยม น้อยกว่า 3 ใน 4	ไม่เด่นชัด	ควรปรับปรุง
7	ควรปรับปรุง	ฐานนิยม	-	ควรปรับปรุง

2. การกำหนดกรอบการประเมิน

หลักการ

กรอบการประเมินเป็นแนวทางที่ใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานในแต่ละตัวบ่งชี้ มีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการเก็บข้อมูล แหล่งผู้ให้ข้อมูล ประเภทของเครื่องมือประเมิน วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล เกณฑ์การตัดสิน นอกจากนี้ควรมีการกำหนดช่วงเวลาการเก็บข้อมูล และผู้รับผิดชอบการประเมินด้วย เพื่อสะดวกกับการติดตามและกำกับกับการประเมินผลภายในของคณะทำงาน

การทำการประเมินผลภายในต้องวางแผนการดำเนินงานให้ได้มาตรฐาน 4 ด้าน คือ (1) ผลการประเมินต้องให้ข้อมูลตรงตามที่ใช้ผลการประเมินอย่างรู้ (เช่น ผู้บริหาร ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ)และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานได้จริงโดยเฉพาะถ้าสามารถให้ข้อมูลช่วยในการปรับปรุงตนเองระดับบุคคล (นักเรียน ครู ผู้บริหาร) ได้จะยิ่งเป็นประโยชน์มากขึ้น (2) วิธีการที่ใช้ในการประเมินจะต้องมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจริง ประหยัด คุ่มค่า และเหมาะสม (3) วิธีการที่ใช้ในการประเมินต้องไม่ส่งผลกระทบต่อผู้เกี่ยวข้องกับการประเมิน เช่น ไม่ก่อให้เกิดผลเสียให้กับผู้ให้ข้อมูล และ (4) วิธีการที่ใช้ในการประเมินต้องมีความถูกต้อง ให้ข้อมูลที่มีความตรงและเชื่อถือได้ เช่น เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินต้องสามารถวัดตัวบ่งชี้ที่ต้องการวัดได้จริง มีความครบถ้วนสมบูรณ์ตามตัวบ่งชี้ที่ต้องการวัด แหล่งผู้ให้ข้อมูลเชื่อถือได้ให้ข้อมูลตามความจำเป็นจริง วิธีการวิเคราะห์และการเสนอผลการประเมินถูกต้อง และผลการประเมินมีความเป็นปรนัย ดังตัวอย่าง

แนวทางการดำเนินงาน

คณะกรรมการประเมินตนเอง จัดทำกรอบการประเมินซึ่งมีรายละเอียดของมาตรฐานตัวบ่งชี้ แหล่งข้อมูล แนวทางการรวบรวมข้อมูล ตัวอย่างเครื่องมือ แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลการกำหนดช่วงเวลาการประเมิน และผู้รับผิดชอบการประเมิน

ผู้รับผิดชอบการประเมิน คณะกรรมการประเมินตนเอง

ตัวอย่าง กรอบการประเมินคุณภาพภายใน

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ (สม.ม.1)

ตัวบ่งชี้	แหล่งข้อมูล	วิธีการจัดเก็บข้อมูล	เกณฑ์การพิจารณา	เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ
1. ผู้เรียนมีวินัยมีความรับผิดชอบ	1. นักเรียน 2. ครู 3. บัญชีเรียกชื่อ	1. สังเกตพฤติกรรม ด้านความมีวินัย และมีความรับผิดชอบ 2. ตรวจสอบบัญชีเรียกชื่อ	หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี
2. ผู้เรียนมีความประพฤติ	1. นักเรียน 2. ครู 3. บัญชีออมทรัพย์	1. สังเกตพฤติกรรมด้านความประพฤติ 2. สํารวจข้อมูลการออมทรัพย์	หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี
3. ผู้เรียนมีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ และเสียสละเพื่อส่วนรวม	1. นักเรียน 2. ครู 3. ผู้ปกครอง	1. สังเกตพฤติกรรมมีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ เสียสละเพื่อส่วนรวม	หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี
4. ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริต	1. นักเรียน 2. ครู 3. ผู้ปกครอง	1. สังเกตพฤติกรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต	หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี

ตัวอย่าง การอบการประเมินคุณภาพภายใน

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์(สมศ.ม4)

ตัวบ่งชี้	แหล่งข้อมูล	วิธีการจัดเก็บข้อมูล	เกณฑ์การพิจารณา	เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ
1. ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์	1. นักเรียน 2. ครู 3. ผู้มีส่วนร่วมนักเรียน	1. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ 2. ตรวจสอบผลงาน 3. ตรวจสอบแฟ้มสะสมงาน	หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี
2. ผู้เรียนมีทักษะการคิดสังเคราะห์	1. นักเรียน 2. ครู 3. ผู้มีส่วนร่วมนักเรียน	1. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ 2. ตรวจสอบผลงาน 3. ตรวจสอบแฟ้มสะสมงาน	หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี
3. ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดไตร่ตรอง	1. นักเรียน 2. ครู 3. ผู้มีส่วนร่วมนักเรียน	1. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ 2. ตรวจสอบผลงาน 3. ตรวจสอบแฟ้มสะสมงาน	หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี
4. ผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ	1. นักเรียน 2. ครู 3. ผู้มีส่วนร่วมนักเรียน	1. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ 2. ตรวจสอบผลงาน 3. ตรวจสอบแฟ้มสะสมงาน	หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี

ตัวอย่าง การอบการประเมินคุณภาพภายใน
มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร (สมศ.ม.5)

ตัวบ่งชี้	แหล่งข้อมูล	วิธีการจัดเก็บข้อมูล	เกณฑ์การพิจารณา	เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ
1. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิชาภาษาไทย ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6	1. รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2. ปพ. 5 3. ป.02/6	1. ตรวจสอบข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2. ตรวจเอกสาร ปพ. 5	หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี
2. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ในกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6	1. รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2. ปพ. 5 3. ป.02/6	1. ตรวจสอบข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2. ตรวจเอกสาร ปพ. 5	หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี
3. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ในกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6	1. รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2. ปพ. 5 3. ป.02/6	1. ตรวจสอบข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2. ตรวจเอกสาร ปพ. 5	หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี

ตัวอย่าง การบอกรับประเมินคุณภาพภายใน
มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร (สมศ.ม.5)

ตัวบ่งชี้	แหล่งข้อมูล	วิธีการจัดเก็บข้อมูล	เกณฑ์การพิจารณา	เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ
9 ผู้เรียนมีคะแนน ผลการเรียนรู้ รวบยอดระดับชาติ NT ไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติ วิชาภาษาไทย ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6	-ผลคะแนน NT ระดับชาติ	-ตรวจสอบผลคะแนน NT	-หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี
10 ผู้เรียนมีคะแนน ผลการเรียนรู้ รวบยอดระดับชาติ NT ไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติ วิชาภาษาไทย ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6	-ผลคะแนน NT ระดับชาติ	-ตรวจสอบผลคะแนน NT	-หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี

ตัวอย่าง การบริหารประเมินคุณภาพภายใน

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (ส.ม.6)

ตัวบ่งชี้	แหล่งข้อมูล	วิธีการจัดเก็บข้อมูล	เกณฑ์การพิจารณา	เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ
1 ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นสนใจใฝ่รู้ และเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล	1. นักเรียน 2. ครู 3. แผนการจัดการเรียนรู้	1. สังเกตพฤติกรรมนักเรียน 2. ตรวจสอบแผนการเรียนรู้ 3. แฟ้มสะสมงานนักเรียน	- หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี
2 ผู้เรียนรักการอ่าน และสามารถค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุด และสื่อต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง	1. นักเรียน 2. ครู 3. สถิติการใช้ห้องสมุด 4. บันทึกการอ่าน	1. สอบถามนักเรียน 2. สอบถามครู 3. สังเกตสถิติการใช้ห้องสมุด 4. หลักฐานการอ่าน	- หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี
3 ผู้เรียนพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	1. นักเรียน 2. ครู 3. แฟ้มสะสมงาน 4. ผลงาน	1. สอบถามนักเรียน 2. สอบถามครู 3. ตรวจแฟ้มสะสมงาน 4. ตรวจผลงาน	- หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี

ตัวอย่าง กรอบการประเมินคุณภาพภายใน

มาตรฐานที่ ๑ ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต (สมศ.ม.๑)

ตัวบ่งชี้	แหล่งข้อมูล	วิธีการจัดเก็บข้อมูล	เกณฑ์การพิจารณา	เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ
1 ผู้เรียนสามารถทำงานตามลำดับขั้นตอน และผลงนามมีประสิทธิภาพ	1.นักเรียน 2.ครู 3.แฟ้มสะสมงานนักเรียน	1.สอบถามนักเรียน 2.สอบถามครู 3.ตรวจแฟ้มสะสมงานนักเรียน 4.สังเกตพฤติกรรมการทำงาน	-หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี
2 ผู้เรียนทำงานเป็นทีม	1.นักเรียน 2.ครู	1.สังเกตพฤติกรรมการทำงาน ของนักเรียน 2.สอบถามนักเรียน 3.สอบถามครู	-หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี
3 ผู้เรียนรักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	1.นักเรียน 2.ครู 3.ผู้ปกครอง	1.สังเกตพฤติกรรมการทำงาน 2.แบบวัดใจ 3.สอบถามนักเรียน	-หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี

ตัวอย่าง การอบการประเมินคุณภาพภายใน

มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี (ส.ม.10)

ตัวบ่งชี้	แหล่งข้อมูล	วิธีการจัดเก็บข้อมูล	เกณฑ์การพิจารณา	เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ
1 ผู้เรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูง ตามเกณฑ์มาตรฐาน กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข	-บันทึกการชั่งน้ำหนัก ส่วนสูง	1.สำรวจข้อมูลน้ำหนัก ส่วนสูง 2.บัตรสุขภาพ 3.เกณฑ์มาตรฐานน้ำหนัก ส่วนสูงกรมอนามัย	-หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี
2 ผู้เรียนมีสมรรถภาพทางกาย ตามเกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกายของกรมพลศึกษา	-บันทึกการทดสอบสมรรถภาพทางกาย	1.เกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกายกรมพลศึกษา 2.สำรวจบันทึกการทดสอบสมรรถภาพทางกายของนักเรียน	-หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี
3 ผู้เรียนร่างกายแข็งแรง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น	1.ครู 2.นักเรียน 3.ผู้ปกครอง	1.สังเกตพฤติกรรมนักเรียน 2.สอบถามครู 3.ประเมินสภาพาพจริง	-หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี

ตัวอย่าง กรอบการประเมินคุณภาพภายใน

มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา (ส.ค.ม. 12)

ตัวบ่งชี้	แหล่งข้อมูล	วิธีการจัดเก็บข้อมูล	เกณฑ์การพิจารณา	เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ
1 ผู้เรียนมีความชื่นชม และชอบกิจกรรมด้านศิลปะ	1. นักเรียน 2. ครู 3. แฟ้มสะสมงาน	1. สอบถามครู 2. สังเกตพฤติกรรมนักเรียน 3. ตรวจสอบผลงาน	- หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี
2 ผู้เรียนที่มีความชื่นชม และชอบกิจกรรมด้านดนตรี / นาฏศิลป์	1. นักเรียน 2. ครู 3. ผู้ปกครอง 4. ผลงานด้านดนตรี / นาฏศิลป์	1. สอบถามครู 2. สอบถามนักเรียน 3. ประเมินสภาพจริงในการเล่นดนตรี / นาฏศิลป์ 4. ภาพถ่ายกิจกรรม	- หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี
3 ผู้เรียนมีความชื่นชม และชอบกิจกรรมด้านกีฬา/ สันทนาการ	1. นักเรียน 2. ครู 3. ผลงานด้านกีฬา / สันทนาการ	1. สอบถามครู 2. สอบถามนักเรียน 3. ประเมินสภาพจริงในการเล่นกีฬา 4. ภาพถ่ายกิจกรรม / ผลงาน	- หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี

ตัวอย่าง กรอบการประเมินคุณภาพภายใน

มาตรฐานที่ 10 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ส.ม.22)

ตัวบ่งชี้	แหล่งข้อมูล	วิธีการจัดเก็บข้อมูล	เกณฑ์การพิจารณา	เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ
1 ครูเข้าใจเป้าหมายของการศึกษา และเป้าหมายของหลักสูตร	1.ครูผู้สอน 2.ครูฝ่ายวิชาการ 3.เอกสารหลักสูตร	1.สอบถามครูผู้สอน 2.สอบถามครูวิชาการ 3.ประเมินผลความรู้เป้าหมายการจัดการศึกษา และเป้าหมายหลักสูตร	-หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี
2 ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตร และจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	1.ครูผู้สอน 2.ครูฝ่ายวิชาการ 3.ผู้บริหาร 4.ตารางวิเคราะห์หลักสูตร 5.แผนการสอน	1.สอบถามครูผู้สอน 2.สอบถามครูฝ่ายวิชาการ 3.สอบถามผู้บริหาร 4.ตรวจเอกสารการวิเคราะห์หลักสูตร /แผนการสอน	-หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี

ตัวอย่าง กรอบการประเมินคุณภาพภายใน

มาตรฐานที่ 10 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ส.ค.บ.22)

ตัวบ่งชี้	แหล่งข้อมูล	วิธีการจัดเก็บข้อมูล	เกณฑ์การพิจารณา	เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ
9 ครูสามารถประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง และอิงพัฒนาการของผู้เรียน มีการประเมินเพื่อวินิจฉัยจุดเด่น จุดด้อย การประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และการประเมินเพื่อตัดสินผล การเรียน	1.ครูผู้สอน 2.นักเรียน 3.ครูฝ่ายวิชาการ 4.ผู้บริหาร 5.แฟ้มสะสมงานนักเรียน 6.ผลงานนักเรียน 7.หลักฐานการประเมินผลการเรียน 8.แบบ ปพ.4 ปพ.5	1.สอบถามครูผู้สอน 2.สอบถามนักเรียน 3.ตรวจสอบเอกสาร หลักฐาน การวัดผลประเมินผล /เครื่องมือประเมินผลการเรียน /แฟ้มสะสมงานนักเรียน/ ชิ้นงาน	-หากค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี

ตัวอย่าง กรอบการประเมินคุณภาพภายใน

มาตรฐานที่ 22 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา(สมศ.ม.13)

ตัวบ่งชี้	แหล่งข้อมูล	วิธีการจัดเก็บข้อมูล	เกณฑ์การพิจารณา	เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ
1 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหาร และระบบการบริหารงานอย่างเป็นระบบ	1.แผนภูมิการบริหาร 2.คำสั่งมอบหมายงาน 3.มาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษา 4.บันทึกการประชุม	1.สัมภาษณ์ผู้บริหาร 2.สัมภาษณ์ครู 3.ดูจากแผนภูมิการบริหาร 4.ดูคำสั่งมอบหมายงาน 5.ดูบันทึกการประชุม	-หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี
2 สถานศึกษามีการบริหารเชิงกลยุทธ์	1.ผู้บริหาร 2.แผนกลยุทธ์ 3.บันทึกการประชุม	1.สัมภาษณ์ผู้บริหาร 2.ดูหลักฐานแผนกลยุทธ์ 3.ดูบันทึกการประชุม	-หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี
3 สถานศึกษามีการบริหาร โดยหลักการมีส่วนร่วม	1.ผู้บริหาร 2.กรรมการสถานศึกษาฯ 3.บันทึกการประชุมครู 4.บันทึกการประชุมกรรมการสถานศึกษาฯ	1.สัมภาษณ์ผู้บริหาร 2.สัมภาษณ์กรรมการสถานศึกษา 3.ตรวจหลักฐานการบันทึกการประชุมครู/กรรมการฯ	-หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี

ตัวอย่าง กรอบการประเมินคุณภาพภายใน

มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา(ส.ม.14)

ตัวบ่งชี้	แหล่งข้อมูล	วิธีการจัดเก็บข้อมูล	เกณฑ์การพิจารณา	เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ
1 สถานศึกษามีระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา	1.ผู้บริหาร 2.ผู้ปกครอง ชุมชน 3.แผนงานโครงการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน 4.เอกสารประชาสัมพันธ์	1.สัมภาษณ์ผู้บริหาร 2.สอบถามผู้ปกครอง ชุมชน 3.ตรวจเอกสารแผนงานโครงการฯ 4.เอกสารการประชุมผู้ปกครอง 5.เอกสารประชาสัมพันธ์	-หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี
2 สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา	1.ผู้บริหาร 2.ผู้ปกครอง มชน 3.หลักฐานการประชุม 4.บันทึกการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ 5.ภาพถ่ายกิจกรรม	1.สัมภาษณ์ผู้บริหาร 2.สอบถามผู้ปกครอง 3.ตรวจเอกสารหลักฐานต่าง ๆ	-หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี

ตัวอย่าง กรอบการประเมินคุณภาพภายใน

มาตรฐานที่ 21 สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนโดยผู้เรียนเป็นสำคัญ (สมศ.ม.18)

ตัวบ่งชี้	แหล่งข้อมูล	วิธีการจัดเก็บข้อมูล	เกณฑ์การพิจารณา	เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ
1 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างหลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติ และสอดคล้องความต้องการของผู้เรียน	1.แผนงานด้านวิชาการ 2.แผนการสอน/แผนการจัดการเรียนรู้ 3.แฟ้มสะสมงานนักเรียน 4.โครงการกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตรการเรียนการสอน 5.บันทึกความต้องการของผู้เรียน	1.ตรวจเอกสารหลักฐาน แผนงานด้านวิชาการ 2.ตรวจเอกสารโครงการ กิจกรรมเสริมหลักสูตร 3.แฟ้มสะสมงานนักเรียน 4.บันทึกความต้องการของนักเรียน	-หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี

ตัวอย่าง กรอบการประเมินคุณภาพภายใน

มาตรฐานที่ 21 สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้การสอนโดยผู้เรียนเป็นสำคัญ (สมศ.ม.18)

ตัวบ่งชี้	แหล่งข้อมูล	วิธีการจัดเก็บข้อมูล	เกณฑ์การพิจารณา	เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ
2 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	1.ผู้บริหาร 2.ครู 3.นักเรียน 4.โครงการกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอน และ กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ สอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จัก ศึกษาหาความรู้ แสวงหา ความรู้ และการสร้างองค์ ความรู้ 5.บันทึกการใช้ห้องสมุด/แหล่ง เรียนรู้	1.สัมภาษณ์ผู้บริหาร 2.สอบถามนักเรียน 3.ตรวจเอกสารหลักฐานการใช้ แหล่งเรียนรู้ เพื่อแสวงหา ความรู้ 4.แฟ้มสะสมงานนักเรียน	- หาค่าเฉลี่ยร้อยละ	1 ปรับปรุง 2 พอใช้ 3 ดี

การดำเนินการประเมินภายใน

การดำเนินการประเมินภายใน เป็นการสร้างเครื่องมือประเมินภายใน กำหนดปฏิทินการตรวจสอบประเมินภายใน และการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยแนวทางสำคัญ คือ

1. การสร้างเครื่องมือประเมินภายใน

หลักการ

เพื่อเป็นการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินภายในของสถานศึกษา หลังจากที่โรงเรียนได้วางแผนการประเมินภายในเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ประเมินตามที่ได้รับมอบหมายจะต้องเป็นผู้สร้างเครื่องมือ โครงสร้างและรายการประเมินย่อยของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินภายในของสถานศึกษามีหลายประเภท ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบวัดเจตคติ แบบสำรวจรายการ แบบรายงานตนเอง แบบบันทึกข้อมูล เป็นต้น เลือกชนิดของเครื่องมือที่เก็บข้อมูลได้ตามวัตถุประสงค์โดยกระบวนการสร้างเครื่องมือที่เป็นระบบ มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริง เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลสรุปการประเมินตามลำดับในกระบวนการประเมินตนเองนี้โรงเรียนจะต้องสร้างระบบการประเมินที่โปร่งใส บุคลากรทุกคนเข้าใจขั้นตอนวิธีการ ให้การยอมรับ ข้อมูลที่ได้จากการประเมินเป็นข้อมูลที่ต้องตรงกับสภาพที่แท้จริง

แนวทางดำเนินการ

ผู้รับผิดชอบในการประเมินร่วมกันสร้างเครื่องมือ แบบประเมินตนเองตามระบบการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา ที่ประกอบด้วยมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ แยกตามรายมาตรฐานมีคำชี้แจงสำหรับครู ชี้แจงการใช้แบบประเมิน เกณฑ์การประเมินระดับบุคคล เกณฑ์การประเมินระดับห้องเรียน

วิธีการและเครื่องมือประเมิน

ผู้รับผิดชอบ คณะกรรมการประเมินตนเอง

มาตรฐานที่ 22

มาตรฐานที่ 22 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบ

 ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา (สมศ.ม.13)

 ตัวบ่งชี้ที่ 1 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหาร และระบบการบริหารอย่างเป็นระบบ

 ตัวบ่งชี้ที่ 2 สถานศึกษามีการบริหารเชิงกลยุทธ์

 ตัวบ่งชี้ที่ 3 สถานศึกษามีการบริหารโดยหลักการมีส่วนร่วม

 ตัวบ่งชี้ที่ 4 สถานศึกษามีการตรวจสอบและถ่วงดุลย์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

วิธีการประเมินมาตรฐานที่ 22

มาตรฐานที่ 22 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็น
ระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา

.....

1. เครื่องมือสำรวจสถานศึกษามีคุณลักษณะการจัดองค์กร โครงสร้าง และระบบการบริหารงาน
(ม.22 / 1 – 1)
2. เครื่องมือสำรวจสถานศึกษามีกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ (ม.22 / 2- 1)
3. เครื่องมือสำรวจสถานศึกษามีการปฏิบัติโดยหลักการมีส่วนร่วม (ม.22 / 3 – 1)
4. เครื่องมือสำรวจสถานศึกษามีการปฏิบัติในการตรวจสอบและถ่วงดุลย์ (ม.22 / 4 – 1)

คำชี้แจง

1. การประเมินนี้ใช้สำหรับการประเมินสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างองค์กรและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมาย
2. ผู้ประเมิน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน
3. ประเมินโดยการใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความเป็นจริง
4. การสรุปผลการประเมิน 1,2 และ3 มีการกำหนดเกณฑ์อยู่ในเครื่องมือ
5. ประเมินอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

ม.22 / 1- 1

เครื่องมือสำรวจสถานศึกษามีคุณลักษณะในการจัดองค์กร โครงสร้าง
และระบบการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา
โรงเรียน.....สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
ครั้งที่ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

รายการ	จัดทำ	ไม่ได้จัดทำ
1.สถานศึกษามีแผนภูมิการจัดองค์กรและโครงสร้างการบริหารเป็นลาย ลักษณ์อักษร รวมทั้งมีคำสั่งมอบหมายงานและผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน	✓	
2.สถานศึกษามีการวางระบบ ระเบียบรองรับการบริหารอย่างเหมาะสม	✓	
3.สถานศึกษามีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและดำเนินการอย่างเป็น ระบบ	✓	
4.สถานศึกษามีระบบการบริหารงานบุคคลที่มีคุณภาพ	✓	
5.สถานศึกษามีระบบการบริหารงบประมาณ ทรัพย์สินและรายได้ที่มี คุณภาพ	✓	
รวม	5	
เฉลี่ยร้อยละ	100	

สรุปผลการประเมิน

สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา

ต่ำกว่าร้อยละ 50 (1-2 ข้อ) ☐ปรับปรุง

ระหว่างร้อยละ 50-74 (3-4 ข้อ) ☐พอใช้

ร้อยละ 75 ขึ้นไป ☐ดี

ลงชื่อ

ผู้ประเมิน

()

ตำแหน่ง.....

ม.22 / 4-1

เครื่องมือสำรวจสถานศึกษามีการปฏิบัติในการตรวจสอบและถ่วงดุลย์
โรงเรียน..... สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

ผู้ประเมิน ☐ ผู้บริหาร ☐ ครู ☐ ชุมชน

ครั้งที่.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

● สถานศึกษามีการปฏิบัติตามข้อต่อไปนี้หรือไม่

รายการ	มี	ไม่มี
1.สถานศึกษามีระบบและกลไกตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนและการใช้ทรัพยากรของโรงเรียน	✓	
2.สถานศึกษามีระบบการตรวจสอบภายในที่ชัดเจนและโปร่งใส	✓	
3.สถานศึกษามีการจัดทำรายงานการประเมินตนเองที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาสถานศึกษา	✓	
รวม	3	
เฉลี่ย	100	

สรุปผลการประเมิน

สถานศึกษามีการปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา

ต่ำกว่าร้อยละ 50 (1ข้อ) ☐ ปรับปรุง

ระหว่างร้อยละ 50 – 74 (2 ข้อ) ☐ พอใช้

ร้อยละ 75 ขึ้นไป (3ข้อ) ☐ ดี

ลงชื่อ

ผู้ประเมิน

()

ตำแหน่ง.....

มาตรฐานที่ 25

มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนา

การศึกษา (สมศ.ม.14)

ตัวบ่งชี้ที่ 1 สถานศึกษามีระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือ
กับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 2 สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนใน
การพัฒนาการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

วิธีการประเมินมาตรฐานที่ 25

มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนา
การศึกษา (สมศ.ม.14)

.....

1. แบบสำรวจสถานศึกษามีการปฏิบัติตามระบบกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา (ม.25/ 1-1)
2. แบบสำรวจสถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา (ม.25/ 2-1)

คำชี้แจง

1.แบบประเมินสถานศึกษามีการปฏิบัติตามระบบกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

2.ผู้ประเมินได้แก่ ฝ่ายบริหาร ครูผู้สอน และชุมชน

3.ประเมินโดยการสำรวจความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

ใส่เครื่องหมาย ✓ ตามความคิดเห็นลงในช่องประเมิน

4.การสรุปผลการประเมิน 1,2 และ3

5.ประเมินอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง

ม.25/1-1

เครื่องมือประเมินสถานศึกษามีการปฏิบัติตามระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์และร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

โรงเรียน.....สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

ครั้งที่.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

ผู้ประเมิน ☐ ฝ่ายบริหาร ☐ ครูผู้สอน ☐ ชุมชน

สถานศึกษาของท่านมีการดำเนินการตามรายการต่อไปนี้หรือไม่

รายการ	มี	ไม่มี
1.สถานศึกษาของท่านมีผู้รับผิดชอบหรือจัดหน่วยงานรับผิดชอบในการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษาที่ชัดเจน		
2.สถานศึกษามีการจัดแผนงานเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา		
3.สถานศึกษามีระเบียบรองรับการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา		
4.สถานศึกษามีการประเมินระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา		
5.สถานศึกษามีการนำผลการประเมินมาใช้ตัดสินใจและปรับปรุงระบบและกลไกในการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา		
รวม		
เฉลี่ย		

สรุปผลการประเมิน

สถานศึกษามีการปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา

ต่ำกว่าร้อยละ 50 (1-2 ข้อ)

☐ ปรับปรุง

ระหว่างร้อยละ 50-74 (3 ข้อ)

☐ พอใช้

ร้อยละ 75 ขึ้นไป (4-5 ข้อ)

☐ ดี

ลงชื่อ

ผู้ประเมิน

(

)

ตำแหน่ง.....

เครื่องมือประเมินสถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน
ในการพัฒนาการศึกษา

โรงเรียนบ้าน..... สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

ครั้งที่ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

ผู้ประเมิน ☐ ฝ่ายบริหาร ☐ ครูผู้สอน ☐ ชุมชน

● สถานศึกษาของท่านมีกิจกรรมตามรายการต่อไปนี้หรือไม่

รายการ	มี	ไม่มี
1.สถานศึกษามีกิจกรรมประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน		
2.สถานศึกษามีกิจกรรมการให้บริการชุมชนอย่างเหมาะสม		
3.สถานศึกษามีการร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ		
4.สถานศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน		
5.สถานศึกษามีการจัดให้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในชุมชน		
6.สถานศึกษามีการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับชุมชน		
รวม		
เฉลี่ย		

สรุปผลการประเมิน

สถานศึกษามีการปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา

ต่ำกว่าร้อยละ 50 (1-2 ข้อ) ☐ ปรับปรุง

ระหว่างร้อยละ 50-74 (3-4 ข้อ) ☐ พอใช้

ร้อยละ 75 ขึ้นไป (5-6 ข้อ) ☐ ดี

ลงชื่อ

ผู้ประเมิน

()

ตำแหน่ง.....

มาตรฐานที่ 21

มาตรฐานที่ 21 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

(สมศ.ม.18)

- ตัวบ่งชี้ที่ 1 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอนและ
กิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างหลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติและสนองต่อ
ความต้องการของผู้เรียน
- ตัวบ่งชี้ที่ 2 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหารการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริม
หลักสูตรที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้แสวงหาคำตอบและสร้างองค์
ความรู้ด้วยตนเอง
- ตัวบ่งชี้ที่ 3 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอน และกิจ
กรรมเสริมหลักสูตรที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์
คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา และตัดสินใจ
- ตัวบ่งชี้ที่ 4 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรม
เสริมหลักสูตรที่บูรณาการ เชื่อมโยงสาระความรู้ และทักษะด้านต่าง ๆ และ
แนวคิดของสิ่งที่เรียนรู้ในห้องเรียนกับความจริงของชีวิต รวมทั้งปลูกฝัง
คุณธรรม จริยธรรมที่ต้องปฏิบัติในสังคมร่วมกับผู้อื่น
- ตัวบ่งชี้ที่ 5 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอน และ
กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับ
ผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
- ตัวบ่งชี้ที่ 6 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอนและ
กิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วนทั้งด้านศิลปะ
ดนตรี และกีฬา
- ตัวบ่งชี้ที่ 7 สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย
และต่อเนื่อง
- ตัวบ่งชี้ที่ 8 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอน และ
กิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนและรัก
สถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

วิธีการประเมินมาตรฐานที่ 21

มาตรฐานที่ 21 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.แบบประเมินสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างหลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติและสนองต่อความต้องการของผู้เรียน (ม.21/1-1)

2.แบบประเมินสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (ม.21/2-1)

3.แบบประเมินสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา และตัดสินใจ (ม.21/3-1)

4.แบบประเมินสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่บูรณาการ เชื่อมโยงสาระความรู้และทักษะด้านต่าง ๆ และแนวคิดของสิ่งที่เรียนรู้ในห้องเรียนกับความจริงของชีวิต รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่ต้องปฏิบัติในสังคมร่วมกับผู้อื่น (ม.21/4-1)

5.แบบประเมินสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (ม.21/5-1)

6.แบบประเมินสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วนทั้งด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา (ม.21/1-6)

7.แบบประเมินสถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง (ม.25/7-1)

8.แบบประเมินสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียน และรักสถานศึกษา (ม.21/8-1)

คำชี้แจง

1.การประเมินนี้ใช้สำหรับประเมินสถานศึกษาเกี่ยวกับการ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.ผู้ประเมินได้แก่ ครูผู้สอน ฝ่ายวิชาการ 3.ประเมินโดยการใช้เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความเป็นจริง 4.การสรุปผลการประเมิน 1,2 และ 3 5.ประเมินอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

ม.21/1-1

เครื่องมือประเมินสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนรู้การสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างหลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติและสอดคล้องต่อความต้องการของผู้เรียน

โรงเรียน..... สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

ครั้งที่.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

ผู้ประเมิน ☐ ครูผู้สอน ☐ ฝ่ายวิชาการ

● สถานศึกษามีการดำเนินการตามรายการต่อไปนี้หรือไม่

รายการ	มี	ไม่มี
1.สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายทำให้ผู้เรียนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง		
2.สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถอย่างเต็มที่		
3.สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง มีส่วนร่วมและเกิดความรักในสิ่งที่จะเรียนรู้		
4.สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่สนุก ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและใช้ได้จริง		
รวม		
เฉลี่ย		

สรุปผลการประเมิน

สถานศึกษามีการปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา

ต่ำกว่าร้อยละ 5 (1 ข้อ) ☐ ปรับปรุง

ระหว่างร้อยละ 50-74 (2 ข้อ) ☐ พอใช้

ร้อยละ 75 ขึ้นไป (3-4 ข้อ) ☐ ดี

ลงชื่อ

ผู้ประเมิน

()

ตำแหน่ง.....

ม.21/2-1

เครื่องมือประเมินสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

โรงเรียน..... สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
ครั้งที่.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

ผู้ประเมิน ☐ ครูผู้สอน ☐ ฝ่ายวิชาการ
สถานศึกษามีการดำเนินการตามรายการต่อไปนี้หรือไม่

รายการ	มี	ไม่มี
1.สถานศึกษามีการจัดโอกาสและเวลาให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง		
2.สถานศึกษามีการจัดหา/สร้างแหล่งเรียนรู้และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง		
3.สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรู้จักและเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้/แหล่งทรัพยากรการเรียนในสถานศึกษาและในชุมชน		
4.สถานศึกษามีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเสนอผลงานอย่างหลากหลาย		
รวม		
เฉลี่ย		

สรุปผลการประเมิน

สถานศึกษามีการปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา

ต่ำกว่าร้อยละ 50 (1 ข้อ) ☐ ปรับปรุง

ระหว่างร้อยละ 50-74 (2 ข้อ) ☐ พอใช้

ร้อยละ 75 (3-4 ข้อ) ☐ ดี

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

ตำแหน่ง.....

ตัวอย่างมาตรฐานด้านผู้บริหาร

มาตรฐานที่ 18

มาตรฐานที่ 18 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ (สมศ.20)

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์ (ม.18/1-1)

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหาร (ม.18/2-1)

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้บริหารมีความสามารถเป็นผู้นำทางวิชาการ (ม.18/3-1)

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้บริหารมีความมุ่งมั่น อุทิศตนในการทำงาน และเป็นแบบอย่างที่ดี(ม.18/4-1)

ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย (ม.18/5-1)

ตัวบ่งชี้ที่ 6 สถานศึกษามีการบริหารที่มีประสิทธิผลและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการบริหาร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

วิธีการประเมินมาตรฐานที่ 18

มาตรฐานที่ 18 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ

.....

- 1.แบบประเมินผู้บริหารมีความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์ (ม.18/1-1)
- 2.แบบประเมินผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหาร (ม.18/2-1)
- 3.แบบประเมินผู้บริหารมีความสามารถเป็นผู้นำทางวิชาการ (ม.18/3-1)
- 4.แบบประเมินผู้บริหารมีความมุ่งมั่น อุทิศตนในการทำงาน และเป็นแบบอย่างที่ดี (ม.18/4-1)
- 5.แบบประเมินผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย (ม.18/5-1)
- 6.แบบประเมินสถานศึกษามีการบริหารที่มีประสิทธิผลและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการบริหาร (ม.18/6-1)

คำชี้แจง

- 1.แบบประเมินนี้ใช้ประเมินภาวะผู้นำ และความสามารถในการบริหารจัดการ
- 2.ผู้ประเมินได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และชุมชน
- 3.ประเมินโดยการใส่เครื่องหมาย ✓ ตามความคิดเห็นลงในช่องประเมิน
- 4.การสรุปผลการประเมิน ปรับปรุง พอใช้ ดี
- 5.ประเมินอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

แบบประเมินผู้บริหารมีความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์

โรงเรียน..... สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

ครั้งที่.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

ผู้ประเมิน ☐ ครูผู้สอน ☐ ฝ่ายวิชาการ

ผู้บริหารมีคุณสมบัติตามรายการต่อไปนี้หรือไม่

รายการ	มี	ไม่มี
1.ผู้บริหารสามารถแสดงทิศทางของการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาที่ควรจะเป็นในอนาคต 3-5 ปี ช่างหน้าอย่างชัดเจนและเหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น		
2.ผู้บริหารริเริ่มแนวทางในการบริหารที่ท้าทายกับการเปลี่ยนแปลงและความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษา		
3.ผู้บริหารริเริ่มวิธีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง		
4.ผู้บริหารมีวิธีการกระตุ้นให้ทุกคนร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษา		
รวม		
เฉลี่ย		

สรุปผลการประเมิน

ผู้บริหารมีคุณสมบัติตามเกณฑ์การพิจารณา

ต่ำกว่าร้อยละ 50 (1 ข้อ)

☐ ปรับปรุง

ระหว่างร้อยละ 50-74 (2 ข้อ)

☐ พอใช้

ร้อยละ 75 (3-4 ข้อ)

☐ ดี

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

ตำแหน่ง.....

ม.18/2-1

แบบประเมินผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหาร
โรงเรียน..... สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
ครั้งที่.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

ผู้ประเมิน ☐ ครูผู้สอน ☐ ฝ่ายวิชาการ

● ผู้บริหารมีคุณสมบัติตามรายการต่อไปนี้หรือไม่

รายการ	มี	ไม่มี
1.ผู้บริหารมีความสามารถในการติดตามประเมินผลงานที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบและนำผลงานมาปรับปรุง		
2.ผู้บริหารมีความสามารถในการปรับปรุงระบบงานที่รวดเร็ว คุ่มค่า และเพิ่มประสิทธิภาพ		
3.ผู้บริหารมีความสามารถในการแก้ปัญหาสำคัญให้ลุล่วงไปได้ด้วยความร่วมมือของทุกฝ่าย		
4.ผู้บริหารมีการบริหารบนฐานความรู้และมีระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร		
รวม		
เฉลี่ย		

สรุปผลการประเมิน

ผู้บริหารมีคุณสมบัติตามเกณฑ์การพิจารณา

ต่ำกว่าร้อยละ 50 (1 ข้อ) ☐ ปรับปรุง

ระหว่างร้อยละ 50-74 (2 ข้อ) ☐ พอใช้

ร้อยละ 75 (3-4 ข้อ) ☐ ดี

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

ตำแหน่ง.....

ตัวอย่างมาตรฐานด้านผู้บริหาร

มาตรฐานที่ 19

มาตรฐานที่ 19 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียน

การสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (สมศ. ม.25)

ตัวบ่งชี้ที่ 1 สถานศึกษามีหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่เหมาะสม สอดคล้อง
กับเป้าหมายการศึกษา และความต้องการของท้องถิ่น

ตัวบ่งชี้ที่ 2 สถานศึกษามีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

วิธีประเมินมาตรฐานที่ 19

มาตรฐานที่ 19 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่ เอื้อต่อการเรียนรู้

แบบประเมินสถานศึกษามีหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่เหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น (ม.19/1-1)

แบบประเมินสถานศึกษามีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ (ม.19/2-1)

คำชี้แจง

- 1.แบบประเมินนี้ใช้ประเมินสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.ผู้ประเมินได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ชุมชน
- 3.ประเมินโดยใช้แบบสำรวจ โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในแบบสำรวจ
- 4.การสรุปผลการประเมิน คิดค่าเฉลี่ยร้อยละ การปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา
- 5.ประเมินอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

ม.19/1-1

แบบประเมินสถานศึกษามีหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่เหมาะสม สอดคล้องกับ

เป้าหมายการศึกษา และความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

โรงเรียน..... สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

ครั้งที่.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

ผู้ประเมิน ☐ ผู้บริหาร ☐ ครูผู้สอน ☐ ชุมชน

● สถานศึกษามีการปฏิบัติตามรายการต่อไปนี้หรือไม่

รายการ	มี	ไม่มี
1.สถานศึกษามีการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม		
2.สถานศึกษามีหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นมาตรฐาน สอดคล้องกับเป้าหมายและเหมาะสม ครอบคลุมกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม		
3.สถานศึกษามีการนำหลักสูตรไปใช้อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนการดำเนินงานที่ถูกต้อง		
4.สถานศึกษามีการประเมินผลการใช้หลักสูตรศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง		
5.สถานศึกษามีการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง		
รวม		
เฉลี่ย		

สรุปผลการประเมิน

สถานศึกษามีการปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ต่ำกว่าร้อยละ 50 (1-2 ข้อ) ☐ ปรับปรุง

ระหว่างร้อยละ 50-74 (3 ข้อ) ☐ พอใช้

ร้อยละ 75 ขึ้นไป (4-5 ข้อ) ☐ ดี

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

ตำแหน่ง.....

ม.19/2-1

แบบประเมินสถานศึกษามีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้

โรงเรียน..... สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

ครั้งที่.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

ผู้ประเมิน ☐ ผู้บริหาร ☐ ครูผู้สอน ☐ ชุมชน

● สถานศึกษามีการปฏิบัติตามรายการต่อไปนี้หรือไม่

รายการ	มี	ไม่มี
1.สถานศึกษามีสื่อธรรมชาติ (พืช สัตว์ สิ่งของ และอื่น ๆ) ที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้		
2.สถานศึกษามีสื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้		
3.สถานศึกษามีสื่อภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้		
รวม		
เฉลี่ย		

สรุปผลการประเมิน

สถานศึกษามีการปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ต่ำกว่าร้อยละ 50 (1 ข้อ) ☐ ปรับปรุง

ระหว่างร้อยละ 50-74 (2 ข้อ) ☐ พอใช้

ร้อยละ 75 ขึ้นไป (3 ข้อ) ☐ ดี

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

ตำแหน่ง.....

มาตรฐานที่ 14

มาตรฐานที่ 14 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และ

เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สมศ.ม22)

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูรู้เป้าหมายของการจัดการศึกษา และเป้าหมายของหลักสูตร

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตร และจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น สอนตามแนวคิด สุ จิ ปุ ลิ, จัดการเรียนการสอนตามคู่มือต่าง ๆ เป็นต้น ในวิชาภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.4-ม.6)

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น สอนตามแนวคิด สุ จิ ปุ ลิ, จัดการเรียนการสอนตามคู่มือต่าง ๆ เป็นต้น ในวิชาคณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.4-ม.6)

ตัวบ่งชี้ที่ 5 ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น สอนตามแนวคิด สุ จิ ปุ ลิ, จัดการเรียนการสอนตามคู่มือต่าง ๆ เป็นต้น ในวิชาวิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.4-ม.6)

ตัวบ่งชี้ที่ 6 ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น สอนตามแนวคิด สุ จิ ปุ ลิ, จัดการเรียนการสอนตามคู่มือต่าง ๆ เป็นต้น ในวิชาสังคมศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.4-ม.6)

ตัวบ่งชี้ที่ 7 ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น สอนตามแนวคิด สุ จิ ปุ ลิ, จัดการเรียนการสอนตามคู่มือต่าง ๆ เป็นต้น ในวิชาภาษาอังกฤษ ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.4-ม.6)

ตัวบ่งชี้ที่ 8 ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น สอนตามแนวคิด สุ จิ ปุ ลิ, จัดการเรียนการสอนตามคู่มือต่าง ๆ เป็นต้น ในวิชาคอมพิวเตอร์ ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.4-ม.6)

หมายเหตุ การจัดเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้ที่ 22.3 - 22.8 แปรตามวิชาและช่วงชั้นของการจัดการเรียนการสอนในสภาพจริงของสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

วิธีการประเมินประเมินมาตรฐานที่ 14

มาตรฐานที่ 14 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สมศ.ม.22)

แบบประเมินครูรู้เป้าหมายของการจัดการศึกษาและเป้าหมายของหลักสูตร (ม.14/1-1)

แบบประเมินครูมีความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตร และจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ม.14/2-1)

แบบประเมิน ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น สอนตามแนวคิด
สุ จิ ปุ ลิ, จัดการเรียนการสอนตามคู่มือต่าง ๆ เป็นต้น ในวิชาภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3)
ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.4-ม.6) (ม.14/-3-1)

แบบประเมิน ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น สอนตามแนวคิด
สุ จิ ปุ ลิ, จัดการเรียนการสอนตามคู่มือต่าง ๆ เป็นต้น ในวิชาคณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3)
ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.4-ม.6) (ม.14/4-1)

แบบประเมิน ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น สอนตามแนวคิด
สุ จิ ปุ ลิ, จัดการเรียนการสอนตามคู่มือต่าง ๆ เป็นต้น ในวิชาวิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3)
ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.4-ม.6) (ม.14/5-1)

แบบประเมิน ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น สอนตามแนวคิด
สุ จิ ปุ ลิ, จัดการเรียนการสอนตามคู่มือต่าง ๆ เป็นต้น ในวิชาสังคมศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3)
ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.4-ม.6) (ม.14/6-1)

แบบประเมิน ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น สอนตามแนวคิด
สุ จิ ปุ ลิ, จัดการเรียนการสอนตามคู่มือต่าง ๆ เป็นต้น ในวิชาภาษาอังกฤษ ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3)
ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.4-ม.6) (ม.14/7-1)

แบบประเมิน ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น สอนตามแนวคิด
สุ จิ ปุ ลิ, จัดการเรียนการสอนตามคู่มือต่าง ๆ เป็นต้น ในวิชาคอมพิวเตอร์ ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3)
ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.4-ม.6) (ม.14/8-1)

คำชี้แจง

แบบประเมินนี้ใช้สำหรับประเมินครูผู้สอน

ผู้ประเมิน ได้แก่ ผู้บริหาร ครูฝ่ายวิชาการ

ประเมินโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องประเมินตามความเป็นจริง

การสรุปผลการประเมินคิดเป็นร้อยละของครูที่ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา

ประเมินอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

ม.14/1-1

แบบสำรวจครูรู้และเข้าใจมาตรฐานของผู้เรียนตามหลักสูตร
 โรงเรียน..... สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
 ประเมินครั้งที่..... ภาคเรียนที่..... ปีการศึกษา.....
 ชื่อผู้รับการประเมิน

● ครูมีคุณสมบัติตามรายการต่อไปนี้หรือไม่

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
1.ครูรู้และเข้าใจมาตรฐานของผู้เรียนตามหลักสูตร		
2.ครูสามารถจัดการศึกษาที่สมดุลง 4 อย่าง คือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา พลศึกษา หัตถศึกษา และมาตรฐานผู้เรียนตามหลักสูตร (พัฒนาคนให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข		
รวม		
เฉลี่ย		

สรุปผลการประเมิน

ครูมีคุณสมบัติตามเกณฑ์การพิจารณา

ต่ำกว่าร้อยละ 50 ☐ปรับปรุง
 ระหว่างร้อยละ 50-74 ☐พอใช้
 ร้อยละ 75 ขึ้นไป ☐ดี

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

ตำแหน่ง.....

ม.14/2-1

แบบสำรวจครูมีความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตร และจัดทำแผนการเรียนรู้
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

โรงเรียน..... สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

ประเมินครั้งที่.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

ชื่อผู้รับการประเมิน

● ครูมีคุณสมบัติตามรายการต่อไปนี้หรือไม่

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
1.ครูสามารถวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้ได้		
2.ครูสามารถจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเน้นให้ผู้เรียน ค้นคว้า		
รวม		
เฉลี่ย		

สรุปผลการประเมิน

ครูมีคุณสมบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้ทั้งสองข้อ

ครูต่ำกว่าร้อยละ 50 ☐ปรับปรุง

ครูระหว่างร้อยละ 50-74 ☐พอใช้

ครูร้อยละ 75 ขึ้นไป ☐ดี

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

ตำแหน่ง.....

ม.18.3/1-1 ถึง 14.8/8-1

แบบสำรวจการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอนตามแนวคิด ส จี ปุ ลิ

จัดการเรียนการสอนตามคู่มือต่าง ๆ 8 สารการเรียนรู้

โรงเรียน..... สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

ประเมินครั้งที่.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

ชื่อผู้รับการประเมินผู้ประเมิน.....

กลุ่มสาระการเรียนรู้.....

● ครุมีคุณสมบัติตามรายการต่อไปนี้หรือไม่

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
1.ครูสามารถจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกเร้า/จูงใจ/เสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เต็มศักยภาพ		
2.ครูเข้าใจและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างทั่วถึง		
3.ครูสามารถจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกันเอง โดยครูต้องสังเกต และเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน		
4.ครูสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ ฝึกแก้ปัญหา และปรับปรุงตนเอง		
5.ครูสามารถใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ค่านิยมและคุณธรรมตามวิถีสังคมของ ไทยและสังคมโลก		
6.ครูสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง		
7.ครูสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนจดบันทึกความรู้ให้เป็นระบบและนำความรู้สู่การปฏิบัติ		
รวม		
เฉลี่ย		

สรุปผลการประเมิน

ครุมีคุณสมบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้ตั้งแต่ 6 ข้อ ขึ้นไป

ครูต่ำกว่าร้อยละ 50 ☐ปรับปรุงครูระหว่างร้อยละ 50-74 ☐พอใช้ครูร้อยละ 75 ขึ้นไป ☐ดี

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

ตำแหน่ง.....

ม.14/9-1

แบบสำรวจครูสามารถประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง และอิงพัฒนาการของผู้เรียน มี
การประเมินเพื่อวินิจฉัยจุดเด่น จุดด้อย การประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน
และการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน

โรงเรียน.....สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

ประเมินครั้งที่.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

ชื่อผู้รับการประเมินผู้ประเมิน.....

● ครูมีคุณสมบัติตามรายการต่อไปนี้หรือไม่

รายการ	มี	ไม่มี
1.ครูมีความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง และอิงพัฒนาการของผู้เรียน		
2.ครูมีความสามารถในการประเมินเพื่อวินิจฉัยจุดเด่น จุดด้อย การประเมินเพื่อ การปรับปรุงการเรียนการสอนและการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน		
รวม		
เฉลี่ย		

สรุปผลการประเมิน

ครูมีคุณสมบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้ทั้งสองข้อ

ครูต่ำกว่าร้อยละ 50 ☐ปรับปรุง

ครูระหว่างร้อยละ 50-74 ☐พอใช้

ครูร้อยละ 75 ขึ้นไป ☐ดี

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

ตำแหน่ง.....

ม.14/10-1

แบบสำรวจครูนำผลการประเมินการเรียนการสอนมาปรับการเรียนและเปลี่ยนการสอน
เพื่อพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

โรงเรียน..... สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

ประเมินครั้งที่.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

ชื่อผู้รับการประเมินผู้ประเมิน.....

● ครูมีคุณสมบัติตามรายการต่อไปนี้หรือไม่

รายการ	มี	ไม่มี
1.ครูสามารถพัฒนาเครื่องมือ และออกข้อสอบเพื่อการประเมินผลการเรียนรู้ได้		
2.ครูสามารถนำผลประเมินการเรียนการสอนเปลี่ยนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง		
3.ครูสามารถนำผลการประเมินการเรียนการสอนมาปรับพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน		
รวม		
เฉลี่ย		

สรุปผลการประเมิน

ครูมีคุณสมบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้ทั้งสามข้อ

ครูต่ำกว่าร้อยละ 50 ☐ปรับปรุง

ครูระหว่างร้อยละ 50-74 ☐พอใช้

ครูร้อยละ 75 ขึ้นไป ☐ดี

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

ตำแหน่ง.....

ตัวอย่างมาตรฐานด้านครู

มาตรฐานที่ 16

มาตรฐานที่ 16 ครูมีวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ
(สมศ.ม.24)

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูที่จบปริญญาตรีขึ้นไป

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ครูที่สอนตรงตามวิชาเอก /โท

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ครูได้รับการอบรมในวิชาที่สอนไม่ต่ำกว่า 20 ชั่วโมง

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ครูที่ได้สอนตรงตามความถนัด

ตัวบ่งชี้ที่ 5 สถานศึกษามีจำนวนครูตามเกณฑ์นักเรียนต่อครู

ตัวบ่งชี้ที่ 6 สถานศึกษามีจำนวนครูตามเกณฑ์ภาระงานสอน

ตัวบ่งชี้ที่ 7 สถานศึกษามีจำนวนครูตามเกณฑ์ครูต่อห้องเรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 8 สถานศึกษามีครูเพียงพอตามเกณฑ์ ก.ค. (ศธ 1305/466 ลงวันที่ 11

มิถุนายน 2545)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

วิธีการประเมินมาตรฐานที่ 16

มาตรฐานที่ 16 ครูมีวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและ

มีครูเพียงพอ (สมศ.24)

แบบสำรวจ ครูที่จบปริญญาตรีขึ้นไป (ม.16/1-1)

แบบสำรวจ ครูที่สอนตรงตามวิชาเอก /โท (ม.16/2-1)

แบบสำรวจ ครูที่ได้รับการอบรมในวิชาที่สอนไม่ต่ำกว่า 20 ชั่วโมง (ม.16/3-1)

แบบสำรวจ ครูที่ได้สอนตรงตามความถนัด (ม.16/4-1)

แบบสำรวจ สถานศึกษามีจำนวนครูตามเกณฑ์นักเรียนต่อครู (ม.16/5-1)

แบบสำรวจ สถานศึกษามีจำนวนครูตามเกณฑ์ภาระงานสอน (ม.16/6-1)

แบบสำรวจ สถานศึกษามีจำนวนครูตามเกณฑ์ครูต่อห้องเรียน (ม.16/7-1)

แบบสำรวจ สถานศึกษามีครูเพียงพอตามเกณฑ์ ก.ค. (ศธ 1305/466 ลงวันที่ 11

มิถุนายน 2545) (ม.16/8-1)

คำชี้แจง

- 1.แบบสำรวจนี้ใช้สำหรับสำรวจข้อมูลครูผู้สอน
- 2.ผู้สำรวจ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ธุรการ
- 3.สำรวจโดยวิธีการบันทึกข้อมูลลงในแบบสำรวจ
- 4.การสรุปผลการประเมิน คิดค่าเฉลี่ยร้อยละ
- 5.ประเมินอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

ม.16/1/1

แบบสำรวจครูที่จบระดับปริญญาตรีขึ้นไป

โรงเรียน..... สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

ครูทั้งหมด.....คน

ครั้งที่.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

ผู้สำรวจ เจ้าหน้าที่ธุรการของโรงเรียน

วุฒิการศึกษา	ปีการศึกษา.....	รวม	หมายเหตุ
1.ต่ำกว่าปริญญาตรี			
2.ปริญญาตรี			
3.สูงกว่าปริญญาตรี			
รวม			

สรุปผลการประเมิน

มีครูต่ำกว่า ร้อยละ 50 ที่จบปริญญาตรีขึ้นไป

☐ปรับปรุง

มีครูระหว่าง ร้อยละ 50-74 ที่จบปริญญาตรีขึ้นไป

☐พอใช้

มีครูร้อยละ 75 ที่จบปริญญาตรีขึ้นไป

☐ดี

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

ตำแหน่ง.....

ม.16/2-1

แบบสำรวจครูที่สอนตรงตามวิชาเอก / โท
 โรงเรียน..... สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
 จำนวนครูทั้งหมด.....คน
 ครั้งที่.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....
 ผู้สำรวจ เจ้าหน้าที่ธุรการของโรงเรียน

ชื่อ - สกุล	วิชา /สาระที่สอน	ตรง	ไม่ตรง
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
รวม			
เฉลี่ย			

สรุปผลการประเมิน

มีครูต่ำกว่าร้อยละ 50 สอนตรงตามวิชาเอก / โท ☐ปรับปรุง
 มีครูระหว่างร้อยละ 50-74 สอนตรงตามวิชาเอก/โท ☐พอใช้
 มีครูร้อยละ 75 ขึ้นไป สอนตรงตามวิชาเอก / โท ☐ดี

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

ตำแหน่ง.....

ตัวอย่างมาตรฐานด้านผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

(สมศ.ม.1)

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนมีวินัยมีความรับผิดชอบ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีความประหยัด

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนมีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

วิธีการประเมินมาตรฐานที่ 1

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

แบบสำรวจ ผู้เรียนมีวินัยมีความรับผิดชอบ (ม.1/1-1)

แบบสำรวจ แบบสำรวจผู้เรียนมีความประหยัด (ม.1/2-1)

แบบสำรวจ แบบสำรวจผู้เรียนมีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม (ม.16/3-1)

แบบสำรวจ ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต

คำชี้แจง

- 1.แบบสำรวจนี้ใช้สำหรับสำรวจข้อมูลด้านผู้เรียน
- 2.ผู้สำรวจ ได้แก่ ครูประจำชั้น
- 3.สำรวจโดยวิธีการใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องการประเมินตามความเป็นจริง
- 4.การสรุปผลการประเมิน คัดค่าเฉลี่ยร้อยละ
- 5.ประเมินอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

แบบประเมินผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ
 โรงเรียน..... สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
 ชั้น.....ครั้งที่.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

จำนวนนักเรียน.....คนผู้สำรวจ ☐ ครูประจำชั้น

เลข ที่	ชื่อ – สกุล	รายการสำรวจ					
		ผู้เรียนที่มาเรียนทันเวลา	ปฏิบัติตามระเบียบ เข้าแถวเคารพธงชาติแต่งกาย ตัด	สนใจเรียน รับผิดชอบงานที่ครู มอบหมาย	แต่งกายเรียบร้อยในสถานการณ์ ต่าง ๆ	เคารพผู้ใหญ่ มีสัมมาคารวะ	มีมารยาทในการรับประทานอาหาร

สรุปผลการประเมิน

ผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 50

☐ ปรับปรุง

ผู้เรียนระหว่าง ร้อยละ 50-74

☐ พอใช้

ผู้เรียนร้อยละ 75 ขึ้นไป

☐ ดี

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

ตำแหน่ง.....

ม.1/1-1(ต่อ)

แบบประเมินผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ

โรงเรียน..... สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
 ชั้น.....ครั้งที่.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

จำนวนนักเรียน.....คนผู้สำรวจ ☐ ครูประจำชั้น

เลข ที่	ชื่อ - สกุล	รายการสำรวจ					
		ผู้เรียนที่มาเรียนทันเวลา	ปฏิบัติตามระเบียบ เข้าแถวเคารพธงชาติแต่งกาย ตัด	สนใจเรียน รับผิดชอบงานที่ครู มอบหมาย	แต่งกายเรียบร้อยในสถานการณ์ ต่าง ๆ	เคารพผู้ใหญ่ มีสัมมาคารวะ	มีมารยาทในการรับประทานอาหาร
	รวม						
	เฉลี่ย						

สรุปผลการประเมิน

ผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 50

☐ ปรับปรุง

ผู้เรียนระหว่าง ร้อยละ 50-74

☐ พอใช้

ผู้เรียนร้อยละ 75 ขึ้นไป

☐ ดี

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

ตำแหน่ง.....

ม.1/1-2

แบบสรุปผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ

โรงเรียน..... สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
 ชั้น.....ครั้งที่.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

จำนวนนักเรียน.....คน ผู้สำรวจ ☐ กรรมการประเมิน

คำชี้แจง ให้บันทึกผลการประเมิน จากค่าเฉลี่ยร้อยละ(ม.1/1-1) ลงในช่องร้อยละของแบบประเมิน

รายการประเมิน	ร้อยละ
1.ร้อยละของผู้เรียนที่มาโรงเรียนทันเวลา	
2.ร้อยละของผู้เรียนที่ปฏิบัติตามระเบียบของสถานศึกษา โดยเฉพาะการเข้าแถวเคารพธงชาติ และปฏิบัติกิจกรรมต่าง การแต่งกาย การตัดผม เป็นต้น	
3.ร้อยละของผู้เรียนที่สนใจกิจกรรมการเรียนรู้และรับผิดชอบงานที่ครูมอบหมาย	
4.ร้อยละของผู้เรียนที่แต่งกายเรียบร้อยในสถานการณต่าง ๆ	
5.ร้อยละของผู้เรียนที่เดินผ่านครูและผู้ใหญ่อย่างสุภาพเรียบร้อย มีสัมมาคารวะ	
6.ร้อยละของผู้เรียนที่มารยาทในการรับประทานอาหาร	
เฉลี่ยร้อยละ	

สรุปผลการประเมิน ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา

ผู้เรียนต่ำกว่า ร้อยละ 50 ☐ ปรับปรุง

ผู้เรียนระหว่างร้อยละ 50-47 มี ☐ พอใช้

ผู้เรียนร้อยละ 75 ขึ้นไป ☐ ดี

ลงชื่อ.....ผู้สรุป/ประเมิน

(.....)

ตำแหน่ง.....

ม.1/4-2

แบบสรุปผู้เรียนมีความความซื่อสัตย์สุจริต

โรงเรียน..... สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
 ชั้น.....ครั้งที่.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

จำนวนนักเรียน.....คน ผู้สำรวจ ☐ กรรมการประเมิน

คำชี้แจง ให้บันทึกผลการประเมิน จากค่าเฉลี่ยร้อยละ (ม.1/4-1) ลงในช่องร้อยละของแบบประเมิน

รายการประเมิน	ร้อยละ
1.ร้อยละของผู้เรียนที่ปฏิบัติตามระเบียบการสอบและไม่ลอกการบ้าน	
2.ร้อยละของผู้เรียนที่ทรัพย์สินไม่สูญหาย	
3.ร้อยละของผู้เรียนที่ตรงต่อเวลา	

สรุปผลการประเมิน

ผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 50

☐ ปรับปรุง

ผู้เรียนระหว่าง ร้อยละ 50-74

☐ พอใช้

ผู้เรียนร้อยละ 75 ขึ้นไป

☐ ดี

ลงชื่อ.....ผู้สรุป/ประเมิน

()

ตำแหน่ง.....

มาตรฐานที่ 4

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ

มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ (สมศ.ม.4)

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีทักษะการคิดสังเคราะห์

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดไตร่ตรอง

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

วิธีการประเมินมาตรฐานที่ 4

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ

มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์

แบบประเมินผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ (ม.4/1-1)

แบบสรุปผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ (ม.4/1-2)

แบบประเมินผู้เรียนมีทักษะการคิดสังเคราะห์ (ม.4/2-1)

แบบสรุปผู้เรียนมีทักษะการคิดสังเคราะห์ (ม.4/2-2)

แบบประเมินผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดไตร่ตรอง (ม.4/3-1)

แบบสรุปผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดไตร่ตรอง (ม.4/3-2)

แบบประเมินผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ (ม.4-4-1)

แบบสรุปผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ (ม.4-4-2)

คำชี้แจง

- 1.แบบสำรวจนี้ใช้สำหรับสำรวจข้อมูลด้านผู้เรียน
- 2.ผู้สำรวจ ได้แก่ ครูประจำชั้น
- 3.สำรวจโดยวิธีการใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องการประเมินตามความเป็นจริง
- 4.การสรุปผลการประเมิน คิดค่าเฉลี่ยร้อยละ
- 5.ประเมินอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

แบบประเมินผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์
โรงเรียน.....สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
ชั้น.....ครั้งที่.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....
จำนวนนักเรียน.....คนผู้สำรวจ ☐ ครูประจำชั้น

เลขที่	ชื่อ - สกุล	รายการสำรวจ		
		สามารถจำแนกแจกแจงองค์ประกอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างถูกต้อง	สามารถจัดลำดับข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	สามารถเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างหมวดหมู่ได้อย่างถูกต้อง

สรุปผลการประเมิน

- ผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 50
- ผู้เรียนระหว่าง ร้อยละ 50-74
- ผู้เรียนร้อยละ 75 ขึ้นไป
- ☐ ปรับปรุง
- ☐ พอใช้
- ☐ ดี

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
()
ตำแหน่ง.....

ม.4/1-2

แบบสรุปผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์

โรงเรียน..... สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
 ชั้น.....ครั้งที่.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

จำนวนนักเรียน.....คน ผู้สำรวจ ☐ กรรมการประเมิน

คำชี้แจง ให้บันทึกผลการประเมิน จากค่าเฉลี่ยร้อยละ (ม.4/1-1)ลงในช่องร้อยละของแบบประเมิน

รายการประเมิน	ร้อยละ
1.ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถจำแนกแจกแจงองค์ประกอบของสิ่งใด สิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างถูกต้อง	
2.ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถจัดลำดับข้อมูลได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม	
3.ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างหมวดหมู่ ได้อย่างถูกต้อง	

สรุปผลการประเมิน

ผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 50

☐ ปรับปรุง

ผู้เรียนระหว่าง ร้อยละ 50-74

☐ พอใช้

ผู้เรียนร้อยละ 75 ขึ้นไป

☐ ดี

ลงชื่อ.....ผู้สรุป/ประเมิน

()

ตำแหน่ง.....

มาตรฐานที่ 5

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร (มี 13 ตัวบ่งชี้ หรือ ดช.)

ตัวบ่งชี้ ที่ 1-8 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดช.1 วิชาภาษาไทย
 ดช.2 วิชาคณิตศาสตร์ ดช.3 วิชาวิทยาศาสตร์ ดช.4 วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 ดช.5 วิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ดช.6 วิชาศิลปะ ดช.7 วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี
 ดช. 8 วิชาภาษาต่างประเทศ ในระดับ 3-4 ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6

ตัวบ่งชี้ที่ 9-11 ผู้เรียนมีคะแนนผลการเรียนรวบยอดระดับชาติ (NT)
 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดช.9 วิชาภาษาไทย ดช.10 วิชาคณิตศาสตร์ ดช.11 วิชาวิทยาศาสตร์
 ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6

ตัวบ่งชี้ที่ 11-13 ผู้เรียนมีคะแนนผลการเรียนรวบยอดระดับชาติ (NT)
 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดช. 11 วิชาวิทยาศาสตร์ ดช.12 วิชาภาษาอังกฤษ ดช.13 วิชาสังคมศึกษา
 ในระดับชั้น ม.3 และ ม.6

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

วิธีการประเมินมาตรฐานที่ 5

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้ทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

1. ประเมินโดยวิธีการสำรวจผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนในระดับ ชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6 ที่มีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ใน 8 กลุ่มสาระ คือ วิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิชาสุขศึกษาและพลศึกษา วิชาศิลปะ วิชา การงานอาชีพและเทคโนโลยี และวิชาภาษาต่างประเทศ
2. ประเมินโดยสำรวจผู้เรียนที่มีคะแนนการเรียนรวบยอดระดับชาติ (NT) คือ วิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6
3. ประเมินโดยสำรวจผู้เรียนที่มีคะแนนการเรียนรวบยอดระดับชาติ (NT) คือ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาภาษาอังกฤษ และวิชาสังคมศึกษา ในระดับชั้น ม.3 และ ม.6

คำชี้แจง

- 1.แบบสำรวจนี้ใช้สำหรับสำรวจข้อมูลด้านผู้เรียน
- 2.ผู้สำรวจ ได้แก่ ครูประจำชั้น
- 3.สำรวจโดยวิธีการใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องประเมินกรณีนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ ระดับ 3-4 ในกลุ่มสาระนั้น และใส่เครื่องหมาย × ลงในช่องประเมินกรณีนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ ต่ำกว่าระดับ 3-4
- 4.สำรวจโดยวิธีการใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องประเมินกรณีนักเรียนมีคะแนนรวบยอด ระดับชาติ (NT) ไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติ และใส่เครื่องหมาย × ลงในช่อง ประเมินกรณีนักเรียนมีคะแนนรวบยอดระดับชาติ (NT) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติ
5. การสรุปผลการประเมิน คิดค่าเฉลี่ยร้อยละ
6. ประเมินอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

มาตรฐานที่ 6

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นสนใจใฝ่รู้ และเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนรักการอ่านและสามารถค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุด และสื่อต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

วิธีการประเมินมาตรฐานที่ 6

มาตรฐานที่ ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และ
พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

แบบประเมินผู้เรียนมีความกระตือรือร้นสนใจใฝ่รู้ และเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ ได้อย่างมี
เหตุผล (ม.6/1-1)

แบบสรุปผู้เรียนมีความกระตือรือร้นสนใจใฝ่รู้ และเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ ได้อย่างมี
เหตุผล (ม.6/1-2)

แบบประเมินผู้เรียนรักการอ่านและสามารถค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุด และสื่อ
ต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง (ม.1/2-1)

แบบสรุปผู้เรียนมีรักการอ่านและสามารถค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุด และสื่อต่าง ๆ ทั้ง
ในและนอกสถานศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง (ม.1/2-2)

แบบประเมินผู้เรียนพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (ม.3/1-1)

แบบสรุปผู้เรียนพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (ม.3/2-2)

คำชี้แจง

- 1.แบบสำรวจนี้ใช้สำหรับสำรวจข้อมูลด้านผู้เรียน
- 2.ผู้สำรวจ ได้แก่ ครูประจำชั้น
- 3.สำรวจโดยวิธีการใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องการประเมินกรณีนักเรียนมีลักษณะตามเกณฑ์การ
ประเมินและใส่เครื่องหมาย ✕ ลงในช่องการประเมินกรณีนักเรียนไม่มีลักษณะตามเกณฑ์การ
ประเมิน
- 4.การสรุปผลการประเมิน คิดค่าเฉลี่ยร้อยละ
- 5.ประเมินอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

ม.6/1-2

แบบสรุปผู้เรียนมีความกระตือรือร้นสนใจใฝ่รู้ และเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล

โรงเรียน..... สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

ชั้น.....ครั้งที่.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

จำนวนนักเรียน.....คน ผู้สำรวจ ☐ กรรมการประเมิน

คำชี้แจง ให้บันทึกผลการประเมิน จากค่าเฉลี่ยร้อยละ (ม.6/1-1)ลงในช่องร้อยละของแบบประเมิน

รายการประเมิน	ร้อยละ
1.ร้อยละของผู้เรียนที่มีทักษะการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในภายนอกโรงเรียน	
2.ร้อยละของผู้เรียนที่มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน	
3.ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถสังเคราะห์/วิเคราะห์และสรุปความรู้/ประสบการณ์ได้อย่างมีเหตุผล	
4.ร้อยละของผู้เรียนที่มีความสามารถในการจดบันทึกความรู้ และประสบการณ์ได้อย่างเป็นระบบ	

สรุปผลการประเมิน

ผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 50

☐ ปรับปรุง

ผู้เรียนระหว่าง ร้อยละ 50-74

☐ พอใช้

ผู้เรียนร้อยละ 75 ขึ้นไป

☐ ดี

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

ตำแหน่ง.....

ตัวอย่างมาตรฐานด้านผู้เรียน

มาตรฐานที่ 9

มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนสามารถทำงานตามลำดับขั้นตอน และผลงานมีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนสามารถทำงานเป็นทีมได้

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนที่รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

วิธีการประเมินมาตรฐานที่ 9

มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

แบบประเมินผู้เรียนสามารถทำงานตามลำดับขั้นตอน และผลงานมีประสิทธิภาพ

(ม.9/1-1)

แบบสรุปผู้เรียนสามารถทำงานตามลำดับขั้นตอน และผลการประเมินมีประสิทธิภาพ

(ม.9/1-2)

แบบประเมินผู้เรียนสามารถทำงานเป็นทีมได้ (ม.9/2-1)

แบบสรุปผู้เรียนสามารถทำงานเป็นทีมได้ (ม.9/2-2)

แบบประเมินผู้เรียนที่รักการทำงานและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต (ม.9/3-1)

แบบสรุปผู้เรียนที่รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต (ม.9/3-2)

คำชี้แจง

1.แบบสำรวจนี้ใช้สำหรับสำรวจข้อมูลด้านผู้เรียน

2.ผู้สำรวจ ได้แก่ ครูประจำชั้น

3.สำรวจโดยวิธีการใส่เครื่องหมาย $\checkmark$ ลงในช่องการประเมินกรณีนักเรียนมีลักษณะตามเกณฑ์การประเมิน และใส่เครื่องหมาย $\times$ ลงในช่องการประเมินกรณีนักเรียนไม่มีลักษณะตามเกณฑ์การประเมิน

4.การสรุปผลการประเมิน คิดค่าเฉลี่ยร้อยละ

5.ประเมินอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

ม.9/1-2

แบบสรุปผู้เรียนสามารถทำงานตามลำดับขั้นตอน และผลงานมีประสิทธิภาพ
 โรงเรียน..... สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
 ชั้น.....ครั้งที่.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

จำนวนนักเรียน.....คน ผู้สำรวจ ☐ กรรมการประเมิน

คำชี้แจง ให้บันทึกผลการประเมิน จากค่าเฉลี่ยร้อยละ (ม.9/1-1)ลงในช่องร้อยละของแบบประเมิน

รายการประเมิน	ร้อยละ
1.ร้อยละของผู้เรียนที่มีการทำงานครบตามลำดับขั้นตอนการปรับปรุง และผลงานบรรลุเป้าหมาย	
2.ร้อยละของผู้เรียนที่ทำงานได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว	

สรุปผลการประเมิน

ผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 ☐ ปรับปรุง

ผู้เรียนระหว่าง ร้อยละ 50-74 ☐ พอใช้

ผู้เรียนร้อยละ 75 ขึ้นไป ☐ ดี

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

ตำแหน่ง.....

มาตรฐานที่ 10

มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัยดี สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนที่มีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย

กระทรวงสาธารณสุข

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนที่มีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกายของ

กรมพลศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรียนรู้จักดูแลสุขภาพ สุขนิสัย และป้องกันตัวเองไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ

ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา
ไม่เสพสิ่งเสพติด และปลอดจากสิ่งมอมเมา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

วิธีการประเมินมาตรฐานที่ 10

มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

แบบประเมิน ผู้เรียนที่มีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (ม.10/1-1)

แบบสรุปผู้เรียนที่มีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (ม.10/1-2)

แบบประเมินผู้เรียนที่มีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกายของ กรมพลศึกษา (ม.10/2-1)

แบบสรุปผู้เรียนที่มีสมรรถภาพทางกาย ตามเกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกายของกรมพลศึกษา (ม.10/2-2)

แบบประเมิน ผู้เรียนร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น (ม.10/3-1)

แบบสรุปผู้เรียนร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น (ม.10/3-2)

แบบประเมิน ผู้เรียนรู้จักดูแลสุขภาพ สุนิสัย และป้องกันตัวเองไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ (ม.10/4-1)

แบบสรุปผู้เรียนรู้จักดูแลสุขภาพ สุนิสัย และป้องกันตัวเอง ไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ (ม.10-4-2)

แบบประเมิน ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติด และสิ่งมอมเมา ไม่เสพสิ่งเสพติด และปลอดจากสิ่งมอมเมา (ม.10/5-1)

แบบสรุปผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติด และสิ่งมอมเมาไม่เสพสิ่งเสพติด และปลอดจากสิ่งมอมเมา (ม.10/5-2)

คำชี้แจง

- 1.แบบสำรวจนี้ใช้สำหรับสำรวจข้อมูลด้านผู้เรียน
- 2.ผู้สำรวจ ได้แก่ ครูประจำชั้น
- 3.สำรวจโดยวิธีการใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องการประเมินกรณีนักเรียนมีลักษณะตามเกณฑ์การประเมิน และใส่เครื่องหมาย ✕ ลงในช่องการประเมินกรณีนักเรียนไม่มีลักษณะตามเกณฑ์การประเมิน
- 4.การสรุปผลการประเมิน คิดค่าเฉลี่ยร้อยละ
- 5.ประเมินอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

ม.10/1-2

แบบสรุปผู้เรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
โรงเรียน..... สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
ชั้น.....ครั้งที่.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

จำนวนนักเรียน.....คน ผู้สำรวจ ☐ กรรมการประเมิน

คำชี้แจง ให้บันทึกผลการประเมิน จากค่าเฉลี่ยร้อยละ (ม.10/1-1)ลงในช่องร้อยละของแบบประเมิน

รายการประเมิน	ร้อยละ
1.ร้อยละของผู้เรียนที่มีน้ำหนักตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข	
2.ร้อยละของผู้เรียนที่มีส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข	

สรุปผลการประเมิน

ผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 50

☐ ปรับปรุง

ผู้เรียนระหว่าง ร้อยละ 50-74

☐ พอใช้

ผู้เรียนร้อยละ 75 ขึ้นไป

☐ ดี

ลงชื่อ.....ผู้สรุป/ประเมิน

()

ตำแหน่ง.....

ตัวอย่างมาตรฐานด้านผู้เรียน

มาตรฐานที่ 12

มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนมีความชื่นชม และชอบกิจกรรมด้านศิลปะ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนที่มีความชื่นชม และชอบกิจกรรมด้านดนตรี / นาฏศิลป์

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนมีความชื่นชม และชอบกิจกรรมด้านกีฬา / สันทนาการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

วิธีการประเมินมาตรฐานที่ 12

มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

แบบประเมินผู้เรียนที่มีความชื่นชม และชอบกิจกรรมด้านศิลปะ (ม.12/1-1)

แบบสรุปผู้เรียนที่สามารถชื่นชมและชอบกิจกรรมด้านศิลปะ (ม.12/1-2)

แบบประเมินผู้เรียนที่มีความชื่นชม และชอบกิจกรรมด้านดนตรี / นาฏศิลป์ (ม.12/2-1)

แบบสรุปผู้เรียนที่มีความชื่นชม และชอบกิจกรรมด้านดนตรี / นาฏศิลป์ (ม.12/2-2)

แบบประเมินผู้เรียนมีความชื่นชม และชอบกิจกรรมด้านกีฬา / สันทนาการ (ม.12/3-1)

แบบสรุปผู้เรียนมีความชื่นชม และชอบกิจกรรมด้านกีฬา / สันทนาการ (ม.12/3-2)

คำชี้แจง

1.แบบสำรวจนี้ใช้สำหรับสำรวจข้อมูลด้านผู้เรียน

2.ผู้สำรวจ ได้แก่ ครูประจำชั้น

3.สำรวจโดยวิธีการใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องการประเมินกรณีนักเรียนมีลักษณะตามเกณฑ์การ

ประเมิน และใส่เครื่องหมาย ✕ ลงในช่องการประเมินกรณีนักเรียนไม่มีลักษณะตามเกณฑ์การประเมิน

4.การสรุปผลการประเมิน คิดค่าเฉลี่ยร้อยละ

5.ประเมินอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

ม.2/1-2

แบบสรุปผู้เรียนที่มีความซึ่ชัฒและชอบกิจกรรมด้านศิลปะ

โรงเรียน..... สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

ชั้น.....ครั้งที่.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

จำนวนนักเรียน.....คน ผู้สำรวจ ☐ กรรมการประเมิน

คำชี้แจง ให้บันทึกผลการประเมิน จากค่าเฉลี่ยร้อยละ (ม.12/1-1)ลงในช่องร้อยละของแบบประเมิน

รายการประเมิน	ร้อยละ
1.ร้อยละของผู้เรียนที่มีความซึ่ชัฒและร่วมกิจกรรมศิลปะเป็นประจำ อย่างน้อย 1 อย่าง	
2.ร้อยละของผู้เรียนที่มีความรัก และสนใจงานศิลปะ และการวาดภาพ	
3.ร้อยละของผู้เรียนที่มีผลงานด้านศิลปะ และการวาดภาพที่ตนเอง ภาคภูมิใจ	
4.ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถวิพากษ์วิจารณ์งานศิลปะได้	

สรุปผลการประเมิน

ผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 50

☐ ปรับปรุง

ผู้เรียนระหว่าง ร้อยละ 50-74

☐ พอใช้

ผู้เรียนร้อยละ 75 ขึ้นไป

☐ ดี

ลงชื่อ.....ผู้สรุป/ประเมิน

()

ตำแหน่ง.....

วิธีการและเครื่องมือประเมิน

ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นว่า เครื่องมือในการประเมินภายใน นั้นมีด้วยกันหลายประเภท เช่น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบสำรวจ การเลือกชนิดของเครื่องมือเก็บข้อมูล เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก เพราะถ้าใช้เครื่องมือที่จัดเก็บข้อมูลไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ก็จะทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่มีคุณภาพ นำไปใช้พัฒนางานได้ไม่ดี และสิ่งสำคัญที่สุด อีกประการหนึ่งก็คือวิธีการสร้างเครื่องมือนับเป็นประเด็นปัญหาของผู้ประเมิน เนื่องจากการที่ผู้ประเมินจะสร้างเครื่องมือที่มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้จัดเก็บข้อมูลให้ได้ความเที่ยงตรง มีค่าอำนาจจำแนกที่ครอบคลุมประเด็นประเมินนั้นเป็นเรื่องที่ยากสำหรับผู้ทำหน้าที่ประเมิน ดังนั้นเพื่อให้ผู้ประเมินมีความรู้ความเข้าใจในวิธีการและเครื่องมือประเมินบางอย่าง ที่ใช้กันแพร่หลาย ดังนี้

1.การสังเกต (Observation)

การสังเกต คือ การพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลาย ๆ สิ่งอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยใช้อวัยวะสัมผัส ส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งห้าส่วน โดยเฉพาะตาและหูในการพิจารณาสิ่งนั้น ๆ

การสังเกตเป็นวิธีการประเมินผลวิธีหนึ่งที่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรม ด้านการใช้ความคิด การปฏิบัติงาน โดยเฉพาะด้านอารมณ์ ด้านความรู้สึก และลักษณะนิสัยของผู้เรียน ซึ่งสามารถทำได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ทั้งในห้องเรียนนอกห้องเรียนหรือในสถานการณ์อื่น ๆ

การสังเกต เป็นวิธีการที่นิยมกันแพร่หลาย เพราะไม่ต้องมีการเตรียมอะไรมากนัก ทั้งเป็นวิธีที่ไม่สิ้นเปลืองอุปกรณ์หรือทุนทรัพย์มากจนเกินไป บุคคลที่ได้รับการฝึกฝนเพียงเล็กน้อยและมีจิตใจเป็นธรรมก็สามารถทำการสังเกตได้ การสังเกตนับว่าเป็นเทคนิคที่มีประโยชน์มาก เพราะจะช่วยให้ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องเข้าใจผู้เรียนดีขึ้น

1.1 วิธีการสังเกต

วิธีการในการสังเกต มีหน่วยงานและนักวิชาการ ได้กล่าวถึงวิธีการสังเกต ไว้มีด้วยกันหลาย วิธี ดังนี้

1) การสังเกตทางตรง คือ วิธีการที่ผู้สังเกตเป็นผู้สังเกตด้วยตนเองตลอดเวลา เช่น การสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนคนหนึ่งระหว่างชั่วโมงภาษาอังกฤษ หลังจากที่ทราบว่านักเรียนคนนั้นไม่ชอบเรียนภาษาอังกฤษ

2) สังเกตทางอ้อม คือ วิธีการที่ผู้สังเกตมิได้สังเกตด้วยตนเอง แต่ให้ตัวแทนหรือบุคคลอื่นไปสังเกตแทนแล้วกลับมาเล่าพฤติกรรมที่สังเกตให้ฟัง

3) การสังเกตโดยการเข้าร่วมกิจกรรม วิธีนี้ผู้สอนจะเฝ้าดูผู้เรียน โดยการเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้เรียน ทำเป็นพวกเดียวกันแล้วสังเกตพฤติกรรม

4) วิธีสังเกตโดยไม่เข้าร่วมกิจกรรม วิธีนี้ผู้สอนจะเป็นผู้อยู่ภายนอก จะไม่ไปเข้าร่วมกิจกรรมด้วย

นอกจากนี้การสังเกตสามารถกระทำได้โดยวิธีการที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ การสังเกตโดยการตั้งใจจะมีโครงสร้าง โดยครูจะกำหนดพฤติกรรมที่ต้องสังเกต ช่วงเวลาสังเกต และวิธีการสังเกต ส่วนการสังเกตโดยไม่ตั้งใจหรือไม่มีโครงสร้าง จะไม่มีกำหนดรายการสังเกตไว้ล่วงหน้า ครูผู้สอนพบพฤติกรรมที่แสดงออกที่มีความหมายหรือสะดุดความสนใจครูก็จะทำการบันทึกย่อแล้วนำไปขยายความภายในภายหลัง

1.2. หลักการสังเกต ในการสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องกับข้อเท็จจริง อาจใช้หลักการสังเกตดังนี้

- 1) ควรมีการวางแผนเป็นขั้นตอนในการดำเนินการสังเกต โดยยึดจุดมุ่งหมายเป็นเกณฑ์เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น ๆ
- 2) ในการสังเกตครั้งหนึ่ง ๆ ควรสังเกตเพียงบุคคลเดียวในแต่ละสถานการณ์
- 3) สังเกตสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่ถูกสังเกตเพื่อประกอบการพิจารณาว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเหมาะสมหรือสอดคล้องกับสถานการณ์นั้น ๆ หรือไม่
- 4) การสังเกตบุคคลหนึ่งไม่ควรสังเกตเพียงสถานการณ์เดียว ควรสังเกตหลาย ๆ สถานการณ์จึงจะเข้าใจพฤติกรรมของบุคคลอย่างละเอียด
- 5) การสังเกตบุคคลในสถานการณ์เดียว ควรสังเกตหลาย ๆ ครั้ง เท่าที่จะทำได้
- 6) การสังเกตที่ดีต้องมีการบันทึกการสังเกตไว้ทุกครั้ง เพื่อช่วยบันทึกความจำและดูพัฒนาการหรือความถี่ของพฤติกรรมต่าง ๆ
- 7) ในขณะที่สังเกตควรทำให้เป็นกลาง ไม่ใส่อคติหรือความเห็นส่วนตัวเข้าไป เพราะอาจทำให้ข้อมูลที่ได้อาจผิดพลาดไปจากข้อเท็จจริง

1.3.การบันทึกการสังเกต

การสังเกตส่วนใหญ่มักจะไม่มี การบันทึก โดยจะสรุปหรือตีความกันภายในระยะเวลาสั้น ๆ แต่ถ้ามีการบันทึกจะมีคุณค่ามาก เพราะจะช่วยให้ครูผู้สอนมองเห็นภาพของผู้เรียนที่สามารถอ้างอิงหรือนำไปเปรียบเทียบกับเวลาหนึ่งกับเวลาหนึ่งได้ ดังนั้น เมื่อมีการสังเกตแล้วก็ควรจะมีการบันทึกทุกครั้งไป หากบันทึกการสังเกตไว้ไม่ดี ไม่ละเอียด ไม่ถูกต้อง หรือไม่ตรงกับข้อเท็จจริง ก็แทบจะไม่มีประโยชน์อันใด เพราะข้อมูลนั้นบิดเบือนไปจากสภาพที่แท้จริง การตีความพฤติกรรมย่อมจะผิดพลาดไปจากความเป็นจริงเช่นกัน

1.4.หลักการบันทึกการสังเกต

ในการบันทึกการสังเกตแต่ละครั้ง ควรยึดหลักการดังนี้

- 1) บันทึกพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างชัดเจนหรือเห็นได้ชัด
- 2) ใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจและสื่อความหมาย
- 3) ควรรีบบันทึกการสังเกตทันทีที่การสังเกตเสร็จสิ้นลง
- 4) การบันทึกการสังเกตที่ดีไม่ควรใส่ความเห็นของผู้สังเกตไปปะปนกับพฤติกรรมที่แสดงออก ควรแยกไว้คนละหัวข้อ

ตัวอย่างการสังเกตพฤติกรรมแบบให้คะแนน

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการประเมินตามที่ท่านสังเกตได้โดยกำหนด
ความหมายของตัวเลขไว้ดังนี้

- 5 หมายถึง แสดงพฤติกรรมมากที่สุด
- 4 หมายถึง แสดงพฤติกรรมมาก
- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมปานกลาง
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมน้อย
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมน้อยที่สุด

ชื่อผู้ถูกสังเกต.....อายุ.....ปี
ชั้น.....โรงเรียน.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

ที่	พฤติกรรม	ระดับการประเมิน				
		5	4	3	2	1
1.	กระตือรือร้น					
2	ใช้ความคิด					
3.	ถามอาจารย์					
4.	คุยกับเพื่อน					
5.	เหม่อลอย					
6.	ตอบคำถามในชั้นเรียน					
7.	ทำงานที่ได้รับมอบหมาย					
8.	ช่วยเหลือเพื่อน					
9.	เปื้อนหนายในการเรียน					
10	ก่อความวุ่นวายในชั้นเรียน					
11.	เดินในชั้นเรียน					
12.	เดินออกจากชั้นเรียน					

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

ตำแหน่ง.....

2.การสัมภาษณ์ (Interview)

การสัมภาษณ์เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ได้ดี ความคิด ความรู้สึก กระบวนการในการทำงาน วิธีการในการแก้ปัญหา การสัมภาษณ์หากนำไปใช้ประกอบกับวิธีและเครื่องมืออื่น ๆ จะทำให้ได้ข้อมูลที่มีความมั่นใจยิ่งขึ้น

การสัมภาษณ์มีความหมายและคำจำกัดความหลายความหมาย เช่นการสัมภาษณ์หมายถึงการคุย สนทนา ซักถามกันอย่างมีจุดมุ่งหมาย หรือตามความหมายของพจนานุกรม การสัมภาษณ์หมายถึง การพบปะของคน 2 คน หรือมากกว่านั้น โดยมีการนัดหมายกันไว้ล่วงหน้า เพื่อสนทนากันในเรื่องบางเรื่อง ในทำนองเดียวกัน หรือการสัมภาษณ์หมายถึง เป็นการสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูล มีความเข้าใจในความรู้สึก และมีการวางแผนร่วมกัน

จากความหมายของการสัมภาษณ์ที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การสัมภาษณ์จะต้องประกอบด้วยลักษณะ ดังต่อไปนี้

- 1) เป็นการพูดคุยกันระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์
- 2) การพูดคุยหรือสนทนานั้นจะต้องมีจุดมุ่งหมายหรือเนื้อหาสาระที่แน่ชัด
- 3) การพูดคุยหรือสนทนาจะมีการนัดหมายหรือกำหนดการล่วงหน้าหรือไม่ก็ได้

ความหมายของการสัมภาษณ์ เป็นความหมายของการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ ผู้ถูกสัมภาษณ์รู้ตัว อาจมีการเตรียมตัวเพื่อการสัมภาษณ์มาแล้วเป็นอย่างดี แต่ในบางครั้งการสัมภาษณ์อาจทำแบบไม่เป็นทางการ โดยต้องการข้อมูลที่แท้จริงโดยไม่ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รู้ตัวและเตรียมตัวล่วงหน้า ในรูปแบบนี้การสัมภาษณ์ดูเหมือนกับการพูดคุยธรรมดา แต่ผู้สัมภาษณ์มีประเด็นที่ต้องการทราบอยู่ภายในใจ

การสัมภาษณ์ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการนั้น มีทั้งจุดเด่นและจุดด้อย การที่จะเลือกใช้วิธีใดนั้นขึ้นอยู่กับความถนัดของผู้สัมภาษณ์ ความพร้อมของผู้ถูกสัมภาษณ์ และสภาพแวดล้อมของการสัมภาษณ์

ขั้นตอนการสัมภาษณ์

ในการสัมภาษณ์ความเป็นจริงแล้ว เราไม่สามารถจะแยกการสัมภาษณ์ออกเป็นตอนหรือช่วงอย่างขาดจากกัน การสัมภาษณ์ที่ดีควรดำเนินไปอย่างธรรมชาติมากที่สุด อย่างไรก็ตามโดยหลักทางทฤษฎีสามารถแบ่งการสัมภาษณ์ออกได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ ตอนต้น ตอนเนื้อหา และตอนยุติสรุปเนื้อหา

ตอนต้น การสัมภาษณ์เป็นการสร้างความสนใจต่อปัญหาของผู้ถูกสัมภาษณ์ การสร้างความคุ้นเคยการแนะนำวัตถุประสงค์ เป็นต้น

ตอนเนื้อหา เป็นการดำเนินการสัมภาษณ์ตามเนื้อหาที่ต้องการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ตอนยุติสรุปเนื้อหา เป็นการสรุปแนวทางหรือข้อตกลงที่ได้จากการสัมภาษณ์

การเตรียมการสัมภาษณ์

ในการเตรียมการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ควรมีการเตรียมการสัมภาษณ์ และสร้างความสัมพันธ์กับผู้รับการสัมภาษณ์ไว้ ดังนี้

1) กำหนดจุดประสงค์ให้แน่ชัดว่าอะไรที่ต้องรู้ เพื่ออะไร จะช่วยให้เตรียมคำถามไว้รัดกุม

2) การเตรียมคำถาม ต้องจัดรายการคำถามไว้ พร้อมทั้งคำถามที่มุ่งจะให้คำตอบตามจุดมุ่งหมาย และคำถามที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้รับการสัมภาษณ์ตอบได้อย่างไม่ติดขัด

3) เลือกสถานที่หรือจัดสถานที่ให้เหมาะสมต้องไม่มีเสียงอึกทึก มีลักษณะเป็นสัดส่วนไม่มีบุคคลภายนอกมารบกวน เพื่อให้ผู้รับการสัมภาษณ์มีความสะดวกใจในการพูดจาเรื่องที่เป็นความลับ หรือส่วนตัว ซึ่งไม่มีความประสงค์จะให้ผู้อื่นมีส่วนรับรู้ด้วย

4) จัดเวลาให้เหมาะสมแก่การสัมภาษณ์

5) ผู้สัมภาษณ์ต้องทำตัวให้ปลอดจากการกิจ

การสร้างความสัมพันธ์กับผู้รับการสัมภาษณ์

1) เมื่อเริ่มการสัมภาษณ์ ควรมีการเตรียมบรรยากาศที่เหมาะสม เป็นการพูดวิสาสะ สถานที่ไม่ควรหรูหราหรืออึมทึม มัวช้า เมื่อผู้รับการสัมภาษณ์มาพบ ควรให้การต้อนรับด้วยความอบอุ่น จะทำให้การสัมภาษณ์คลายความกังวล เกิดความรู้สึกเป็นกันเอง โดยเริ่มสนทนาในหัวข้อทั่ว ๆ ไปก่อน รอจังหวะจนผู้รับการสัมภาษณ์สบายใจและเกิดความพร้อมจึงเริ่มถามตามที่เตรียมไว้

2) ระหว่างการดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ควรแสดงความเป็นมิตรให้เกียรติ มีลักษณะท่าทางเปิดเผย ไม่แสดงอาการที่มีลบลมคมใน ใช้คำพูดที่เหมาะสม ไม่พูดย่ำคำพูดที่ดูรุนแรง ไม่วิจารณ์คำตอบ ถามทีละเรื่อง ไม่ขัดจังหวะขณะที่ผู้รับการสัมภาษณ์กำลังพูดอยู่ แสดงความสนใจและตั้งใจฟัง และเมื่อเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ควรมีการสรุปการสัมภาษณ์ ไม่ให้ผู้รับการสัมภาษณ์มีความรู้สึกเคลือบแคลงใจว่าการสัมภาษณ์ที่ผ่านไปไม่มีผลร้ายต่อตัวเขา

การยุติการสัมภาษณ์

ต้องพยายามให้เป็นธรรมชาติมากที่สุด ควรให้ผู้สัมภาษณ์เข้าใจเป็นอย่างดีว่าสิ่งที่พูดไปนั้นจะเป็นผลดีต่อตัวเขา ผู้สัมภาษณ์อาจตั้งคำถามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ไปคิดก่อนสิ้นสุดการสัมภาษณ์ เป็นการทำให้การสัมภาษณ์ครั้งต่อไปมีเรื่องราวต่อเนื่องจากการสัมภาษณ์ครั้งนี้ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้พยายามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์สรุปสิ่งที่เขารู้สึกและคิดขณะให้สัมภาษณ์ เมื่อยุติการสัมภาษณ์ควรพูดแบบนุ่มนวลให้รู้สึกมีความจริงใจต่อกัน และเมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์ต้องรีบบันทึกผลทันที หากทิ้งไว้นานอาจจะลืม ข้อมูลอาจผิดพลาดได้

ข้อควรระวังในการสัมภาษณ์

1) ต้องทำใจให้เป็นกลาง ไม่มีอคติต่อผู้ถูกสัมภาษณ์

2) ต้องไม่ถือประสบการณ์ของตนเองเป็นสำคัญ

3) การสัมภาษณ์ต้องไม่รีบร้อนในการพูดและถาม

4) ต้องอดทน เพราะการสัมภาษณ์อาจไม่เกิดขึ้นครั้งเดียว เพราะปัญหาบางอย่างต้องใช้เวลานานในการคิดและแก้ปัญหา

ตัวอย่างแบบฟอร์มสำหรับการบันทึกการสัมภาษณ์
การสัมภาษณ์ครั้งที่....

ชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์.....อายุ.....ปี เลขประจำตัว.....
ชั้น.....วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....สถานที่.....
เวลา.....น.

จุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์

- 1.....
- 2.....
- 3.....

สรุปผลการสัมภาษณ์

.....
.....

ความคิดเห็น

.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....

นัดสัมภาษณ์ครั้งต่อไป วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....เวลา.....
สถานที่.....

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์
ตำแหน่ง.....

3. แบบสอบถาม (Questionnaire)

แบบสอบถามนับว่าเป็นเครื่องมือที่ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีค่านิยมของ แบบสอบถามที่พอจะอธิบายได้ ดังนี้

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้ตอบเติมคำตอบเองได้ ปกติจะมีรายการหรือข้อความหรือคำถามหลายหัวข้อมวมกันในบางครั้ง แทนที่จะเป็นข้อความก็เป็นภาพ แบบสอบถามได้รับการออกแบบเพื่อวัดความคิดเห็นและความจริงที่ยังไม่ทราบ

แบบสอบถามเป็นชุดของคำถามหรือข้อความที่เรียบเรียงขึ้นเพื่อสืบค้นรายละเอียดต่าง ๆ ที่ต้องการทราบ เกี่ยวกับตัวนักเรียนในรายละเอียดอื่น ๆ

แบบสอบถาม คือ ข้อคำถามแบบต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นเพื่อต้องการให้ผู้ถูกถามกรอกข้อความลงไป อาจเป็นข้อความสั้น ๆ หรือยาวก็ได้

แบบสอบถาม คือ ข้อความที่บุคคลสร้างขึ้นเพื่อต้องการทราบความคิดเห็น ความรู้สึก เจตคติหรือค่านิยมของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือเรื่องต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการทราบนั้น ๆ

จากค่านิยมที่กล่าวมา สรุปได้ว่า แบบสอบถามเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่เกิดขึ้นมาเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในด้านต่าง ๆ ที่ต้องการทราบจากผู้ตอบ ซึ่งแบบสอบถามอาจมีลักษณะการสร้างขึ้นเพื่อทดแทนการสัมภาษณ์ แบบสอบถามไม่มีตัดสินว่าถูกหรือผิด

หากจำแนกแบบสอบถามตามลักษณะของข้อคำถามอาจมีหลายชนิด เช่น

1. ข้อคำถามชนิดให้เขียนตอบ อาจเป็นการเขียนตอบสั้น ๆ หรือเติมคำในช่องว่างที่กำหนดให้ ข้อคำถามชนิดนี้มักจะใช้ในการเก็บข้อมูลที่หลากหลายไม่สามารถคาดคะเนคำตอบได้ว่ามีรายละเอียดอย่างไร หรือจัดเป็นหมวดหมู่ได้ยาก ลักษณะข้อมูลทั้งส่วนที่เป็นเท็จและเป็นจริงซึ่งเป็นข้อมูลเรื่องทั่วไปและความคิดของผู้เรียน

2. ข้อคำถามชนิดเลือกตอบจากตัวเลือกที่กำหนดไว้ ซึ่งอาจเป็นแบบให้เลือกตอบเพียงตัวเดียวหรือหลายตัวเลือก ข้อคำถามชนิดนี้มักใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากคำถามที่มีแนวตอบที่แน่ชัดอยู่แล้ว ข้อมูลสามารถนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ได้ ลักษณะข้อมูลมีทั้งส่วนที่เป็นเท็จและเป็นจริงซึ่งเป็นข้อมูลเรื่องทั่วไปและความคิดของผู้ตอบ

3. ข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งใช้กรณีที่ต้องการข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสำคัญ หรือระดับของปัญหา หรือระดับความต้องการของข้อความแต่ละข้อความว่าอยู่ในระดับใด

4. ข้อคำถามชนิดที่ให้จัดลำดับความสำคัญของข้อความแต่ละข้อในกลุ่มข้อความที่กำหนดให้กลุ่มหนึ่งว่า มีความสำคัญเรียงลำดับได้อย่างไร

ในการประเมินสภาพจริงที่ใช้แบบสอบถาม ควรพิจารณาใช้แบบถามปลายเปิด ชนิดเขียนตอบ ด้วยแบบสอบถามประเภทนี้ไม่มีคำตอบที่แน่นอน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดที่อิสระปราศจากแรงกดดันใด ๆ ในการแสดงถึงการแก้ปัญหาที่ไม่มีการตัดสินว่าสิ่งที่

ได้แสดงความคิดเห็นไปนั้นถูกหรือผิด คำตอบที่ได้จะเป็นเครื่องชี้วัดวิธีการทำงาน ความคิด และ บุคลิกภาพของผู้ตอบเอง

ตัวอย่างแบบสอบถามข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพการการจัดการศึกษา

คำชี้แจงในการตอบ

โปรดให้ข้อมูลตามความเป็นจริง ข้อมูลที่ได้จะมีส่วนช่วยในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน โรงเรียนสัญญาว่าจะเก็บรักษาคำตอบของท่านเป็นความลับ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นภาพรวมของโรงเรียน

ชื่อ.....ชั้น.....ห้อง.....
ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษาที่.....ชื่อครูประจำชั้น.....

ตอนที่ 1 โปรดให้ข้อมูลเกี่ยวกับหนังสืออ่านนอกเวลาที่ท่านได้ศึกษาในภาคเรียนนี้

ชื่อหนังสือ	ชื่อผู้แต่ง	วันที่เริ่มอ่าน	วันที่อ่านจบ

ตอนที่ 2 ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้หรือไม่

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
1.เป็นสมาชิกชมรมเพลงลูกทุ่งของสถานศึกษา		
2.เป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา		
3.ร่วมทำความสะอาดสถานศึกษาตามกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์		
4.ประกวดวาดภาพ / คำขวัญ เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม		
5.ร่วมรณรงค์ให้ทุกคน ลด ละ เลิก อบายมุข ยาเสพติด		
6.อื่น ๆ (ระบุ).....		

ตอนที่ 3 ท่านเห็นด้วยกับข้อความตามรายการต่อไปนี้ในระดับใด

รายการ	มาก 2	ปานกลาง 1	น้อย 0
1. สิ่งแวดล้อมกำลังถูกทำลาย 2. ปัญหาสิ่งแวดล้อมมีผลต่อทุกคนในสังคม 3. ถ้าเราไม่ช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจะเกิดปัญหาตามมา มากมาย 4. เราต้องช่วยกันรณรงค์ให้ทุกคนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 5. การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมต้องเริ่มจากตัวเองก่อน 6. ไม่ควรใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง 7. ควรช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ต่อไป 8. หากสิ่งแวดล้อมเปลี่ยน คุณภาพชีวิตของทุกคนย่อม เปลี่ยนด้วย 9. เรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่ต้องช่วยกันทุกคน 10. ไม่มีใครอยากให้มีปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นในโลก			

2. การกำหนดแหล่งผู้ให้ข้อมูล

หลักการ

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมินผลตัวบ่งชี้มีหลายแหล่ง หากสามารถกระทำได้ ผู้ประเมินควรกำหนดแหล่งข้อมูลที่สามารถให้ข้อมูลที่สะท้อนความเป็นจริงได้ดีที่สุดมากกว่าที่จะใช้แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ โดยพยายามหลีกเลี่ยงวิธีการที่ทำให้ผู้ตอบให้ข้อมูลที่หลอกลวง หรือให้ข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง โดยมีช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลที่กำหนดเป็นปฏิทินไว้ด้วยเพื่อสะดวกต่อผู้รับการประเมินและผู้ประเมินในการเตรียมการประเมินตนเอง

แนวทางดำเนินการ

ผู้รับผิดชอบการประเมิน จัดทำตารางแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวัดตัวบ่งชี้และมาตรฐานการศึกษาต่าง ๆ (ตามที่สถานศึกษากำหนด) ประกอบด้วย มาตรฐานตัวบ่งชี้ แหล่งข้อมูล เช่น นักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และช่วงเวลาการประเมิน

นักเรียน

สิ่งที่นักเรียนสามารถบอกเกี่ยวกับตนเองได้ดี เช่น ความสนใจหรือความถนัดของตนเอง ลักษณะการสอนของครู แต่นักเรียนอาจให้ข้อมูลเกี่ยวกับบุคลิกภาพของตนเองได้ไม่ดี เท่ากับ ครู-อาจารย์ ผู้ปกครอง หรือเพื่อนนักเรียน

ครู-อาจารย์

ครู-อาจารย์สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนจากการสังเกตของตนเองได้ดี เช่น พฤติกรรมของผู้เรียนในห้องเรียน แผนการสอนของตนเอง แต่พฤติกรรมของครูอาจารย์ที่แสดงต่อผู้เรียนควรได้รับการประเมินจากผู้เรียน จะได้ข้อมูลที่นำชัดเจนกว่า

ผู้บริหาร

ผู้บริหารสามารถให้ข้อมูลระดับภาพรวมของสถานศึกษาได้ดี เช่น ความสามารถทางวิชาการ คุณธรรมของผู้เรียน แต่สำหรับพฤติกรรมการบริหารของตนเองน่าจะเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลอื่น เช่น ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนด้วย

ผู้ปกครอง

ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะให้ข้อมูลที่จะช่วยในการพัฒนาผู้เรียนได้ดี ถ้าได้รับการชี้แจงจนเข้าใจว่าโรงเรียนเก็บข้อมูลไปเพื่ออะไร อย่างไรก็ตาม หากต้องการข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมดูแลเอาใจใส่บุตรหลานของผู้ปกครอง น่าจะเก็บข้อมูลจากตัวผู้เรียนเองมากกว่าเก็บจากผู้ปกครอง

ชุมชน

ชุมชนเป็นแหล่งข้อมูลที่ดีที่จะสะท้อนการดำเนินงานของผู้บริหาร การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน (ชุมชน หมายถึงชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงกับโรงเรียน)

ตัวอย่าง

แหล่งผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวัดตัวบ่งชี้/มาตรฐานการศึกษาการประเมินคุณภาพภายใน

มาตรฐานตัวบ่งชี้	นักเรียน	ครู	ผู้ปกครอง	ผู้บริหาร	ชุมชน	ปฏิทินประเมิน
มาตรฐานด้านผู้เรียน มฐ. 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริย-ธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์(สมศ.ม.1) ดช.1 ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ	√	√	√			ตลอดปี
ดช. 2 ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์ ประหยัด	√	√	√			ตลอดปี
ดช. 3 ผู้เรียนมีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม	√	√	√			ตลอดปี
ดช. 4 ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต	√	√	√			ตลอดปี

ตัวอย่าง
แหล่งผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวัดตัวบ่งชี้/มาตรฐานการศึกษา
และปฏิทินการตรวจสอบประเมินคุณภาพภายใน
(ตามที่สถานศึกษากำหนด)

มาตรฐานตัวบ่งชี้	นักเรียน	ครู	ผู้ปกครอง	ผู้บริหาร	ชุมชน	ปฏิทินประเมิน
มาตรฐานด้านครู มฐ.1 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	√	√	√			ตลอดปี
ดช. 1 ครูรู้เป้าหมายของการจัดการศึกษา และเป้าหมายของหลักสูตร		√		√		ตลอดปี
ดช. 2 ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตร และจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		√		√		ตลอดปี
ดช.3 ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น สอนตามแนวคิด สู่ จิ ปุ ลิ จัดการเรียนการสอนตามคู่มือต่าง ๆ เป็นต้นในวิชาภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6) ช่วงชั้นที่3(ม.1-ม.3) และช่วงชั้นที่ 4 (ม.4-ม.6	√	√	√	√		ตลอดปี

ตัวอย่าง
แหล่งผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวัดตัวบ่งชี้/มาตรฐานการศึกษา
และปฏิทินการตรวจสอบประเมินคุณภาพภายใน
(ตามที่สถานศึกษากำหนด)

มาตรฐานตัวบ่งชี้	นักเรียน	ครู	ผู้ปกครอง	ผู้บริหาร	ชุมชน	ปฏิทินประเมิน
มาตรฐานด้านผู้บริหาร มฐ.1 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหาร และระบบการ บริหารงานอย่างเป็นระบบ		√		√		พฤษภาคม
มฐ.2 สถานศึกษามีการบริหาร เชิงกลยุทธ์		√	√	√		พฤษภาคม
มฐ. 3 สถานศึกษามีการบริหารโดย หลักการมีส่วนร่วม		√	√	√	√	พฤษภาคม
มฐ. 4 สถานศึกษามีการตรวจสอบ ถ่วงดุลย์		√	√	√	√	พฤษภาคม

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการจัดเก็บจากแต่ละแหล่งข้อมูล

หลักการ

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติทำได้ง่าย ได้แก่ การแจกแจงการคำนวณค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
ร้อยละ หรือการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา

แนวทางดำเนินการ

การจัดประเภทข้อมูลอาจแยกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ ข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิง
คุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณทำได้โดยใช้วิธีการทางสถิติ อาจใช้สถิติภาคบรรยาย ได้แก่
ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เช่น ค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ อาจใช้การ
วิเคราะห์เนื้อหาในบางตัวบ่งชี้ เช่น การบรรยายสภาพของแหล่งความรู้ในชุมชน ที่นำมาใช้ในการ
จัดการศึกษา การบรรยายลักษณะของพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ในการประเมินบางตัวบ่งชี้ที่ต้องการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานที่ผ่านมากับปัจจุบัน อาจใช้สถิติภาคสรุปอ้างอิง เช่น การทดสอบค่า (t-test) ในปัจจุบันนี้ มีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น เครื่องคิดเลข คอมพิวเตอร์ ช่วยในการประมวลผล ได้รวดเร็วถูกต้อง และแม่นยำ ดังนั้นผู้รับผิดชอบด้านการวิเคราะห์ข้อมูลควรใช้เครื่องมือเหล่านี้ช่วยในการวิเคราะห์มากกว่าการคำนวณด้วยมือ ซึ่งมีข้อผิดพลาดได้ง่าย

ข้อมูลที่ได้จากการจัดเก็บสามารถแทนคุณลักษณะด้วยค่าหรือตัวเลข ลักษณะของค่าเหล่านี้สามารถจัดประเภทของมาตรวัดได้ 4 ระดับ คือ

1. มาตรนามบัญญัติ (nominal scale) เป็นการใช้ตัวเลขจัดพวกหรือประเภทของสิ่งที่ถูกวัด เช่น เพศ แบ่งได้เป็น 2 ค่า คือ เพศชาย (1) หรือเพศหญิง (0) ศาสนาอาจแบ่งได้เป็น 3 ศาสนา เช่น พุทธ (1) คริสต์ (2) อิสลาม (3) ตัวเลขที่แทนลักษณะ ไม่มีความหมายทางคณิตศาสตร์ ไม่สามารถบอกได้ว่าลักษณะใดมีค่ามากกว่าหรือน้อยกว่าลักษณะใด

2. มาตราจัดอันดับ (ordinal scale) แทนค่าสำหรับคุณลักษณะที่สามารถจัดอันดับได้ เช่น เจตคติต่ออาชีพในระดับสูง (3) กลาง (2) ต่ำ (1) ค่าตัวเลขเหล่านี้บอกอันดับมากกว่าหรือน้อยกว่า แต่ไม่สามารถบอกความแตกต่างว่าแต่ละค่ามีปริมาณความแตกต่างเท่าใด

3. มาตราอันตรภาค (interval scale) เป็นการกำหนดลักษณะของสิ่งที่สามารถบอกปริมาณความแตกต่างได้จากตัวเลขที่กำหนด เช่น คะแนนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนแต่ละคน บางคนได้ 20 คะแนน บางคนได้ 40 คะแนน ความแตกต่างของคะแนนเท่ากับเท่ากับ 20 คะแนน แต่ค่าที่แทนคุณลักษณะในมาตรวัดนี้ไม่มีศูนย์แท้ (non-absolute zero) เนื่องจากคะแนนที่มีค่า 0 ไม่ได้หมายความว่าผู้เรียนไม่มีความรู้ ดังนั้นมาตรวัดนี้จึงไม่สามารถจัดกระทำตัวเลขในเชิงอัตราส่วนได้ กล่าวคือ ไม่สามารถตีความว่านักเรียนคนหนึ่งมีความรู้เป็น 2 เท่าของคนแรก

4. มาตราอัตราส่วน (ratio scale) เป็นการกำหนดลักษณะของสิ่งที่ถูกวัดด้วยตัวเลขที่บอกปริมาณความแตกต่างและจัดกระทำในเชิงอัตราส่วนได้ เช่น น้ำหนัก 50 กิโลกรัม มีค่ามากกว่าน้ำหนัก 25 กิโลกรัม เท่ากับ 2 เท่า หรือน้ำหนักคิดเป็น 2 เท่า ค่าตัวเลข 0 ในมาตรวัดมีความหมายเป็นศูนย์แท้ เช่น รายได้ 0 บาท คือไม่มีรายได้เลย

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติภาคบรรยาย

ระดับของการวัด	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
มาตรนามบัญญัติ (nominal scale)	ความถี่ ฐานนิยม ร้อยละ
มาตราจัดอันดับ (ordinal scale)	ฐานนิยม มัธยม
มาตราอันตรภาค (interval scale)	ค่าเฉลี่ย ฐานนิยม มัธยฐาน
มาตราอัตราส่วน (ratio scale)	ค่าเฉลี่ย ฐานนิยม มัธยฐาน

สูตรในการคำนวณ

$$\begin{aligned}
 \text{ความถี่} &= \text{การนับจำนวน เช่น มีนักเรียน 5 คน ลาป่วยในเดือนนี้} \\
 \text{ฐานนิยม} &= \text{คะแนนที่มีความถี่สูงสุด} \\
 \text{มัธยฐาน} &= \text{คะแนนที่นักเรียนร้อยละ 50 อยู่ต่ำกว่า ณ จุดนั้น} \\
 \text{ค่าเฉลี่ย} &= \frac{(\text{ผลรวมของคะแนนที่ทุกคนได้})}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}} \\
 \text{ร้อยละ} &= \frac{\text{จำนวนคนที่ผ่านเกณฑ์}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}} \times 100
 \end{aligned}$$

การเลือกวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ตัวบ่งชี้	ระดับของการวัด	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	ตัวอย่าง
ประเภทของการเจ็บป่วย	มาตรานามบัญญัติ	ความถี่	-จำนวนนักเรียนที่เป็นไข้หวัด -จำนวนนักเรียนที่มีอาการท้องเสีย
		ฐานนิยม	อาการเจ็บป่วยที่นักเรียน เป็นมากที่สุด (เช่น ปวดท้อง)
		ร้อยละ	ร้อยละของนักเรียนที่เป็นหวัด
เจตคติต่ออาชีพสุจริต	มาตราจัดอันดับ	ความถี่	จำนวนนักเรียนที่มีเจตคติต่ออาชีพสุจริตระดับดี ปานกลาง ต่ำ
คะแนนวิชาภาษาไทย	มาตราอันดับภาค	ความถี่	จำนวนนักเรียนที่ได้เกรด 4
		ร้อยละ	ร้อยละของนักเรียนที่ได้คะแนนวิชาภาษาไทยเกรด 3 และเกรด 4
		ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ยของคะแนนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้น ป.5
น้ำหนัก	มาตราอัตราส่วน	ความถี่	จำนวนนักเรียนที่มีน้ำหนักอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน
		ร้อยละ	ร้อยละของนักเรียนที่มีน้ำหนักผ่านเกณฑ์
		ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ยของน้ำหนักของนักเรียนชั้น ป.6

ตัวอย่างการเลือกวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ตัวบ่งชี้	ระดับของการวัด	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	ตัวอย่าง
ประเภทของการเจ็บป่วย	มาตรฐานบัญญัติ	ความถี่	-จำนวนนักเรียนที่เป็นไข้หวัด -จำนวนนักเรียนที่มีอาการท้องเสีย
		ฐานนิยม	อาการเจ็บป่วยที่นักเรียน เป็นมากที่สุด (เช่น ปวดท้อง)
		ร้อยละ	ร้อยละของนักเรียนที่เป็นหวัด
เจตคติต่ออาชีพสุจริต	มาตราจัดอันดับ	ความถี่	จำนวนนักเรียนที่มีเจตคติต่ออาชีพสุจริตระดับดี ปานกลาง ต่ำ
คะแนนวิชาภาษาไทย	มาตราอันตรภาค	ความถี่	จำนวนนักเรียนที่ได้เกรด 4
		ร้อยละ	ร้อยละของนักเรียนที่ได้คะแนนวิชาภาษาไทยเกรด 3 และเกรด 4
		ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ยของคะแนนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้น ป.5
น้ำหนัก	มาตราอัตราส่วน	ความถี่	จำนวนนักเรียนที่มีน้ำหนักอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน
		ร้อยละ	ร้อยละของนักเรียนที่มีน้ำหนักผ่านเกณฑ์
		ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ยของน้ำหนักของนักเรียนชั้น ป.6

การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง

การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง มีแนวทางประกอบด้วย แนวทางการเขียนรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา และตัวอย่างการเขียนรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี

1. แนวทางการเขียนรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี

1.1 หลักการและความสำคัญ

การจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี ถือเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งที่สถานศึกษาต้องดำเนินการ ซึ่งเป็นไปตามระบบการทำงานที่มีคุณภาพ อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติยังกำหนดไว้ชัดเจนในมาตรา 48 ว่าให้สถานศึกษามีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินภายนอก

ปัจจุบันการจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษามีหลายรูปแบบ และมีสาระสำคัญในรายงานที่แตกต่างกัน ผู้ศึกษาเห็นความจำเป็นในการจัดทำแนวทางการเขียนรายงานประจำปีสำหรับสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อลดภาระงานที่สถานศึกษาจะต้องจัดทำรายงานหลายฉบับ เพื่อลดความสับสนเกี่ยวกับสาระสำคัญที่ต้องระบุไว้ในรายงาน แนวทางการเขียนรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา นี้ เป็นการเสนอแนวทางการเขียนรายงานที่สถานศึกษาสามารถเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดรับทราบผลการดำเนินงานตลอดปีได้อย่างชัดเจน และเป็นรายงานให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการประเมินภายนอกได้

1.2 รูปแบบการจัดทำรายงาน

1.2.1 รูปแบบการรายงานสถานศึกษาสามารถออกแบบเองได้ตามความเหมาะสมแต่ควรคำนึงถึงความประหยัด

1.2.2 สาระสำคัญในรายงาน เขียนด้วยภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย กระชับ (แต่ไม่ห้วนหรือสั้นจนขาดใจความ) นำเสนอข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยอาจทำแผนภูมิ แผนภาพ กราฟ หรือตารางนำเสนอเพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้น

1.2.2 ความยาวของรายงาน ประมาณ 30-40 หน้า

1.2.3 หากมีข้อมูลที่สถานศึกษาคิดว่าจำเป็นต่อการประเมินคุณภาพภายนอกให้เพิ่มเติม

1.3 สาระสำคัญของรายงาน

1. ปก
2. คำนำ
3. บทที่ 1 ข้อมูลและสภาพทั่วไป

3.1 ข้อมูลทั่วไป

- 3.2 ข้อมูลนักเรียน
- 3.3 ข้อมูลครูและบุคลากร
- 3.4 สภาพชุมชนโดยรวม
- 3.5 แหล่งเรียนรู้และการใช้
- 3.6 โครงสร้างหลักสูตร
- 3.7 วิธีการบริหารจัดการ
- 3.8 ผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมา
- 4. บทที่ 2 แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - 2.1 เป้าหมายการพัฒนา/มาตรฐานระดับสถานศึกษา
 - 2.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนา
 - 2.3 แผนพัฒนาในช่วงที่กำหนด
 - 2.4 กิจกรรม/โครงการที่ดำเนินการ
 - 2.5 ตัวชี้วัดความสำเร็จตามโครงการ
- 5. บทที่ 3 ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - 1.1 ด้านคุณภาพผู้เรียน
 - 1.2 ด้านคุณภาพการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้
 - 1.3 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทรัพยากร และบุคลากร
 - 1.4 ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน
 - 1.5 ด้านโครงการ/กิจกรรมพิเศษตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ/หน่วยงานต้นสังกัด
- 6. บทที่ 4 สรุปผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - 4.1 สรุปผลการดำเนินงานในภาพรวม
 - 4.2 ผลสำเร็จที่เป็นจุดเด่นและจุดควรพัฒนา
 - 4.3 แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในอนาคต
 - 4.4 ความต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานต้นสังกัด

1.4 รายละเอียดของสาระสำคัญแต่ละบท

บทที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย

1.1 ข้อมูลทั่วไป ระบุระดับการศึกษาที่เปิดสอน สถานศึกษาที่ตั้ง เนื้อที่

1.2 ข้อมูลนักเรียน ระบุจำนวนเด็กในเขตพื้นที่บริการจำนวนนักเรียน

ทั้งหมด จำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับชั้นที่เปิดสอน นักเรียนเรียนร่วมที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา นักเรียนปัญญาเลิศ นักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการ นักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ อัตราส่วนครูต่อนักเรียน จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียน จำนวนนักเรียนที่ได้รางวัล โส่ เกียรติบัตร หรือมีผลงานดีเด่น สถิติการมาเรียน ลาออกกลางคัน และจบหลักสูตร

1.3 ข้อมูลครูและบุคลากร ระบุจำนวนครูและบุคลากรจำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การสอน อายุเฉลี่ย จำนวนครูประจำการ ครูอัตราจ้าง สถิติการอบรมและพัฒนาบุคลากร สถิติการมาทำงาน ชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ยของครู การได้รับรางวัล เกียรติบัตร และผลงานดีเด่นด้านต่าง ๆ ในภาพรวม

1.4 สภาพชุมชนโดยรวม ระบุอาชีพ ศาสนา รายได้ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง แนวโน้มความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน จุดแข็งและจุดควรพัฒนา โอกาสและข้อจำกัดของโรงเรียน การสืบสานประเพณี ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น

1.5 โครงสร้างหลักสูตร ระบุโครงสร้างการจัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดเวลาเรียน จุดเน้นการพัฒนาผู้เรียน

1.6 แหล่งเรียนรู้และการใช้ ระบุจำนวนอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องปฏิบัติการพิเศษ ห้องสมุด (บอกขนาดห้อง) จำนวน ประเภทหนังสือในห้องสมุด จำนวนคอมพิวเตอร์ (สัดส่วนจำนวนนักเรียนต่อเครื่อง) แหล่งติดตั้งอินเทอร์เน็ตและอัตราการใช้ แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นพร้อมสถิติการใช้

1.7 วิธีการบริหารจัดการ ระบุโครงสร้างการบริหาร/การแบ่งงาน ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย แนวคิดหรือหลักการของผู้บริหาร (ยุทธศาสตร์/เทคนิคการบริหาร)

1.8 ผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมา ระบุผลการดำเนินงาน/โครงการที่ประสบผลสำเร็จและไม่ประสบผลสำเร็จหรือปัญหาอุปสรรคในรอบปีที่ผ่านมา เช่น โครงการส่งเสริมนักเรียนปัญญาเลิศ โครงการพัฒนาทักษะทางวิชาการ รวมทั้งระบุผลงานของนักเรียน และบุคลากรที่ได้รับรางวัลจากหน่วยงานต่าง ๆ

วิธีการนำเสนอ

นำเสนอในรูปแบบบรรยายประกอบตาราง แผนภูมิ หรือแผนภาพ ตามความเหมาะสมที่สะท้อนให้เห็นคุณภาพด้านปัจจัย กระบวนการบริหารจัดการ และสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา (ความยาวไม่ควรเกิน 3-4 หน้า)

บทที่ 2 แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

2.1 เป้าหมายการพัฒนา/มาตรฐานระดับสถานศึกษา

2.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนา

1.3 แผนพัฒนาในช่วงเวลาที่กำหนด

1.4 กิจกรรม/โครงการที่ดำเนินการ

1.5 ตัวชี้วัดความสำเร็จตามโครงการ

วิธีการนำเสนอ

นำเสนอในรูปแบบบรรยาย พรรณนาความ หรือตารางตามความเหมาะสม แต่จะต้องระบุแผนปฏิบัติการรายปีล่าสุดที่มีรายละเอียดกิจกรรม/โครงการที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาหรือมาตรฐานระดับสถานศึกษา และยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน (ความยาวไม่ควรเกิน 4-5 หน้า)

บทที่ 3 ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

1.1 ด้านคุณภาพผู้เรียน

- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำแนกตามระดับชั้น วิชา และระดับผล
การเรียน
- ผลการประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์และสื่อความ
- ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดเน้น/เอกลักษณ์
ปรัชญาของสถานศึกษา
- ผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษาระดับชาติ (NT)

1.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

- การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (เน้นความสอดคล้องกับสภาพ
ท้องถิ่น)
- การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
- การจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และการนำไปใช้

1.3 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทรัพยากรและบุคลากร

1.4 ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

1.5 ด้านการดำเนินงานตามโครงการพิเศษหรือกิจกรรมตามนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการ/หน่วยงานต้นสังกัด

วิธีการนำเสนอ

นำเสนอผลการพัฒนาแต่ละด้าน โดยระบุเป้าหมายการดำเนินงาน
(หมายถึงกิจกรรม/โครงการ/งานที่นำไปสู่เป้าหมายการพัฒนา) ผลสำเร็จและปัญหาอุปสรรคในการ
ดำเนินงาน วิธีนำเสนอจะเขียนพรรณนาความโดยมีตารางประกอบก็ได้ตามความเหมาะสม
(ความยาวไม่ควรเกิน 20-25 หน้า)

หมายเหตุ ผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน หลักสูตร การจัดการเรียนรู้
แหล่งเรียนรู้ (หมายถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น) ทรัพยากร ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน รวมทั้ง
โครงการ/กิจกรรมพิเศษ สามารถสะท้อนผลการดำเนินงานที่ส่งผลถึงมาตรฐานเพื่อการประเมิน
คุณภาพได้

บทที่ 4 สรุปผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

- 1.1 สรุปผลการดำเนินงานในภาพรวม
- 1.2 ผลสำเร็จที่เป็นจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนา
- 1.3 แนวทางการพัฒนาในอนาคต
- 1.4 ความต้องการการช่วยเหลือ

วิธีการนำเสนอ

สังเคราะห์การดำเนินงานของสถานศึกษากับผลสำเร็จที่เกิดขึ้น โดยเชื่อมโยงให้เห็นถึงจุดเด่น จุดควรพัฒนา รวมทั้งระบุปัจจัยเอื้อที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน และนำเสนอแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

ภาคผนวก (ถ้ามี)

หมายเหตุ สถานศึกษากำหนดรูปแบบของรายงานได้ตามความเหมาะสม

2 ตัวอย่างการเขียนรายงานการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาประจำปี

บทที่ 1

สภาพทั่วไปของสถานศึกษา

1.1 ข้อมูลทั่วไป

โรงเรียน.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
 รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....
 เปิดสอนตั้งแต่ระดับ.....ถึงระดับ.....มีเนื้อที่.....ไร่.....งาน

1.2 ข้อมูลนักเรียน

ปัจจุบันมีข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนนักเรียนดังนี้

- 1) จำนวนนักเรียนในเขตพื้นที่บริการทั้งหมด.....คน
- 2) จำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับชั้นที่เปิดสอน (ดังตาราง)

ระดับชั้น	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
อนุบาล 1			
อนุบาล 2			
รวม			
ประถมศึกษาปีที่ 1			
ประถมศึกษาปีที่ 1			
ประถมศึกษาปีที่ 3			
ประถมศึกษาปีที่ 4			
ประถมศึกษาปีที่ 5			
ประถมศึกษาปีที่ 6			
รวม			
มัธยมศึกษาปีที่ 1			
มัธยมศึกษาปีที่ 2			
มัธยมศึกษาปีที่ 3			
มัธยมศึกษาปีที่ 4			
มัธยมศึกษาปีที่ 5			
มัธยมศึกษาปีที่ 6			
รวม			
รวมจำนวนนักเรียนทั้งหมด			

3. มีนักเรียนที่มีความบกพร่องเรียนร่วม.....คน
2. มีนักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการ.....คน
5. มีนักเรียนปัญญาเลิศ.....คน
6. มีนักเรียนต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ.....คน
7. จำนวนนักเรียนห้อง (เฉลี่ย).....คน
8. อัตราส่วนครู : นักเรียน =คน
9. จำนวนนักเรียนที่ลาออกกลางคัน (ปีปัจจุบัน).....คน
10. สถิติการขาดเรียน/เดือน.....คน
11. จำนวนนักเรียนที่ทำชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน(รางวัลดีเด่นที่ได้รับ).....คน
 - ประเภท.....จำนวน.....คน
 - ประเภท.....จำนวน.....คน

ฯลฯ

1.3 ข้อมูลครูและบุคลากร

รายละเอียดเกี่ยวกับผู้บริหาร ครู และบุคลากร มีดังนี้

- 1) ผู้บริหารชื่อวุฒิการศึกษา.....สาขา.....
ดำรงตำแหน่งที่โรงเรียนนี้ตั้งแต่.....จนถึงปัจจุบัน
- 2) ผู้ช่วยผู้บริหาร (ที่ได้รับแต่งตั้ง).....คน
- 3) จำนวนครูผู้สอน (ข้าราชการ).....คน ครูอัตราจ้าง.....คน
 - วุฒิต่างการศึกษาของครู (ข้าราชการ) ต่ำกว่าปริญญาตรี.....คน
ปริญญาตรี.....คน สูงกว่าปริญญาตรี.....คน
 - อายุเฉลี่ยของครู (ข้าราชการ).....ปี และประสบการณ์สอนเฉลี่ย.....ปี
- 4) รางวัลและผลงานดีเด่น
 - ผู้บริหาร (บรรยายโดยย่อ)
.....
.....
 - ครูได้รับรางวัล /ผลงานดีเด่น ประเภท.....จำนวน.....คน
ประเภท.....จำนวน.....คน
ประเภท.....จำนวน.....คน

1.4 สภาพชุมชนโดยรวม

- 1) สภาพชุมชนรอบบริเวณโรงเรียนมีลักษณะ.....
มีประชากรประมาณ.....คน บริเวณใกล้เคียงโดยรอบโรงเรียน ได้แก่.....
อาชีพหลักของชุมชน คือ.....เนื่องจาก.....
ส่วนใหญ่นับถือศาสนา.....ประเพณีศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป
คือ.....

- 2) ผู้ปกครองส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับ.....
 ร้อยละ.....ประกอบอาชีพ.....
 ร้อยละ.....นับถือ.....
 ฐานะทางเศรษฐกิจ/รายได้โดยเฉลี่ยต่อปี.....บาท
- 3) โอกาสและข้อจำกัดของโรงเรียน
 บรรยายโดยย่อ เช่น อยู่ใกล้แหล่งเรียนรู้ อยู่ในบริเวณวัด มัสยิด ได้รับการสนับสนุน
 จากเจ้าอาวาส โต๊ะอิหม่าม อย่างไร หรืออยู่ใกล้แหล่งที่มีความเสี่ยงต่อยาเสพติด ฯลฯ

1.5 โครงสร้างหลักสูตร

โรงเรียน.....จัดสอนตามหลักสูตร.....
 สำหรับหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 โรงเรียนได้จัดสัดส่วน
 สาระการเรียนรู้และเวลาเรียน ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตัวอย่างของช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3)

ระดับชั้น	เวลาเรียน (คิดเป็นร้อยละต่อปี)									รวม
	ภาษา ไทย	คณิต ศาสตร์	วิทยา ศาสตร์	สังคม ศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม	สุขศึกษา และพล ศึกษา	ศิลปะ	การงาน อาชีพ และ เทคโนโลยี	ภาษา ต่าง ประเทศ	กิจกรรม พัฒนาผู้ เรียน	
ป. 1										
ป. 2										
ป. 3										
รวม										

จำนวนชั่วโมงที่จัดให้นักเรียนเรียนทั้งปี.....ชั่วโมง

แผนการเรียนรู้/จุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนที่ต้องการเน้นเป็นพิเศษ คือ.....

1.6 แหล่งเรียนรู้และการใช้

นับแต่ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.....โรงเรียนมีการพัฒนามาโดยตลอด ปัจจุบันโรงเรียนมี
 อาคารเรียน.....หลัง อาคารประกอบ.....หลัง รวมจำนวนห้องเรียนทั้งหมด.....ห้อง
 ห้องปฏิบัติการ.....ห้อง ห้องปฏิบัติการพิเศษต่าง ๆห้อง ได้แก่.....

ส่วนห้องสมุดมีขนาด.....ตารางเมตร (คิดเป็นประมาณ.....ห้องเรียน)
 มีหนังสือทั้งหมด.....เล่ม จำแนกเป็น.....ประเภท สถิติการใช้ห้องสมุดของนักเรียน
 สูงสุด เมื่อเดือน.....พ.ศ.....คิดเป็นร้อยละ.....ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด
 ต่ำสุด เมื่อเดือน.....พ.ศ.....คิดเป็นร้อยละ.....ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด
 ต่ำสุด เมื่อเดือน.....พ.ศ.....คิดเป็นร้อยละ.....ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด
 โรงเรียนมีการติดตั้งอินเทอร์เน็ตเพื่อการค้นคว้าของนักเรียน จำนวน.....เครื่อง

มีนักเรียนมาใช้บริการอินเทอร์เน็ตทั้งหมด.....คนต่อวัน และโรงเรียนมีคอมพิวเตอร์ใช้ในการเรียนการสอน.....เครื่อง คิดเป็นสัดส่วนจำนวนนักเรียนต่อเครื่อง เท่ากับ 1 เครื่องต่อนักเรียน.....คน

นอกจากห้องสมุดแล้วโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน ดังนี้

แหล่งเรียนรู้ภายใน	สถิติการใช้	แหล่งเรียนรู้ภายนอก	สถิติการใช้
ชื่อแหล่งเรียนรู้	จำนวนครั้ง/ปี	ชื่อแหล่งเรียนรู้	จำนวนครั้ง/ปี
1.			
2.			
3.			
ฯลฯ		ฯลฯ	

1.7 วิธีการบริหารจัดการ

โรงเรียน.....แบ่งโครงสร้างการบริหารงานเป็น.....ฝ่าย
ได้แก่.....ผู้บริหารยี่ดหลักการบริหาร/เทคนิคการบริหารแบบ.....
โดยกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายการพัฒนาไว้ดังนี้
.....(ระบุตามที่โรงเรียนกำหนด).....
.....

1.8 ผลการดำเนินงาน/โครงการในรอบปีที่ผ่านมา

ในรอบปีที่ผ่านมา (พ.ศ.....) โรงเรียนประสบความสำเร็จในการดำเนินโครงการ
ต่อไปนี้

ชื่อโครงการ	ผลที่ได้รับ

ส่วนโครงการที่ต้องเร่งปรับปรุงแก้ไข มีดังนี้

ชื่อโครงการ	สาเหตุที่ไม่บรรลุผล

การใช้ประโยชน์จากการประเมินภายใน

วัตถุประสงค์

เพื่อนำผลการประเมินภายในไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษา โดยการเสนอผลให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ

หลักการ

ในการประเมินเมื่อได้ดำเนินแล้วจะต้องนำผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าแนวทางการใช้ประโยชน์จากการประเมินภายในมี 2 ประการ

1. ใช้เพื่อเป็นข้อมูลและรายงาน

2. ใช้เพื่อปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษา

เพื่อให้ผลการประเมินมีการนำไปใช้มากที่สุด สถานศึกษาควรดำเนินการดังนี้

1. กำหนดกลุ่มผู้ใช้ผลการประเมิน ได้แก่ สังกัดที่รับผิดชอบสถานศึกษา คณะกรรมการ

บริหารสถานศึกษา บุคลากรในสถานศึกษา ทั้งครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน และดำเนินการประเมินเพื่อตอบคำถามที่กลุ่มคนเหล่านี้ต้องการรู้ให้มากที่สุด

2. ดำเนินการประเมินให้มีคุณภาพ ได้ผลการประเมินที่น่าเชื่อถือ มีกระบวนการที่ถูกต้องเหมาะสม สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

3. ดำเนินการประเมินให้เสร็จทันเวลา ทันท่วงทีการใช้ประโยชน์

ปัจจัยเงื่อนไขสู่ความสำเร็จของการประเมินภายใน ที่จะเชื่อมโยงไปสู่ความสำเร็จของระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือการสร้างจิตสำนึก ตระหนักในความสำคัญของการประเมินภายใน โดยโรงเรียนจำเป็นต้องสร้างวัฒนธรรมใหม่ ที่ว่า การประเมินภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการสถานศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานในสถานศึกษาและชั้นเรียนนั้น เมื่อสถานศึกษาประเมินภายในแล้ว สถานศึกษาจำเป็นต้องนำผลการประเมินภายในไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานในปีต่อไป และยังสามารถนำผลการประเมินภายในที่ได้มาใช้ปรับแก้ไขระบบการประเมินภายในให้มีความถูกต้องชัดเจน เป็นระบบมากยิ่งขึ้นด้วย

1. การนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลและรายงาน

เพื่อเป็นการเสนอการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ และปรับปรุงข้อบกพร่องสถานศึกษาจึงควรนำผลการประเมินเป็นข้อมูลและรายงาน โดยมีวิธีการกิจกรรมการรายงานดังนี้

นักเรียน

ครูนำผลการประเมินที่เกี่ยวกับนักเรียนมาปรับปรุง ผู้รับผิดชอบการประเมินอาจสรุปรายงานผลการประเมินให้ครูประจำชั้นทราบ ครูประจำวิชา ได้ทราบและนำไปใช้เพื่อปรับปรุงงานด้านการเรียนการสอน และการพัฒนาผู้เรียน

ครูอาจารย์

หัวหน้าหมวดวิชา หัวหน้าฝ่ายงาน แจ้งผลการประเมินให้ครูอาจารย์ทราบเป็นรายคนควรชี้แจงเป็นการส่วนตัว ไม่ก่อให้เกิดความอับอายแก่ผู้ถูกประเมิน

ผู้ปกครอง

ชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับผลการประเมินที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ปกครองโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียน อาจจัดประชุมชี้แจงหรือหาหรือเป็นรายบุคคล

ผู้บริหาร

ผู้บริหารเป็นผู้ที่รู้ผลการประเมินชัดเจนที่สุด เพราะเกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำการประเมิน ควรนำข้อมูลมาปรับปรุงตนเองในส่วนที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานของตนสำหรับการบริหารสถานศึกษานั้น ควรนำปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมดมาวางแผนแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยต้องเปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย

ชุมชน ที่สถานศึกษาตั้งอยู่

ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของสถานศึกษา และชี้แจงเท่าที่โอกาสอำนวย

เกี่ยวกับแนวทางการทำงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชน พยายามสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นกับชุมชน

2. การนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

การดำเนินงานของสถานศึกษาไม่ใช่สิ้นสุดเพียงแค่ทำการประเมินภายในเพียงครั้งเดียวแล้วหยุด แต่ต้องทำตลอดเวลา ผลการประเมินที่จัดทำเสร็จแล้ว ถือเป็นข้อมูลที่บอกถึงสภาพการดำเนินงานในขณะนั้น ซึ่งก็ต้องมีการตรวจสอบใหม่ว่า สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของสถานศึกษาต่อไปอย่างไร การพัฒนาปรับปรุงตนเองจึงเป็นการดำเนินงานที่ดำเนินต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด

บทสรุป

ในการจัดทำคู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ผู้ศึกษามีความมุ่งหวังที่จะให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก มีคู่มือ การประเมินภายในของสถานศึกษา สำหรับให้ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เกี่ยวข้องและบุคลากรในสถานศึกษา นำไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดไว้ชัดเจนในหมวด 6 เรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตราที่ 47 ว่า ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนา

คุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยรับผิดชอบจัด และพัฒนาความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มศักยภาพ และมาตรา 48 ระบุว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการศึกษาที่สถานศึกษา ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน นอกจากนี้ มาตรา 49 กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก อย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุก 5 ปี และต้องเสนอผลการประเมินคุณภาพการศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนโดยผู้ศึกษาได้เสนอแนะแนวทางการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ไว้เป็น 5 ขั้นตอน ที่สำคัญ คือ

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อม มีแนวทางประกอบด้วย

- 1) การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของบุคลากรในสถานศึกษา
- 2) การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินภายใน
- 3) การเตรียมงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกในการประเมินภายใน
- 4) การจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการประเมินภายใน มีแนวทาง ประกอบด้วย

- 1) การกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินภายใน
- 2) การกำหนดกรอบการประเมินภายใน

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการการประเมินภายใน มีแนวทางประกอบด้วย

- 1) การสร้างเครื่องมือประเมินภายในวิธีการและเครื่องมือประเมิน
- 2) การกำหนดแหล่งผู้ให้ข้อมูล
- 3) การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล

ขั้นตอนที่ 4 การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง มีแนวทางประกอบด้วย

- 1) แนวทางการเขียนรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี
- 2) ตัวอย่างการเขียนรายงานการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาประจำปี

ขั้นตอนที่ 5 การใช้ประโยชน์จากการประเมินภายใน มีแนวทางประกอบด้วย

- 1) การนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลและรายงาน
- 2) การนำผลการประเมินภายในมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการประเมินภายในตามขั้นตอนสำคัญแล้วจะเกิดประโยชน์ต่อผู้บริหาร บุคลากรในสถานศึกษา นักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในการดำเนินการตามระบบการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา ข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการประเมินตนเองนั้นมีคุณค่าต่อการวางแผนพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา และช่วยส่งเสริมสถานศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน ที่สำคัญ คือ

- 1) ส่งเสริมให้เกิดมาตรฐานด้านผู้เรียน
- 2) ส่งเสริมให้เกิดมาตรฐานด้านผู้สอน

- 3) ส่งเสริมให้เกิดมาตรฐานด้านผู้บริหาร
- 4) ส่งเสริมให้เกิดการประเมินภายนอก

แนวทางการดำเนินการประเมินภายใน ตามคู่มือการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก จะสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์และบรรลุตามเป้าหมายนั้น สิ่งสำคัญอยู่ที่บุคลากรทุกคน ทุกระดับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาต้องมีทัศนคติที่ดีต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาต้องร่วมมือกันในการดำเนินการทุกขั้นตอนอย่างเป็นระบบตามแนวทางของคู่มือ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามขั้นตอนและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเกิดคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาตามจุดมุ่งหมายที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวดที่ 6 กำหนดไว้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2534). คู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา.
กรุงเทพฯ : ยูไนเต็ดโปรดักชั่น.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ. (2520). ระบบสื่อการสอน. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธเนศ ขำเกิด. (2543, ธันวาคม). "การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : มโนทัศน์ที่จำเป็นต้องทบทวน," *ส่งเสริมเทคโนโลยี*. 27 (154) : 152
- ธัญญาทิพย์ บุณพันธ์วัฒน์. (2544). การประกันคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนนครนายกวิทยาคม
จังหวัดนครนายก ปีการศึกษา 2543. วิทยานิพนธ์ ร.บ.ม. (นโยบายสาธารณะ).
ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร
- ปิฎกะ บุญนาค. (2523). "ประสบการณ์และข้อเสนอแนะในการเขียนตำราและบทความ
ทางวิชาการ, "ในแนวทางการเขียนตำราและบทความทางวิชาการ. กรุงเทพฯ :
โอเดียนสโตร์.
- ปรีชา ช้างขวัญยืนและคนอื่น ๆ (2539). เทคนิคการเขียนและผลิตตำรา. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิโรจน์ ศรีโกคา. และ พีระ รัตนวิจิตร. (2544). จากหลักการสู่แนวปฏิบัติการประกันคุณภาพ
ภายนอก. กรุงเทพฯ : เจริญกิจ.
- ตกรินทร์ สุวรรณโรจน์ และ คนอื่น ๆ (2539). เส้นทางความก้าวหน้าของข้าราชการครู : คู่มือ
การจัดทำผลงานทางวิชาการ. กรุงเทพฯ : ประดิพัทธ์.
- สมคิด พรหมจ้อย. และ สุพัทธ์ พิบูลย์. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ :
จุดพอดีไซท์.
- สมพร พงษ์ดาส. (2539, ธันวาคม). "การจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน," *วารสารมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย*. 4 (ฉบับพิเศษ). 88-95
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2542). มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- สุคนธ์ สากลวารี. (2544). สภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา
ตามมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.

- สุวรรณ วิลารักษ์. (2543). ความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนศูนย์ปฏิรูปการศึกษา. สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา. ปัญหาพิเศษ รม.ม. (นโยบายสาธารณะ). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2543 ก). คู่มือการประเมินภายในสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษา : การออกแบบระบบการประเมินภายใน. กรุงเทพฯ : วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.
- (2543ข). รายงานการวิจัย การวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินผลภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : ถ่ายเอกสาร.
- สัมฤทธิ์ ทางเพ็ง. (2544, ตุลาคม). "แนวทางการพัฒนาโรงเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมรับการประกันคุณภาพการศึกษา," วารสารวิชาการ. 4(10) : 36.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2534). คู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์.
-
- (2541). การประกันคุณภาพการศึกษาการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียน (เล่ม 5). กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- (2544). การพัฒนาระบบประเมินตนเอง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). ระบบการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- (2541). การประกันคุณภาพการศึกษา เล่ม 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครูสภาลาดพร้าว.
- (2541). แนวทางการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี.
- (2543). การวิจัยและการพัฒนาระบบการประเมินภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บางกอกบล็อก.
- (2544). การประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษา : กรณีศึกษานิเวศน์แลนด์. กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี.
- (2544). การพัฒนาระบบการประเมินตนเอง เล่ม 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครูสภาลาดพร้าว.
- (2544). แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- (2546). รายงานการวิจัยปฏิบัติการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.ท.)
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2544). การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2544ก). การประเมินตนเองของสถานศึกษา (สำหรับรองรับการประเมินภายนอก). กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี.

- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2544). *กรอบการประเมินคุณภาพระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- . (2546). *ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- อนุกิต เชิงจำเนียร. (2545 : 22). *คู่มือการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนนักศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อำนวย เถาตระกูล. (2541 : 8). *คู่มือการเขียนแผนการสอนเพื่อนำไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษา*. เชียงใหม่ : สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด.
- อ่ำรุ่ง จันทวานิช. (2542,กันยายน). "การศึกษา : แนวทางการพัฒนาคุณภาพ," *วารสารวิชาการ*. 2(9) : 12.
-
- เอกวุฒิ ไกรมาก. (2541). *การสร้างคู่มือในการจัดหาและใช้ประโยชน์วิทยากรท้องถิ่นสอนวิชาช่างอุตสาหกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (อุตสาหกรรม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Blaine R. Worthen and others. (1996). *Evaluation practice*. London : Jaipress inc.
- Dalr, Esger. (1996). *Audio visual Method in Teaching*. New York : Holt Rinehart and Winston.
- Douglass, Harl R. (1999). *The High School Curriculum*. New York : The Ronald press Company.
- Douglass, Neal, Moeckel. (1999). " Development and Validation of Coaching Education Teams : A Principal s Handbook," *Dissertation Abstrat international*; 60-984.
- Elizberth Patricia, McGowan. (1988). " An Academic Advisement Handbook For the Columbia University Teacher College," *Dissertaion Abstracts International*; Lssue. : 49-10 a163 p
- Fuinlong, Chatchapas. (2000). *The ues of quality assurance models in Thai colleqes and Universities*. Dissertation Ph.D. (Education, Adminisstration). Pittsburgh : Graduate School University of pittsburg. Photo cogsied.
- Schuitz, Core Josephine. (1980). *A Synergic Model For Setting Minimal Standards of Proficiency for Gradation from high School*. Dissertation Ph.D. (Educational Curriculum and Instruction). United States International University. Graduate School Photo cogsied.

- Shores, Harl R. (1960). *Instruction Materials; An Instructional For Teacher*. New York : The Ronald Press Coompany.
- Thompson,Jame,orr. (1989). "Percrived Usefuiness of A New teacher Handbook onBecoming. Acclimated to A Rural School System in Maryland, "*Disstration Abstract intemation; Issue. : 51-03A*
- Webster. (1983). *Webster s New Twentieth Century Dictionry of the English Language Unabridged. 2 nd.ed.* New York : prentice Hall.
-

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ	นายสุฤษดิ์ ดาวแจ้ง	
วัน เดือน ปีเกิด	31 สิงหาคม 2502	
สถานที่เกิด	52/4 หมู่ที่ 5 ตำบลองครักษ์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก	
ที่อยู่ปัจจุบัน	52/4 หมู่ที่ 5 ตำบลองครักษ์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก	
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการโรงเรียน	
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านช่องตะเคียน (ละเอียด-วาริอุปถัมภ์) ตำบลพระอาจารย์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก	
ประวัติการศึกษา	2547 การศึกษามหาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
	2522 คุรุศาสตรบัณฑิต	วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์
	2517 มัธยมศึกษาตอนปลาย	โรงเรียนเบ็ญจมราชรังสฤษฎ์ (ฉะเชิงเทรา)
	2514 มัธยมศึกษาตอนต้น	โรงเรียนมัธยมองครักษ์ (มัธยมวิสามน)
	2511 ประถมศึกษาปีที่ 7	โรงเรียนประถมศึกษาองครักษ์
	2509 ประถมศึกษาปีที่ 4	โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ (ศรีวิพัฒนานุกูล)
	2505 ประถมศึกษาปีที่ 1	โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์
ประวัติการรับราชการ	2545 ผู้อำนวยการ ระดับ 8	โรงเรียนบ้านช่องตะเคียน อ.องครักษ์ จ.นครนายก
	2541 อาจารย์ใหญ่ ระดับ 7	โรงเรียนบ้านกลางคลอง 30 อ.องครักษ์ จ.นครนายก
	2538 ครูใหญ่ ระดับ 6	โรงเรียนบ้านหนองแสง อ.ปากพลี จ.นครนายก
	2536 ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ระดับ 6	โรงเรียนวัดทองหลาง อ.บ้านนา จ.นครนายก
	2532 ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ระดับ 6	โรงเรียนบ้านนาระยะพัฒนา อ.หนองบัวแดง จ.ชัยภูมิ
	2529 อาจารย์ 1 ระดับ 4	โรงเรียนบ้านนาระยะพัฒนา อ.หนองบัวแดง จ.ชัยภูมิ
	2525 อาจารย์ 1 ระดับ 3	โรงเรียนบ้านนาระยะพัฒนา อ.หนองบัวแดง จ.ชัยภูมิ